

డా॥ వై.ఎస్.ఆర్.

రైతు భరోసా

వ్యవసాయ, ఉద్యాన, పశుపోషణ, మత్స్యకార
మరియు పట్టు పరిశ్రమ రైతుల సచిత్త మాస పత్రిక

సంపుటి - 01

సంచిక - 05

నవంబరు, 2020

పేజీలు - 44

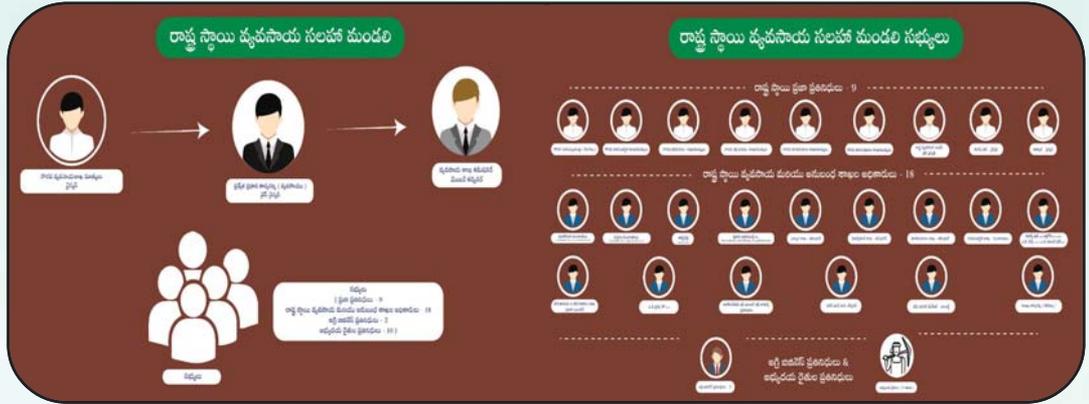

డా. వై.ఎస్.ఆర్. రైతు భరోసా - పి.యమ్. కిసాన్ రెండో విడత సాయాన్ని
నేరుగా రైతుల ఖాతాల్లోకి విడుదల చేస్తున్న గా. ముఖ్యమంత్రివర్గులు
శ్రీ వైఎస్ జగన్మోహన్రెడ్డి గారు

వ్యవసాయ సలహా మండళ్ళ నాలుగంచెల నిర్మాణ స్వరూపం

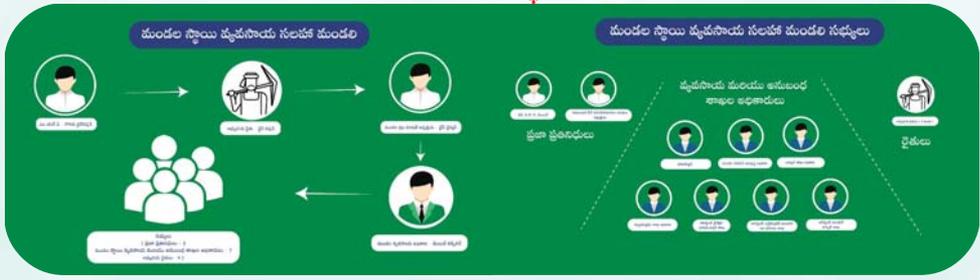
రాష్ట్ర స్థాయి

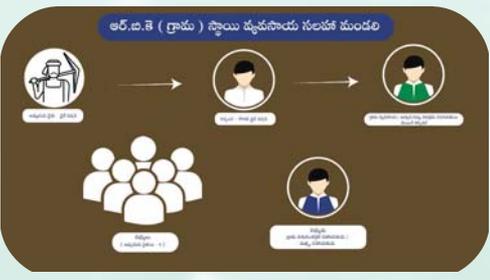
జిల్లా స్థాయి

మండల స్థాయి

గ్రామ స్థాయి

డా॥ వై.ఎస్.ఆర్.

రైతు భరోసా

వ్యవసాయ, ఉద్యాన, పశుపోషణ, మత్స్యకార మరియు పట్టు పరిశ్రమ రైతుల సచిత్ర మాస పత్రిక

విషయసూచిక

సంపాదకీయం

1. రైతు భరోసా - రెండవ విడత	6
2. ముంపు ప్రాంతాల్లో ముఖ్యమంత్రి గారి విహంగ వీక్షణం	7
3. రైతు సంక్షేమమే మా తొలి పాఠాస్యత	9
4. రాష్ట్రస్థాయి బ్యాంకర్ల సమితి సమావేశంలో ప్రభుత్వ కీలక నిర్ణయాలు	10
5. ఆర్.బి.కె. ఛానల్	11
6. దిక్కుచి	12
7. ఒంగోలు ఆవుల పునరుజ్జీవం	12
8. వరి మాగాణుల్లో అపరాల సాగు	13
9. దాశ్వా(రబీ) లో వరినాట్లు - ఎరువుల యాజమాన్యం	15
10. రబీలో చిరుధాన్యాల సాగుకు సూచనలు	17
11. బొప్పాయిలో సస్యరక్షణ	19
12. కొబ్బరిలో జీవ నియంత్రణ పద్ధతిలో పురుగుల యాజమాన్యం	21
13. మిరపలో పురుగుల సమగ్ర యాజమాన్యం	22
14. శీతాకాలంలో పట్టుపురుగుల సున్నపుకట్టు రోగ నియంత్రణ	24
15. మన దేశంలో ముఖ్యమైన గేదె జాతులు	26
16. విత్తన పొట్టేలు ఎంపిక - యాజమాన్యం	28
17. కోవిడ్-19 నివారణకు రోగనిరోధక శక్తిని పెంపొందించే ఆహార పదార్థాలు-వాటి ప్రాముఖ్యత	30
18. రొయ్యల సాగుకు చెరువు సిద్ధం చేసుకొను పద్ధతులు	32
19. మందు మొక్కలు - ఉపయోగాలు	34
20. ఎరువుల వాడకంలో పాటించవలసిన మెళకువలు	35
21. టూకీగా...	36
22. రైతుల సందేహాలు - సమాధానాలు	38
23. సమీకృత రైతు వ్యవసాయ సమాచార కేంద్రంపై రైతుల స్పందన	42

ప్రధాన సంపాదకులు

శ్రీ హెచ్. అరుణ్ కుమార్, ఐ.పి.ఎస్.
వ్యవసాయ కమీషనర్

సంపాదకులు

శ్రీమతి డి. ప్రమీల

డైరెక్టర్, ఆత్మ

అదనపు సంపాదకులు

శ్రీ వి. శ్రీధర్

సంయుక్త వ్యవసాయ సంచాలకులు, (ఆర్.బి.కె.)

సహాయ సంపాదకులు

ఎమ్. భగవత్ స్వరూప్

ఎన్.సి.హెచ్. బాలు నాయక్

జె. వెంకటరావు

కె.వి.జి.కె. వరప్రసాద్

రచనలు పంపాల్సిన చిరునామా :

వ్యవసాయ కమీషనర్ వారి కార్యాలయం
చుట్టుగుంట, పాత మిర్చియార్డు, గుంటూరు

E-mail : mediaproductionap@gmail.com

మరింత చేరువలో 'విస్తరణ'

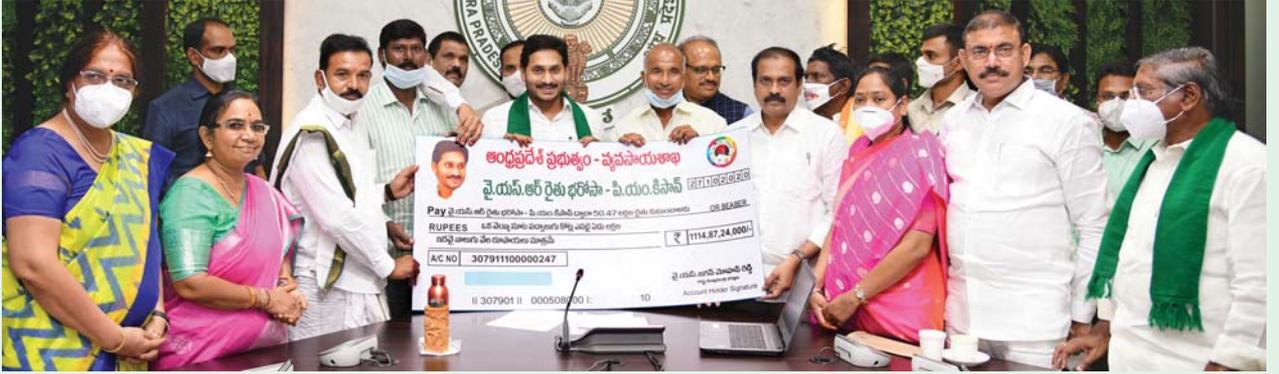
'విస్తరణ' సేవలు వ్యవసాయ, అనుబంధ రంగాల పురోగతిలో కీలకపాత్ర వహిస్తాయనడంలో ఎటువంటి సందేహం లేదు. మన రాష్ట్రంలో వ్యవసాయ, అనుబంధ రంగాల సేవలను అందించడంలో క్షేత్ర స్థాయిలో విస్తరణ సిబ్బంది ప్రముఖపాత్ర వహిస్తున్నప్పటికీ, గతంలో వీరి కార్యకలాపాలు పరిమితంగానే ఉండేవి. మండలానికొక వ్యవసాయ అధికారి, కొన్ని గ్రామాల సమూహానికొక వ్యవసాయ విస్తరణ అధికారి నియమితులై, వ్యవసాయ ఉపకరణాలు, ఉత్పాదకాల సరఫరా, వ్యవసాయ పనిముట్ల పంపిణీ, పంట నష్ట వివరాల సేకరణ, ఉపకరణాల నాణ్యత నియంత్రణ, వంటి కార్యకలాపాలకు మాత్రమే పరిమితమయ్యే వారు. దీనివలన రైతులకు వ్యవసాయ సాంకేతిక విజ్ఞాన బదిలీలో కొంత లోటు ఉండేది. ఈ పరిస్థితి కొన్ని ప్రాంతాలకే పరిమితం గాకుండా రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ఉండేది. ఈ లోటును పూడ్చడానికి డా॥ ఎమ్.ఎస్. స్వామినాథన్ కమిటీ గతంలో కొన్ని సిఫార్సులు చేసింది. వ్యవసాయ విస్తరణ మరింత చేరువలో ఉండాలి అని ఈ కమిటీ పేర్కొంది. రైతన్నలకు వచ్చే చీడపీడల సమస్యలపై సరైన సమయానికి తగిన సలహాలు ఇవ్వడం విస్తరణలో ఎంతో ముఖ్యం. ఇందుకోసం ఎక్కువమంది విస్తరణ సిబ్బంది అవసరం కాగా, గత ప్రభుత్వాలు కొంతవరకు మాత్రమే ఆదిశగా పనిచేసాయి. కాని ఆశించిన ఫలితాలు రాలేదు. గౌరవ ముఖ్యమంత్రివర్యులు శ్రీ వై.ఎస్. జగన్మోహన్రెడ్డి గారి నాయకత్వంలోని ఇప్పటి ప్రభుత్వం, వారి పాదయాత్రలో స్వయంగా తెలుసుకొన్న రైతుల కష్టాలను గట్టెక్కించేందుకు డా॥ ఎమ్.ఎస్. స్వామినాథన్ కమిటీ చేసిన సిఫార్సులను ఒక పరిష్కార మార్గంగా చూపారు. వీటిని అనుసరిస్తూ ప్రతి 2,000 జనాభాకు ఒక డా॥ వై.ఎస్.ఆర్. రైతు భరోసా కేంద్రాన్ని రైతుల సమస్యలను పరిష్కరించే ఉద్దేశ్యంతో ఏర్పాటు చేశారు. వీటిలో వ్యవసాయ / అనుబంధ రంగాల కోర్సు చేసిన చురుకైన, ఉత్తీర్ణులైన యువతను, రైతు భరోసా కేంద్ర సిబ్బందిగా నియమించి, రైతన్నల సేవలకు అందుబాటులో ఉంచింది. తద్వారా ఎవరి ఊరిలో వారికే అన్ని సమస్యలకు సమాధానం దొరికేటట్లు వాటి ద్వారా సమాచారం ఇవ్వబడుతుంది. కొంత కేంద్ర ప్రభుత్వ వాటా నిధులతో నడిచే వ్యవసాయ సాంకేతిక యాజమాన్య సంస్థ ఉద్దేశ్యం నూతన సాంకేతిక పరిజ్ఞానంపై రైతులకు శిక్షణ ఇవ్వడం. అదేవిధంగా, రాష్ట్ర ప్రభుత్వపు రైతు శిక్షణా కేంద్రాలు కూడా అదే ఉద్దేశ్యంతో పనిచేయడం వలన, రెండింటిని ఒక తాటిపైకి తెచ్చి, వ్యవసాయ విస్తరణను క్షేత్ర స్థాయిలో మరింత బలోపేతం చేసే దిశలో జిల్లా వనరుల కేంద్రాలు రూపొందించబడ్డాయి. ప్రతి జిల్లా వనరుల కేంద్రంలో ఉండే ఒక సంయుక్త వ్యవసాయ సంచాలకులు, ముగ్గురు వ్యవసాయ ఉపసంచాలకులు, నలుగురు వ్యవసాయ సహాయ సంచాలకులు, మరియు ఇతర వ్యవసాయాధికారులతో పాటు జిల్లాలో గల ఏరువాక కేంద్రపు

శాస్త్రవేత్తలు, జిల్లాలోని కృషి విజ్ఞాన కేంద్రపు, వ్యవసాయ పరిశోధనా స్థానపు శాస్త్రజ్ఞులు ఒక బృందంగా ఏర్పడి క్షేత్ర స్థాయిలో పంట పొలాలను పరిశీలించి, చీడపీడల నిర్ధారణ అధ్యయనాలు చేసి త్వరితగతిన రైతు భరోసా కేంద్రపు సిబ్బంది (వి.ఎ.ఎ./వి.హెచ్.ఎ./వి.ఎస్.ఎ)కి చేర్చి వారి సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని పెంపొందిస్తూ, రైతులకు మరింత నాణ్యమైన సేవలు, సమయానుకూల సలహాలు ఇవ్వడంలో నిమగ్నమైయున్నారు.

వ్యవసాయ, అనుబంధ రంగాల విస్తరణలో రైతుకు మరింత వేగవంతమైన, నాణ్యమైన, తక్షణ సలహాలు ఇవ్వడానికి రాష్ట్ర స్థాయిలో ఒక సమీకృత రైతు సమాచార కేంద్రాన్ని, గన్నవరంలో ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. దీనిలో అన్ని రంగాలకు చెందిన 8 మంది శాస్త్రవేత్తలు, 67 మంది నిష్ణాతులైన సమాచార కేంద్ర సిబ్బంది మరియు 31 మంది వివిధ రంగాలకు చెందిన శాస్త్రవేత్తల సహకారంతో రైతుల నుండి వచ్చే వివిధ ఫోన్ కాల్స్ ను అందుకొని, వారి సమస్యలకు తక్షణ పరిష్కారాలను శాస్త్రీయంగా వివరిస్తారు. ఈ కేంద్రం రైతు మీద భారం పడకుండా, ఉచితంగా ఉండే విధంగా ఒక టోల్ ఫ్రీ నంబరు 155251 తో పనిచేస్తుంది మరియు 6 వాట్సప్ నంబర్లు (8331056028, 8331056149, 8331056150, 8331056152, 8331056153, 8331056154) కు రైతులు నేరుగా వారి పంట పొలాల్లోని, పశు పక్ష్యాదులకు వచ్చే చీడపీడలకు సంబంధించిన ఫోటోలను పంపిన యెడల, శాస్త్రవేత్తలు స్వయంగా వాటిని పరిశీలించి తీసుకోవలసిన చర్యలను ఇవ్వడం జరుగుతుంది. ఫోటోలు ఇలా పంపడం అనేది శాస్త్రవేత్తలు దాదాపు క్షేత్ర సందర్శన చేసినట్లు అవుతుంది. ఈ కేంద్రాన్ని మే 30, 2020వ తేదీన గౌరవ ముఖ్యమంత్రివర్యులు శ్రీ వై.ఎస్. జగన్మోహన్ రెడ్డి గారు ప్రారంభించిన దగ్గర నుండి, ఇప్పటి వరకు 70,000 లకు పైగా ఫోన్ కాల్స్ రైతుల నుండి రావడం, వాటికి తక్షణమే సమాధానాలు ఇవ్వడం మంచి ఫలితం రావడం మరియు రైతులు సంతృప్తి చెందడం జరిగింది. ఈ విధంగా వ్యవసాయ విస్తరణ వేగవంతం అయ్యింది అనడంలో రైతుకు సత్వర సమస్యల పరిష్కారానికి ఉపయోగపడుతున్నాయనడంలో సందేహం లేదు.

దీనికితోడు శాస్త్రవేత్తల మరియు విషయ పరిజ్ఞాన నిపుణుల సలహాలు, సూచనలు వ్యవసాయ, అనుబంధ రంగాల రైతులకు మరింత చేరువలో తెచ్చేందుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఒక డిజిటల్ స్టూడియోను రైతన్నల కోసం నిర్మించింది. దీనిద్వారా రైతులను వారి ఊరిలోనే ఆర్.బి.కె.ల్లో గల స్కార్ప్ టి.వి.ల ద్వారా ఎప్పటికప్పుడు నిపుణులైన శాస్త్రవేత్తల సూచనలను, సలహాలను స్వయంగా వీక్షించి, తెలుసుకోడానికే కాకుండా, వారితో అవసరమైతే, ప్రత్యక్షంగా, ఎప్పటికప్పుడు ఫోన్ తో మాట్లాడుట ద్వారా వారి సందేహాలను నివృత్తి చేసుకోవడానికి తోడ్పడుతుంది. వ్యవసాయ విస్తరణలో, రైతుల సేవలో ఇంత ముందడుగు వేసిన రాష్ట్రం మనదే అనడంలో ఎటువంటి సందేహం లేదు. సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని రైతుల కోసం ఇంతగా వినియోగించుకుంటున్న రాష్ట్రం నిస్సందేహంగా మనదే.

రైతు భరోసా - రెండవ విడత

రైతు భరోసా రెండో విడత క్రింద 50,47,383 మంది రైతులకు రూ.1,114.87 కోట్ల పెట్టుబడి సాయం....

రైతు ఆనందమే రాష్ట్ర సంతోషంగా భావించే శ్రీ వై.ఎస్. జగన్మోహన్ రెడ్డి గారి ప్రభుత్వం, కరోనా మహమ్మారి చుట్టుముట్టి రాష్ట్రానికి రావాల్సిన ఆదాయం అడుగుంటిపోయినా రైతులకు ఇచ్చిన మాట తప్పకుండా మరో విడత వైఎస్ఆర్ రైతు భరోసా - పీఎం కిసాన్ పథకం క్రింద పెట్టుబడి సాయాన్ని అందించింది. ఈ రబీ సీజన్ కు ముందు ఈ రైతు భరోసా సొమ్మును రైతుల ఖాతాలకు రూ.1,114.87 కోట్ల సగదును బదిలీ చేశారు. రబీ సీజన్ కు గాను భూ యజమానులతో పాటు ఎస్సీ, ఎస్టీ, బీసీ, మైనారిటీ కౌలు రైతులకు, దేవాదాయ, అటవీ భూములు సాగు చేసుకుంటున్న (ఆర్&ఎఫ్ఆర్) రైతులకు రైతు భరోసా అందుతుంది. శ్రీ వైఎస్ జగన్మోహన్ రెడ్డి అధికారంలోకి వచ్చిన మొదటి ఏడాది నుంచే ఈ పథకం అమల్లోకి వచ్చింది. 2019 అక్టోబర్ 15న ముఖ్యమంత్రి వైఎస్ జగన్ ఈ కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించారు. ఏటా రూ.13,500 చొప్పున ఐదేళ్లలో రూ.67,500లను అర్జులైన ప్రతి రైతు కుటుంబానికి అందిస్తున్నది. **ఈ సారి 50,47,383 మందికి భరోసా ...** వాస్తవ సాగుదార్లందరికీ రైతు భరోసా అందించాలన్న లక్ష్యంతో ఎప్పటికప్పుడు వచ్చిన వినతులను పరిష్కరిస్తుండడంతో ఈ సారి లబ్ధిదారుల సంఖ్య 50,47,383కి చేరింది. 2019 అక్టోబర్ లో లబ్ధిదారుల సంఖ్య 46,69,375 మాత్రమే కాగా 2020 మేనెలలో ఖరీఫ్ సమయంలో ఈ సంఖ్య 49,45,470కి చేరింది. ఇప్పుడు రబీలో ఏకంగా 50,47,383కి చేరింది. అంటే ఖరీఫ్ తో పోల్చుకుంటే మరో 1,01,913 మంది కొత్తగా సాయం పొందారు.

50,47,383 మంది లబ్ధిదారులకు గాను రూ.1,114.87 కోట్ల సాయం అందింది.

వై.యస్.ఆర్. రైతు భరోసా - పి.యం. కిసాన్ పథకంపై రైతుల స్పందన :

నా పేరు శ్రీ గుమ్మడి శ్రీనివాసులు. మాది నెల్లూరు జిల్లా, కొడవలూరు మండలం, ఆలూరుపాడు గ్రామం. నాకు 1.31 ఎకరాల పొలం ఉంది. నాకు ఈ పథకం క్రింద పెట్టుబడి సాయంగా రు.13,500/- అందింది. ఈ సాయం నాలాంటి చిన్న, సన్న కారు రైతులకు దుక్కులకు, విత్తనాల కొనుగోలుకు, నాట్లు వేయడానికి, వ్యవసాయ కూలీల ఖర్చుకు ఎంతో ఉపయోగంగా ఉంది. ప్రభుత్వము అన్ని విధాలుగా మాలాంటి చిన్న, సన్నకారు రైతులను దృష్టిలో పెట్టుకొని సహాయం అందిస్తున్నది. ఈ విధంగా మాకు సాయవడుతున్న ముఖ్యమంత్రి శ్రీ వై.యస్. జగన్మోహన్ రెడ్డి గారికి ఎంతో ఋణపడి వుంటాము.

నా పేరు చలుమూరి మాధవరావు. మాది విజయనగరం జిల్లా, లక్కవరపుకోట మండలం, ఖాశాపేట గ్రామం. నాకు రు.7,500/-లు రైతు భరోసా క్రింద, రు.6,000/-లు పి.ఎం. కిసాన్ పథకం క్రింద అందాయి. ఈ సాయం నాకు విత్తనాలు, ఎరువులు, పురుగు మందులు కొనుక్కోవడానికి, అంతర కృషి పనులకు ఉపయోగపడింది. సమయానికి కావలసిన వ్యవసాయ పనులను చేయడం వలన నాకు ఆదాయం పెరిగింది. రైతు భరోసా సాయంతో పాటు నేను స్వంత చేతి డబ్బులు రు.7,000/-లతో ఎకరం వరి పొలాన్ని సాగుచేసి నికర ఆదాయం రు.10,000/-లు పొందాను. ఈ రైతు భరోసా పథకం వలన నాలాంటి సన్న, చిన్నకారు రైతులకు ఎంతో లాభం ఉంది. ఈ సాయంవలన నేను రుణం కోసం ఎదురుచూడనవసరం లేకుండా పోయింది. ఈ ప్రభుత్వానికి మా ధన్యవాదాలు.

“సాగులో సందేహమా? 155251 కు ఫోన్ చేయండి. ఒక్కఫోన్ కాల్తో అన్నదాతల సందేహాల నివృత్తి”

ముంపు ప్రాంతాల్లో ముఖ్యమంత్రి గారి విహంగ వీక్షణం

(17804), గుంటూరు (5425), ప్రకాశం (1243), వైఎస్ఆర్ కడప (1711) అనంతపురం (5308), కర్నూలు (5353) హెక్టార్లలో, మరియు రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా పంటల వారీగా ప్రాథమిక అంచనా పంట నష్టం వరి 109653 హె||, ప్రత్తి 13894 హె||, వేరుశనగ 6218 హె||, మినప 4694 హె||, మొక్కజొన్న 2133 హె||, చెఱకు 741 హె||, మిరప 572 హె||, మిగిలిన పంటలైన సజ్జ, ఆముదము, జొన్న, కొర్ర, రాగి, ప్రొద్దుతిరుగుడు, కంది, పొగాకు, జనపనార, పెసర పంటలకు నష్టం వాటిల్లినది.

మన రాష్ట్రంలో ఇటీవల కురిసిన భారీ వర్షాలు/ వరదలు కారణంగా వాగులు, వంకలు, చెరువులు మరియు నదులు పొర్లి ప్రవహించటం వలన భారీగా పంట నష్టం జరిగినది. రాష్ట్ర వ్యవసాయ శాఖ ప్రాథమిక అంచనాల ప్రకారం 138923 హెక్టార్లలో 11 జిల్లాల్లో తూర్పుగోదావరి, పశ్చిమగోదావరి, కృష్ణా, గుంటూరు, ప్రకాశం, వైఎస్ఆర్ కడప, కర్నూలు, అనంతపురం, శ్రీకాకుళం, విజయనగరం మరియు విశాఖపట్నంలలో వరి, ప్రత్తి, వేరుశనగ, మొక్కజొన్న, మినుము మరియు చెఱకు పంటలకు భారీగా నష్టము జరిగినది.

అంతేకాకుండా ఉద్యాన శాఖ కూడా పంట నష్టం ప్రాథమిక అంచనాల ప్రకారం 6500 హె|| మేర పంటలకు నష్టం జరిగిందని ఈ నష్టం పశ్చిమగోదావరి, కర్నూలు, విజయనగరం, ప్రకాశం వైఎస్ఆర్ కడప, విశాఖపట్నం, తూర్పుగోదావరి, కృష్ణా, గుంటూరు మరియు శ్రీకాకుళం జిల్లాల్లో ఉన్నదని ప్రాథమిక అంచనా.

అదేవిధంగా కంది, పెసర, సజ్జ, కొర్ర, రాగి, ప్రొద్దుతిరుగుడు, ఆముదం, రాజ్య, జనపనార, సోయాచిక్కడు, పొగాకు, నువ్వులు మరియు ఉలవ పంటలు కూడా దెబ్బతినడం జరిగినది. అంతేకాకుండా ఈ భారీ వర్షములు మరియు వరదల కారణంగా భూమికోత 331 హెక్టార్లు మరియు ఇసుక మేట 53 హెక్టార్లు వల్ల కూడా రైతులకు నష్టం వాటిల్లినది.

అంతేకాకుండా ఈ భారీ వర్షాలు ఇంకా కొన్ని రోజులు పడితే పంటలు బాగా దెబ్బతిని నీటిలో మునిగి ఉండుటవలన కుళ్ళిపోవడం జరుగుతుంది. పంటల నష్టం అంచనాలను పొలంలో ఉన్న నీరు పోయిన తరువాత మొదలు పెట్టి ఖచ్చితమైన పంట నష్టం నివేదికను తయారుచేయుటకై వ్యవసాయశాఖ జిల్లాలకు ఉత్తర్వులు ఇవ్వడమైనది. ప్రాథమిక అంచనాలను జిల్లాల వారీగా తయారుచేసి భారతప్రభుత్వానికి సమర్పించడమైనది. తద్వారా నష్టపోయిన రైతులకు పంట పెట్టుబడి సాయం అందించుటకు అన్ని చర్యలు తీసుకోవడం జరుగుచున్నది.

ప్రాథమిక అంచనా ప్రకారం జిల్లాల వారీగా పంట నష్టం శ్రీకాకుళం (729), విజయనగరం (263) విశాఖపట్నం (6324), తూర్పుగోదావరి (61847) పశ్చిమగోదావరి (32528), కృష్ణా

ఆగస్టు మరియు సెప్టెంబర్లో కురిసిన భారీ వర్షాలు మరియు వరదల కారణంగా వ్యవసాయ పంటలైన వరి, ప్రత్తి, మొక్కజొన్న, వేరుశనగ మరియు ఇతర పంటలు 72821 హెక్టార్ల మేర ఏయే

“చీడపీడలపై మీ సందేహాలను 8331056028 కు వాట్సప్ ఫోటో పంపండి. వాటిని నివృత్తి చేసుకోండి.”

జిల్లాలో నష్టం జరిగినది వ్యవసాయ శాఖ ప్రాథమిక అంచనాల ప్రకారం జిల్లాల వారీగా పంట నష్ట వివరాలు

- విశాఖపట్నం - వరి 20 హెక్టార్లలో 117మంది వరి పండించిన రైతులకు నష్టం జరిగినది.
- కర్నూలు - ప్రత్తి, వేరుశనగ, కంది, మినుము, మొక్కజొన్న, ఆముదము, వరి, కొర్ర, సజ్జ పంటలు కలిపి 23079 హెక్టార్లలో 40606 మంది రైతులకు పంట నష్టం జరిగినది.
- తూర్పుగోదావరి జిల్లా - వరి, ప్రత్తి, మొక్కజొన్న 10723 హెక్టార్లలో 22332 మంది రైతులకు పంట నష్టం జరిగినది.
- పశ్చిమ గోదావరి - వరి, ప్రత్తి, మొక్కజొన్న మరియు వేరుశనగ పంటలు 9299 హెక్టార్లు, 19305 మంది రైతులకు నష్టం జరిగినది.
- కృష్ణా జిల్లా - మినుము, ప్రత్తి, పెసర, వేరుశనగ, మొక్కజొన్న, మిరప మరియు వరి 5045 హెక్టార్లు, 7427 మంది రైతులకు పంట నష్టం జరిగినది.
- నెల్లూరు - వరి, వేరుశనగ, నువ్వులు, పెసర పంటలలో 2761 హెక్టార్లలో 3924 మంది రైతులకు పంట నష్టం జరిగినది.
- కడప - వరి, ప్రత్తి, కంది, వేరుశనగ సజ్జ మొదలగు పంటలకు మొత్తంగా ప్రాథమిక అంచనాల మేరకు 5525 హెక్టార్ల పంట దాదాపు 9543 మంది రైతులకు నష్టం వాటిల్లినది.

అంతేకాకుండా కర్నూలు జిల్లాలోని ఒర్వకల్ మండలంలో పంట పొలాల్లో నిలిచిన నీటిని రైతులు సరియైన చర్యలు ఆచరించి పంట నష్టం రాకుండా కాపాడుకోవాలని సూచించడం జరిగినది. అంతేకాకుండా పొలాల్లో నీళ్ళు నిల్వ ఉన్న పంటలైనటువంటి కంది, పెసర మరియు మినుము కోతకొచ్చి ఉన్నందువల్ల పంట దిగుబడి తగ్గుతుంది. రైతులు వరి మరియు ఇతర పంటలు

నీటమునిగి ఉన్నట్లైతే నీరు వెళ్ళిపోయిన తరువాత పప్పుధాన్యపు పంటలు విత్తుకోవచ్చని సూచించడం జరిగినది.

వ్యవసాయ శాఖ అధికారులు పెట్టుబడి సాయం క్రింద విత్తనమును పంట నష్టపోయిన రైతులకు ఇవ్వవలెనని ప్రణాళిక సిద్ధం చేశారు. ఇది ముఖ్యముగా శ్రీకాకుళం, విజయనగరం జిల్లాల్లో పైపాటు ఎరువులు వేయుటకు ఎరువులు కూడా అందుబాటులో ఉంచారు.

గౌరవనీయులైన ముఖ్యమంత్రి శ్రీ వై.ఎస్.జగన్మోహన్ రెడ్డి గారు నష్టపోయిన పంటలకు ఏరియల్ సర్వే నిర్వహించడం జరిగినది. పంట నష్టపోయిన రైతులకు తక్షణ సాయంగా రూ.113.11 కోట్లు జూన్ 2020 నుంచి సెప్టెంబర్ 2020 కాలంలో పంట నష్టపోయిన రైతులకు పెట్టుబడి రాయితీని అందజేయడం జరిగినది.

జూన్-జూలై 2020 భారీ వర్షాలు మరియు వరదల కారణంగా 8443.75 హెక్టార్లలో పంట నష్టం జరిగి 14005 మంది రైతులు నష్టపోయినారు. ఇందుకుగాను 1239.39 లక్షల రూపాయలను పెట్టుబడి రాయితీ విడుదలకై ప్రభుత్వానికి నివేదించడమైనది. ఇందుకుగాను ప్రభుత్వము మొత్తంగా 1239.39లక్షల రూపాయలు పెట్టుబడి రాయితీ సాయంగా విడుదల చేయడమైనది. ఈ మొత్తము నష్టపోయిన రైతు బ్యాంకు ఖాతాలకు జమచేయడమైనది.

ఆగస్టు -సెప్టెంబర్ 2020 భారీ వర్షాలు మరియు వరదల కారణంగా 73665 హెక్టార్లలో పంట నష్టం జరిగి 128889 మంది రైతులు నష్టపోయినారు. ఇందుకుగాను 10072 .29 లక్షల రూపాయలను పెట్టుబడి రాయితీ విడుదలకై ప్రభుత్వానికి నివేదించడమైనది. ఇందుకుగాను ప్రభుత్వము మొత్తంగా 10072.29లక్షల రూపాయలు పెట్టుబడి రాయితీ సాయంగా విడుదల చేయడమైనది. ఈ మొత్తము నష్టపోయిన రైతు బ్యాంకు ఖాతాలకు జమచేయడమైనది.

“సాగులో సందేహమా? 155251 కు ఫోన్ చేయండి. ఒక్కఫోన్ కాల్తో అన్నదాతల సందేహాల నివృత్తి”

రైతు సంక్షేమమే మా తొలి ప్రాధాన్యత

వ్యవసాయశాఖామాత్యులు
శ్రీ కురసాల కన్నబాబు

- అన్నదాతల కోసం ఇప్పటివరకు రూ. 10,200 కోట్లు ఖర్చు చేశాం.
- రైతు భరోసా, ప్రతి పంటకు గిట్టుబాటు ధర, గ్రామాల్లోనే విత్తనాలు, ఎరువులు అందిస్తున్నాం.
- రైతుల కోసం ఇంత మేలు చేసే ప్రభుత్వం మనదే
- ఆహారశుద్ధి పరిశ్రమలను ప్రోత్సహించండి
- పెట్టుబడులను పెద్ద ఎత్తున ఆకర్షించండి : ఉద్ఘాటించిన మంత్రి శ్రీ కురసాల కన్నబాబు

దేశంలో ఎవరూ చేయని విధంగా రైతులకు మేలు చేస్తున్న ప్రభుత్వం తమదేనని, రైతు సంక్షేమానికే తమ తొలి ప్రాధాన్యత అని వ్యవసాయ శాఖ మంత్రి శ్రీ కురసాల కన్నబాబు పేర్కొన్నారు. కోవిడ్-19 వంటి క్లిష్ట పరిస్థితుల్లోనూ నిధులకు వెరవకుండా ప్రభుత్వం అనేక సంక్షేమ కార్యక్రమాలను అమలు చేస్తోందని ఆయన అన్నారు. 16 నెలల్లోనే రూ. 10,200 కోట్లు రైతులకు ఇచ్చిన ప్రభుత్వం తమదన్నారు. తాజాగా రూ. 4 వేల కోట్లతో డా॥ వై.ఎస్.ఆర్. జలకళ పథకాన్ని చేపట్టామని తెలిపారు.

రైతులకు అధిక ఆదాయం రావాలి

ఆహార శుద్ధి పరిశ్రమలతో రైతులకు అధిక ఆదాయం వచ్చేలా కృషి చేయాలని, పారిశ్రామికవేత్తలను ప్రోత్సహించాలని అధికారులను ఆయన ఆదేశించారు. అటు రైతుల్ని ఇటు ఇన్వెస్టర్లను ప్రోత్సహించేలా ఏపీ షుద్ ప్రాసెసింగ్ సొసైటీ, జిల్లాస్థాయి ఎగ్జిక్యూటివ్ డైరెక్టర్లు (ఈడీలు) కృషి చేయాలన్నారు. మంగళగిరిలో ఇటీవల 'ఆహార శుద్ధి విధానం 2020-25' రాష్ట్రస్థాయి సదస్సు సిబ్బంది శిక్షణా కార్యక్రమాన్ని మంత్రి ప్రారంభిస్తూ రైతుల ఉత్పత్తులకు అధిక ఆదాయం తెచ్చేలా ఆహార శుద్ధి విధానం అమలు చేయాలన్నారు.

రాయితీపై రబీ విత్తనాలు

రబీ సీజన్లో రాయితీపై ఇచ్చే 12 రకాలకు చెందిన 3.80 లక్షల టన్నుల విత్తనాలను ఏపీ విత్తనాభివృద్ధి సంస్థ సిద్ధం చేసి పంపిణీ చేసినట్లు ఆయన తెలిపారు. రబీ సీజన్లో అత్యధికంగా సాగు చేసే వాటిలో ఒకటైన శనగ విత్తనాల పంపిణీ ఇటీవలే

కర్నూలు జిల్లాలో లాంఛనంగా ప్రారంభమయింది. విత్తన నాణ్యతపై ఫిర్యాదులుంటే 155251కు కాల్ చేయొచ్చు అని ఈ సందర్భంగా ఆయన తెలిపారు.

కష్టాల్లోనూ రైతు భరోసా

వై.ఎస్.ఆర్. రైతుభరోసా - పి.ఎం. కిసాన్ పథకం క్రింద 50.47 లక్షల మంది రైతులకు రూ.2 వేల వంతున పెట్టుబడి సాయం అందజేసినట్లు ఆయన తెలిపారు. రైతు సంక్షేమానికి కట్టుబడి కరోనా వంటి మహమ్మారి విజృంభించిన సమయంలోనూ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ వై.ఎస్. జగన్మోహన్రెడ్డి వైఎస్సార్ రైతుభరోసా కింద పెట్టుబడి సాయం అందిస్తున్నారన్నారు. చిత్తశుద్ధి అనేపదానికి తమ ముఖ్యమంత్రి వైఎస్ జగన్ నిదర్శనమని చెప్పారు. ఇటీవల పట్టాలు పొందిన గిరిజనులకు కూడా రైతుభరోసా చెల్లిస్తామని చెప్పారు. వారందరికీ రూ.11,500 ఇస్తామన్నారు. గత ప్రభుత్వం బకాయి పెట్టిన ఇన్పుట్ సబ్సిడీని కూడా చెల్లిస్తున్నామని పేర్కొన్నారు.

ఖరీఫ్ పంటకు ఉచిత బీమా

ఈ పంట ఆధారంగా ప్రస్తుతం సాగులో ఉన్న ఖరీఫ్ పంటలకు కూడా ఉచిత పంటల బీమాను అమలు చేస్తూ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఇటీవలే ఉత్తర్వులు జారీచేసింది. ఈ-పంటలో నమోదు చేసుకున్న పంటలకే ఉచిత బీమాను పరిమితం చేయాలని నిర్ణయించింది. వ్యవసాయరంగ బీమా అవసరాలను దృష్టిలో పెట్టుకుని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఇప్పటికే రూ.101 కోట్ల వాటా ధనంతో ఏపీ జనరల్ ఇన్సూరెన్స్ కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్ (ఏపిజిఐసీఎల్) ఏర్పాటుకు గతంలోనే ఉత్తర్వులు విడుదల చేసింది.

రైతులను అన్ని విధాలా ఆదుకుంటాం

అధిక వర్షాలు, వరద నీరుతో ముంపునకు గురైన పంటలను గుర్తిస్తున్నామని రైతులను అన్ని విధాలుగా ఆదుకుంటామని మంత్రి శ్రీ కురసాల కన్నబాబు తెలిపారు. ఏఒక్క రైతు నష్టపోకుండా దెబ్బతిన్న పంటలను గుర్తించాలని ఆదేశించారు.

“చీడపీడలపై మీ సందేహాలను 8331056149 కు వాట్సాప్ ఫోటో పంపండి. వాటిని నివృత్తి చేసుకోండి.”

రాష్ట్రస్థాయి బ్యాంకర్ల సమితి సమావేశంలో ప్రభుత్వ కీలక నిర్ణయాలు

భూయజమానులలో ఎక్కువ శాతం మంది సాగు కాలం ప్రారంభానికి ముందే తమ పట్టాదారు పాస్ వున్నకాల ద్వారా బ్యాంకు ఋణాలు పొందడం లేదా రెన్యూవల్ చేయించుకోవడం జరుగుతుంది. అందువలన వాస్తవ సాగుదారులకు పంట ఋణాలను మంజూరు చేయకుండా సంబంధిత బ్యాంకులు తిరస్కరించడం జరుగుతుంది.

రాష్ట్రంలో ఉన్న వాస్తవ సాగుదారులందరికీ పంట ఋణాలను ఇప్పించడమే లక్ష్యంగా ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రప్రభుత్వం కీలక నిర్ణయాలను తీసికొని రాష్ట్రస్థాయి బ్యాంకర్ల సమితి ద్వారా అన్ని బ్యాంకులు ఈ నిర్ణయాలను పాటించడానికి తగు ఆదేశాలు జారీ చేయడం జరిగినది .

- ది 23-10-2020 న జరిగిన 212వ రాష్ట్రస్థాయి బ్యాంకర్ల సమితి సమావేశంలో ఈ-క్రాప్ డేటా ఆధారంగానే వాస్తవ సాగుదారులను గుర్తించి పంట ఋణాలను మంజూరు చేయడంతో పాటుగా వివిధ పథకాల క్రింద లబ్ధిదారులుగా గుర్తించాలని గౌ|| ముఖ్యమంత్రి వర్యులు ఆదేశించడం జరిగింది.
- కౌలు చేసుకునే వాస్తవ సాగుదారులందరికీ వ్యవసాయ శాఖ మరియు రెవెన్యూ శాఖల సంయుక్త ఆధ్వర్యంలో పంట సాగు హక్కు వత్రాలను (CCRC) మంజూరు చేయడం జరుగుతున్నది. ఈ CCRC కార్డుల ద్వారా వాస్తవ సాగుదారులందరికీ పంట ఋణాలను మంజూరు చేయాలి.
- CCRC పత్రాలు కలిగి ఋణం పొందలేని రైతులను మరియు CCRC పత్రాలను పొందలేని వాస్తవ సాగుదారులను

జాయింట్ లయబిలిటీ గ్రూపులుగా (JLG) నాబార్డు వారి మార్గదర్శకాలకు అనుగుణంగా ఏర్పాటు చేసి వారికి పంట ఋణాలను మంజూరు చేయాలి.

- 06-10-2020 న జరిగిన రాష్ట్రస్థాయి బ్యాంకర్ల సబ్ కమిటీ తీర్మానించిన ప్రకారం నాబార్డు మార్గదర్శకాలను అనుసరించి ఈ గ్రూపుల యొక్క పొదుపు ఖాతాలను సంబంధిత బ్యాంకులనందు తెరువవలయును.
- గ్రామ వ్యవసాయ సహాయకులు సమర్పించే “క్రాప్ అసెస్మెంట్” పత్రాల ఆధారంగా ఈ గ్రూపులకు పంట ఋణాలను మంజూరు చేయాలి.
- రికవరీ శాతం పెంచుటకు సంబంధిత బ్యాంకులు వారి పరిధిలోని ఓవర్ డ్రాఫ్ట్ లేదా ఋణం తిరిగి చెల్లించాల్సిన ఖాతాలు లేదా గ్రూపుల వివరాలను వ్యవసాయ శాఖకు అందించాలి. వ్యవసాయ శాఖ ఈ గ్రూపులు తిరిగి ఋణాన్ని చెల్లించే విధంగా మొబిలైజ్ చేయాలి మరియు రికవరీ కొరకు బ్యాంకులకు సహకరించాలి.
- క్రొత్త కిసాన్ క్రెడిట్ కార్డులు మంజూరు చేయుటకు బ్యాంకు తమ పరిధిలో గల పెండింగ్ దరఖాస్తులను క్షియర్ చేయాలి
- ప్రతి బ్యాంకు వారి పరిధిలోగల బ్యాంకు కరస్పాండెంట్ / బ్యాంకు మిత్రులను నిర్ణీత సమయాలలో వారి పరిధిలోగల రైతు భరోసా కేంద్రాలలో అందుబాటులో ఉంచాలి. తద్వారా వారి పరిధిలోని బ్యాంకు కార్యకలాపాలను రైతులకు అందేలా చూడాలి.

“సాగులో సందేహమా? 155251 కు ఫోన్ చేయండి. ఒక్కఫోన్ కాలేతో అన్నదాతల సందేహాల నివృత్తి”

ఆర్.బి.కె. ఛానల్

వ్యవసాయ, అనుబంధ రంగాల సాంకేతిక సమాచారాన్ని రైతులతో పంచుకోవడానికి డా. వై.ఎస్.ఆర్.రైతు భరోసా కేంద్రాలలో స్టాల్డ్ టి.వి.లను ఏర్పాటు చేశారు. ఈ స్టాల్డ్ టి.వి.ల ద్వారా శాస్త్ర సాంకేతికపర విజ్ఞానాన్ని ప్రసారం చేయడానికి మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఆర్.బి.కె. ఛానల్ ను ఏర్పాటు చేసింది. ఈ ఛానల్ లో ప్రసారమయ్యే వివిధ కార్యక్రమాలు వాటి సాంకేతికత ఆధారంగా మూడు రకాలుగా ఉంటాయి. అవి: 1) రైతుల అవసరాలను తీర్చేవి : సమీకృత రైతు సమాచార కేంద్రంపై రైతుల నుండి వచ్చిన అభిప్రాయాల ఆధారంగా వారికిష్టమైన సాంకేతిక కార్యక్రమాలు రూపొందించబడతాయి. ఈ కార్యక్రమాలలో శాస్త్రవేత్తలు ముఖాముఖీ చర్చలు కూడా నిర్వహిస్తారు. 2) నిత్యావసరాలను తీర్చేవి : పంట నిపుణులు లేదా శాస్త్రవేత్తలతో ఆయా కాలానుగుణంగా కావలసిన సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని ఇచ్చే కార్యక్రమాలు. 3) శాఖాపరమైన పథకాల గురించి : వ్యవసాయ అనుబంధ శాఖల కార్యకలాపాల, పథకాల గురించి ఇష్టాగోష్టుల నిర్వహణ కార్యక్రమాలను చేపడతారు.

గన్నవరంలోని రైతు సమీకృత సమాచార కేంద్రం (ఇంటిగ్రేటెడ్ కాల్ సెంటర్)లో వ్యవసాయ శాఖ స్థాపించిన డిజిటల్ స్టూడియో ద్వారా ఈ ఆర్.బి.కె. ఛానల్ కార్యక్రమాలు ప్రసారమవుతాయి. ఆర్.బి.కె. ఛానల్ ఈ క్రింది అంశాలను ప్రధానంగా ప్రసారం చేస్తుంది.

- రైతుల ప్రయోజనాల కోసం వ్యవసాయ, అనుబంధ రంగాల విషయాలపై నూతన సమాచారాన్ని ప్రసారం చేయుట.
- పంటలను రక్షించడానికి తక్కువ ఖర్చుతో కూడిన సాంకేతిక పద్ధతులను రైతులకు చేరవేయడం.
- పంటల ఉత్పత్తిని పెంచడానికి మరియు సాగు వ్యయాన్ని తగ్గించే పద్ధతులను ఆచరించే విధంగా రైతులకు చేరవేయడం.
- డా. వై.ఎస్.ఆర్. పొలంబడి, తోటబడి, పశువిజ్ఞాన బడి,

మత్స్య సాగుబడి వంటి క్షేత్ర ప్రదర్శనలను వాటి సాంకేతిక విషయాలపై ప్రసారాలు చేయుట.

- నేల ఆరోగ్య నిర్వహణపై కార్యక్రమాల రూపకల్పన, వివిధ నేలలు వాతావరణ పరిస్థితులకు అనువైన పంటల ఎంపికపై కార్యక్రమాల ప్రసారం
- వివిధ రకాల నూతన వంగడాల విడుదల మరియు వాటి పనితీరుపై విశ్లేషణ కార్యక్రమాల ప్రసారం
- మార్కెట్ ధర ఆధారిత పంటల సాగుపై ప్రచారం చేయడం
- స్వదేశీ సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని అందించడం
- ఆధునిక వ్యవసాయ పద్ధతులైన అగ్రికల్చర్ డ్రోన్స్ వాడకం, హైడ్రోపోనిక్స్, ఏరోపోనిక్స్, ఆక్వాపోనిక్స్, ప్రెసిషన్ ఫార్మింగ్ వంటి వాటిపై కార్యక్రమాల రూపకల్పన
- వ్యవసాయ యంత్రాలపై ముందస్తు సమాచారం, వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల విలువ జోడింపు, వ్యవసాయ మార్కెట్ సమాచారం, కోత అనంతర పరిజ్ఞానం బదిలీ (హార్వెస్టింగ్, క్షీనింగ్, సార్టింగ్, గ్రేడింగ్, ప్యాకేజింగ్, స్టోరేజీ) కార్యక్రమాల ప్రసారం.
- ఉద్యాన పంటలకు సంబంధించి పాలీ హౌస్, గ్రీన్ హౌస్ ల నిర్మాణం, వాటి సాంకేతికతపై, బిందు, తుంపర సేద్యం విధానాలు, నీటి నిర్వహణ, పాడి పశువుల పెంపకం, గొట్టెలు, కోళ్ళు, చేపలు, రొయ్యల, పుట్టగొడుగులు, తేనెటీగల పెంపకం వంటి వాటిపై కార్యక్రమాల రూపకల్పన, వీటిపై వర్చువాల్యూలు, శిక్షణ, మరియు రైతులపై ఉత్తేజకరమైన కథలు, ప్రభుత్వ సబ్సిడీ పథకాలపై సమాచార ప్రసారం.

“చీడపీడలపై మీ సందేహాలను 8331056150 కు వాట్సప్ ఫోటో పంపండి. వాటిని నివృత్తి చేసుకోండి.”

దిక్సూచి

కృష్ణా జిల్లా నందిగామ మండలం కేతవీరునిపాడు గ్రామంలో గ్రామ వ్యవసాయ సహాయకునిగా పనిచేస్తూ శ్రీ షేక్ మస్తాన్ వలి రైతులకు ప్రభుత్వ పథకాలు, సాంకేతికత, ఇతర సేవలపై అవగాహన కల్పించడంలో నూతన ఒరవడలను సృష్టిస్తూ అన్నదాతల మన్ననలను అందుకొంటున్నారు. గతంలో ప్రతి గ్రామంలో సాంకేతిక ప్రసార సాధనాలు సరిగ్గా లేని సమయాలలో ఒక విషయాన్ని రైతులకు చేరవేయాలంటే గ్రామాలలో వీధి వీధికి

తెలియజేయాల్సి వచ్చేది. ఇందుకు గాను దండోరాల ద్వారా గాని లేదా లౌడ్ స్పీకర్ల ద్వారా వివిధ పథకాలపై ప్రసారం చేసేవారు. ఇప్పుడు దృశ్యశ్రవణ మాధ్యమాలు అందుబాటులోకి రావడం వలన ఈ ప్రచారం మరింత నూతన పోకడలను అనుసరించి పాతకాలపు దండోరా వ్యవస్థ పోయింది. దీనిని ఆ గ్రామ సచివాలయంలో ఒక లౌడ్ స్పీకర్ ద్వారా ప్రచారం చేయడం వలన అది ఆ చుట్టు ప్రక్కల ప్రాంతాలకు మాత్రమే పరిమితమయ్యేది. కాని ఈ గ్రామంలోని శ్రీ షేక్ మస్తాన్ వలి గారు ఒక మినీ మెగా ఫోన్ ద్వారా ప్రభుత్వం అందించే వివిధ పథకాలు, రాయితీలు, శిక్షణా కార్యక్రమాలు, తరగతులు, సేవలు, కనీస మద్దతు ధరలపై రైతులకు అవగాహన కల్పించి ఒక నూతన ఒరవడిని గ్రామస్థాయి వ్యవసాయ విస్తరణలో సృష్టించారు. దీనిపై రైతుల నుంచి మంచి స్పందన లభించుటయే గాక ఉన్నతాధికారుల మన్ననలను పొందారు. విధినిర్వహణలో ఈవిధంగా కృషి చేస్తున్న శ్రీ షేక్ మస్తాన్ వలి గారు నిజంగా అభినందనీయుడే.

ఒంగోలు ఆవుల పునరుజ్జీవం

సరోగమీ విధానం ద్వారా విలువైన ఒంగోలు జాతి ఆవుల సంతతిని పునరుద్ధరించేందుకు గుంటూరులోని లాంలో చేపట్టిన పరిశోధనలు ఫలితాలనిస్తున్నాయి. దశాబ్దాలుగా ఇందుకోసం కృషి జరుగుతున్నా ఇటీవల చురుగ్గా మొదలైన పరిశోధనలు విజయవంతం కావడంతో హర్షం వ్యక్తమవుతోంది. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇందుకోసం గుంటూరు లాం వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయానికి రూ.2.50 కోట్లు మంజూరు చేసింది. టెస్ట్ ట్యూబ్ బేబి టెక్నాలజీ ద్వారా ఒంగోలు జాతి ఆవుల అండాలను ఇతర నాటు ఆవుల గర్భంలో ప్రవేశపెట్టి దూడల పునరుత్పత్తి కోసం శాస్త్రవేత్తలు కృషిచేశారు. ఈ విధానంలో అల్లాసౌండ్ ద్వారా ఒంగోలు ఆవుల అండాలను జాగ్రత్తగా సేకరించి నాటు ఆవుల గర్భంలో ప్రవేశపెడతారు. అండాలు సేకరించిన తల్లి నుంచి జన్మ్యు లక్షణాలు సంక్రమిస్తాయి. కాబట్టి ఒంగోలు జాతి పశువుల సంతతి పునరుద్ధరణకు అవకాశం కలిగింది. ఒంగోలు జాతి ఆవు పాలు రుచిగా ఉండడంతోపాటు ఉత్పత్తి బాగుంటుంది.

ఒక్కో ఆవు రోజూ సుమారు 20 లీటర్ల వరకు పాలు ఇస్తుంది. నాటు ఆవుల కంటే మూడు రెట్లు ఎక్కువగా ఒంగోలు ఆవుల పాలు ఇస్తాయి. ఒక ఈత కాలంలో 2,500 లీటర్ల వరకు పాలు ఇస్తాయి. ఒంగోలు జాతి పాడి ఆవుల కోసం పెంపకం దారుల నుంచి ఎక్కువగా అభ్యర్థనలు వస్తున్నాయి. ప్రస్తుతం పరిశోధనా ల్యాబ్ లో 500 పిండాలు ఉన్నాయి. ఇప్పటి వరకు 15 దూడలు పరిశోధనల ద్వారా జన్మించాయి. ఒక్కో పిండం తయారీకి రూ. 10 వేల వరకు ఖర్చు అవుతుండగా దీన్ని ప్రభుత్వమే భరిస్తోందని పశుసంవర్ధకశాఖ ప్రధాన శాస్త్రవేత్త డాక్టర్ ముత్తారావు తెలిపారు.

“సాగులో సందేహమా? 155251 కు ఫోన్ చేయండి. ఒక్క ఫోన్ కాల్ తో అన్నదాతల సందేహాల నివృత్తి”

వరి మాగాణుల్లో అపరాల సాగు

అధిక దిగుబడికి మేలైన యాజమాన్య పద్ధతులు

డా. యం. ఆదినారాయణ, ప్రధాన శాస్త్రవేత్త (తెగుళ్ళ విభాగం), డా. యం.వి. రమణ, ప్రధాన శాస్త్రవేత్త (అపరాలు), లాంఛారం

అపరాలు మన శరీరానికి కావలసిన మాంస కృత్తులను, ఖనిజ లవణాలను అందిస్తాయి. మన రాష్ట్రంలో ప్రధానంగా వరి మాగాణుల్లో అపరాలను కృష్ణా, గుంటూరు, ఉభయ గోదావరి జిల్లాలు శ్రీకాకుళం మరియు విజయనగరం జిల్లాల్లో ఎక్కువగా పండిస్తున్నారు. రబీ కాలములో వరి తరువాత మాగాణి భూములలో అపరాల సాగు మన రాష్ట్ర ప్రత్యేకత. మినుము లేక పెసర పైర్లను సుమారు 5 లక్షల హెక్టార్లలో పండిస్తున్నారు. సరైన రకాలను ఎంపిక చేసుకొని సకాలంలో పంట విత్తుకొని సరియైన సమయంలో సస్యరక్షణ చర్యలు చేపట్టినట్లైతే వరిమాగాణుల్లో సాగుచేసే మినుము మరియు పెసర పంటలలో అధిక దిగుబడులు సాధించవచ్చును.

వరి మాగాణులకు అనువైన పెసర రకాలు:

నవంబరు రెండవ పక్షం నుండి జనవరి వరకు విత్తుకొనే రకాలు:

ఎల్.బి.జి 460 : కాయలు గుత్తులు గుత్తులుగా పై భాగంలోవుండి కోయడానికి సులువుగా వుంటుంది. ఒకేసారి కోతకొస్తుంది. పల్లాకు మరియు మొవ్వుకుళ్ళు తెగులును కొంతవరకు తట్టుకొంటుంది. మెట్ట మరియు వరిమాగాణులకు అనువైనది. పంటకాలము 60-65 రోజులు. దిగుబడి 15-16 క్వీ./హె.

ఎల్.బి.జి 407 : మొక్కలు నిటారుగా పెరిగి, కాయలు మొక్క పైభాగాన కాస్తాయి. గింజలు మెరుస్తూ మధ్యస్థ లావుగా వుంటాయి. పల్లాకు మరియు నల్లఆకుమచ్చ తెగుళ్ళను తట్టుకొంటుంది. పంటకాలము 65-70 రోజులు. దిగుబడి 13-15 క్వీ./హె.

టి.యం 96-2 : అధిక తేమను మరియు బూడిద తెగులును తట్టుకొంటుంది. గింజలు లావుగా మెరుస్తూ వుంటాయి. పంటకాలము 60-65 రోజులు. దిగుబడి 14-16 క్వీ./హె.

డబ్ల్యూ.జి.జి. 42 : ఈ రకము ప్రాంతీయ వ్యవసాయ పరిశోధన స్థానం, వరంగల్ నుండి విడుదల చేయబడినది. అన్ని కాలాలకు అనువైన పల్లాకు తెగులును తట్టుకొనే స్వల్పకాలిక రకము. కాయలు పొడవుగా వుండి గింజలు లావుగా వుంటాయి. కాయలు పైభాగాన వుండి ఒకేసారి కోతకు వచ్చును. కాలపరిమితి 55-60 రోజులు. దిగుబడి 10-12 క్వీ./హె.

ఐ.పి.యం. 2-14 : ఐ.ఐ.పి.ఆర్, కాన్పూరు నుండి దక్షిణ భారతదేశంలో సాగుకు విడుదల చేయబడిన రకం. పల్లాకు తెగులును తట్టుకుంటుంది. గింజ మధ్యస్థ లావుగా ఉండి, మెరుస్తూ

ఉంటుంది. కాలపరిమితి 60-65 రోజులు. దిగుబడి 12-14 క్వీ./హె.

మినుము రకాలు :

డిశంబరు మొదటి పక్షము వరకు విత్తుకొనే రకాలు : రబీ కాలములో వరి మాగాణుల్లో అన్ని మినుము రకాలు విత్తుకొనవచ్చును. ఎల్.బి.జి 645, ఎల్.బి.జి. 648, ఎల్.బి.జి 685, ఎల్.బి.జి 752, జి.బి.జి 1, టి.బి.జి 104.

డిశంబరు రెండవ పక్షము నుండి చివరి వరకు విత్తుకొనే రకాలు : మధ్యకాలిక రకాలైనటువంటి (85 రోజులకు పంటకు వచ్చే) ఎల్.బి.జి 685, ఎల్.బి.జి 752, జి.బి.జి 1, టి.బి.జి 104.

డిశంబరు చివరి వారం నుండి జనవరి విత్తుకొనే రకాలు: అన్ని కాలాలకు అనుకూలమైన స్వల్పకాలిక రకాలైనటువంటి ఎల్.బి.జి 752, జి.బి.జి 1, పి.యు 31, టి.బి.జి 104, టి.9 మాత్రమే విత్తుకోవాలి. మిగిలిన రకాలు పంటకురావు.

ఎల్.బి.జి. 645 : లావు గింజ పాలిష్ రకము. ఎండు తెగులును తట్టుకొని అధిక దిగుబడినిచ్చును. కాయలు మీద నూగు లేకుండా పొడవుగా ఉండును. పంట కాలము 85-90 రోజులు. దిగుబడి 22-25 క్వీ./హె.

ఎల్.బి.జి 685 : ఎండు తెగులును తట్టుకొనే పాలిష్ రకం. కాయలపై నూగు తక్కువగా వుంటుంది. కాయలు ప్రధాన కాండం మీద కణుపుల వద్ద కూడా కాస్తాయి. ఆలస్యంగా విత్తేందుకు అనుకూలం. పంట కాలము 85-90 రోజులు. దిగుబడి 20-22 క్వీ./హె.

ఎల్.బి.జి 648 : ఎండు తెగులును తట్టుకొనే పాలిష్ రకం. పైరు తీగ వేస్తూ విస్తరించి పెరుగుతుంది. కాయలపై నూగు కలిగి వుంటుంది. బూడిద, ఆకుపచ్చ, తుప్పు తెగుళ్ళను కొంతవరకు తట్టుకొంటుంది. పంట కాలము 90-95 రోజులు. దిగుబడి 20-22 క్వీ./హె.

ఎల్.బి.జి 752 : అన్ని కాలాలకు అనువైన పల్లాకు తెగులును కొంతవరకు తట్టుకొనే పాలిష్ రకం. వరిమాగాణుల్లో ఆలస్యముగా విత్తుకొనుటకు అనువైనరకం. పంట కాలము 75-80 రోజులు. దిగుబడి 20-22 క్వీ./హె.

“చీడపీడలపై మీ సందేహాలను 8331056152 కు వాట్సప్ ఫోటో పంపండి. వాటిని నివృత్తి చేసుకోండి.”

జి.బి.జి 1 : అన్ని కాలాలకు అనువైన పల్లకు తెగులును తట్టుకొనే పాలిష్ రకం. కాయలపై నూగు వుంటుంది. పంట కాలము 70-75 రోజులు.

పి.యు 31 : అన్ని కాలాలకు అనువైన పల్లకు తెగులును పూర్తిగా తట్టుకొనే సాదా రకము. కాయల మీద నూగు ఉంటుంది. తక్కువ కాలపరిమితి గల రకం. పంట కాలము 65-70 రోజులు. దిగుబడి 15-17 క్వీ/హె.

టి.బి.జి 104 : అన్ని కాలాలకు అనువైన పల్లకు తెగులును తట్టుకొనే పాలిష్ రకం. కాయలపై నూగు వుంటుంది. పంట కాలము 70-75 రోజులు.

విత్తన మోతాదు - మొక్కల సాంద్రత : ఒక చదరపు మీటరుకు సుమారు 33-35 మొక్కలు ఉండేటట్లుగా, మినుము అయినట్లయితే ఎకరాకు 16-18 కిలోలు, పెసర అయినట్లయితే ఎకరాకు 12-14 కిలోలు వరికోసే మూడు రోజులు ముందుగా నీరు తీసివేసి బురద పడునులో వెదజల్లుకోవాలి. పొలంలో విత్తనాలు సమానంగా పడేటట్లు జల్లుకోవాలి. వరి కోసిన తర్వాత దుక్కి దున్ని విత్తుకున్నట్లయితే, మినుము 10 కిలోలు, పెసర 6-8 కిలోలు ఒక ఎకరాకు విత్తుకోవాలి.

విత్తన శుద్ధి : పంట విత్తుకొనే 24-48 గంటల ముందుగా ఒక కిలో విత్తనానికి ఇమిడాక్లోప్రిడ్ 600 ఎఫ్.ఎస్ (గౌచో) 5 మి.లీ. లేదా ధయోమిథాక్సామ్ 70 డబ్ల్యూ.ఎస్ (క్రూజర్) 5 గ్రా. మరియు కార్బన్ డజిమ్ లేదా మాంకోజెబ్ 2.5 గ్రా. కలిపి విత్తనశుద్ధి చేసినట్లైతే తొలి దశలో వైరస్ తెగుళ్ళను వ్యాపింపచేయు రసం పీల్చే పురుగులు మరియు వేరుకుళ్ళు తెగుళ్ళ బారి నుండి పంటను కాపాడవచ్చును. వైరస్ తెగుళ్ళ నివారణకు విత్తనశుద్ధి తప్పనిసరిగా చేయవలెను.

కలుపు నివారణ : వరి మాగాణుల్లో ఊద, బంగారు తీగ, లింగ మిరియాలు వంటి కలుపు మొక్కలు సమస్యగా మారాయి. తొలిదశలో అధిక తేమను తట్టుకొని త్వరగా పెరిగే ఎల్.బి.జి 645, ఎల్.బి.జి 648, ఎల్.బి.జి 685 రకాలను సాగు చేయాలి. వరి పసలు తీసిన వెంటనే ఎకరాకు 1-1.5 లీటర్ల పెండిమిథాలిన్ 30% 20 కిలోల పొడి ఇసుకలో కలిపి సాయంత్ర వేళల్లో పొలంలో సమంగా చల్లాలి. చల్లిన వెంటనే ఎకరాకు 200 లీ. నీరు పిచికారి చేయాలి. దుక్కిదున్ని పైరు విత్తినపుడు విత్తిన 24 గంటల లోపు పెండిమిథాలిన్ + ఇమిజిథాఫిర్ (వాలోర్ 32) లేక పెండిమిథాలిన్ 1లీ. 200 లీ. నీటిలో కలిపి ఒక ఎకరాకు పిచికారి చేయాలి.

ఊద ఉధృతి ఎక్కువగా ఉన్న ప్రాంతాలలో ఫినాక్సిప్రాప్ ఇథైల్ (విసిసూపర్) 250 మి.లీ/ఎకరాకు లేదా క్లాడినాపాప్ ప్రోపాల్జిల్ (టాపిక్) 250 మి.లీ./ఎ., సైహలోఫాప్ బుటైల్ (క్లింబర్) 400 మి.లీ. /ఎ. అనే కలుపు నాశక మందులను విత్తిన 21-28 రోజుల మధ్య పిచికారి చేసి నివారించవచ్చును. ఊదతోపాటు గడ్డిజాతి కలుపు మొక్కలైన చిప్పెర మరియు గరిక సమస్యగా ఉన్నట్లైతే క్వీజాలోఫాప్ ఇథైల్ (టర్గా సూపర్) 400 మి.లీ. ఎకరానికి పిచికారి చేసుకోవాలి.

గడ్డిజాతి మరియు వెడల్పాకు జాతి కలుపు ఉన్నట్లైతే ఇమిజిథాఫిర్ (పర్సూల్) 200 మి.లీ/ఎకరాకు పిచికారి చేయాలి. పైరు వారం రోజులు పెరుగుదల తగ్గి ఎర్రబడినట్లుగా కనిపిస్తుంది అందువలన కలుపు ఎండిపోగానే ఎకరాకు 2 కిలోల యూరియా 200 లీటర్ల నీటిలో కలిపి పిచికారి చేసినట్లైతే పైరు ఆకుపచ్చ రంగుకు మారి ఎదుగుదల బాగుంటుంది.

కొన్ని భూముల్లో బంగారు తీగ సమస్య ఎక్కువగా ఉంటుంది. బంగారు తీగను విత్తనము ఏర్పడకముందే పీకి కాల్చివేయాలి, లేక బంగారుతీగ ఆశించిన ప్రదేశాలలో మాత్రమే గ్రామోక్సిన్ (పారాక్వాట్) మందును 50 మి.లీ. 10 లీటర్ల నీటిలో కలిపి పిచికారి చేసిన చనిపోతుంది. అయితే ఆ ప్రదేశములో ఉన్న మినుము లేదా పెసర పైరు కూడా చనిపోతుంది. అందువలన రైతులు ఈ మందును జాగ్రత్తగా బంగారుతీగ ఉన్న ప్రదేశములో మాత్రమే పిచికారి చేయాలి.

నీరు కట్టుట : అవకాశము ఉన్నట్లైతే పైరు పూత దశకు ముందు అనగా 25-30 రోజుల మధ్యలో తేలికపాటి నీటితడి ఇవ్వవలెను. ఆ తరువాత అవసరమైతే రెండవ సారి పైరు 55-60 రోజుల దశలో నీరు పెట్టాలి.

పైరు చివరి దశలో బెట్టకువచ్చే అవకాశముంది. అందువలన 1% పొటాషియం నైట్రేట్ (100 గ్రా. 10 లీ. నీటికి కలిపి) పైరుపై 10 రోజుల వ్యవధిలో రెండు సార్లు పిచికారి చేసిన యెడల పైరు ఏవుగా పెరిగి దిగుబడులు తగ్గకుండా ఉంటాయి.

దాళ్ళా(రబీ) లో వరినాట్లు - ఎరువుల యాజమాన్యం

డా. మానుకొండ శ్రీనివాస్, శ్రీమతి. బి. అనూష, డా. బి.ఎన్.వి.ఎస్.ఆర్. రవి కుమార్, ప్రాంతీయ వ్యవసాయ పరిశోధనా స్థానం, మారుటేరు

ఆంధ్రప్రదేశ్ లో పండించే ఆహార పంటలలో వరి ప్రధానమైన పంట. వరి దిగుబడులు 3-4 రెట్లు గత కొన్ని దశాబ్దాలలో పెరగడానికి కారణం అధిక దిగుబడినిచ్చే వరి వంగడాల రూపకల్పన, మేలైన యాజమాన్య పద్ధతులు. అయితే నూతన వంగడాలు ఎన్ని ఉన్నా సరైన పద్ధతిలో యాజమాన్యం సకాలంలో చేయకపోతే ఆశించిన అధిక దిగుబడులను సాధించలేము. కనుక వరిలో అధిక దిగుబడులు సాధించాలంటే కొన్ని ముఖ్యమైన మెలకువలను పాటించాలి.

సకాలంలో నాట్లు వేయుట గురించి తెలుసుకుందాం:

నాట్లు వేయడానికి 15 రోజుల ముందే ప్రధాన పొలాన్ని దమ్ము చేయుట ప్రారంభించి 2-3 దఫాలుగా మురగదమ్ము చేయాలి. ఉపరితలము సమానముగా ఎత్తు పల్లాలు లేకుండా ఉంటున్నట్లుగా పొలమంతా దమ్ము చెక్కతో గాని, అడ్డ తొలి గాని చదును చేసుకోవాలి. రేగడి భూముల్లో అయితే నాట్లు వేయడానికి రెండు రోజుల ముందుగానే దమ్ము పూర్తి చేసి, ఆ తర్వాతనే నాట్లు వేసుకోవాలి. నారు తీసేటప్పుడు మొక్కలు లేతాకు పచ్చగా వుంటేనే మూస త్వరగా తిరుగుతుంది. 4 నుండి 6 ఆకులు కలిగిన సుమారు 20-25 రోజుల వయస్సు కలిగిన నారును ఉపయోగించాలి. ముదురు నారును నాటితే దిగుబడులు తగ్గిపోతాయి. నాట్లు వేసేటప్పుడు భూసారమును అనుసరించి దాళ్ళాలో (రబీ) చదరపు మీటరుకు 44 మూసలు ఉండేలా చూచుకోవాలి. పైపైన నాట్లు వేస్తే పిలకలు బాగా తొడిగి, 20 శాతం వరకు దిగుబడులు పెరిగినట్లు పరిశోధనలో తేలింది. ప్రతీ రెండు మీటర్ల ఊడ్డుకు 20-30 సెం. మీ. కాళిబాటలు విడిచి నాటుకొనుట వలన పైరు ఆరోగ్యంగా పెరగడమే కాక ఎరువులు మరియు పురుగుమందులు

చల్లుటకు బాగా ఉపయోగపడి అంతే కాకుండా కాళిబాటలు చేయుట వలన సుడిదోమ ఉదృతి బాగా తగ్గుతుంది.

సమగ్ర ఎరువుల యాజమాన్యం :

ఆధునిక వ్యవసాయంలో వరిలో అధికోత్పత్తి సాధించాలంటే తప్పని సరిగా పంటకు కావలసిన పోషకాలను సకాలంలో సక్రమంగా అందించడము, భూసార పరీక్షలు తప్పనిసరిగా చేయించడము, నత్రజని, భాస్వరం, పొటాష్, సూక్ష్మ ధాతు ఎరువులను సరియైన మోతాదులో వాడటం కీలకమైన అంశాలు.

నత్రజని :

ప్రధానమైన పోషకమైన నత్రజని ధాతువు మొక్కలు పెరుగుదలకు, దుబ్బు కట్టుటకు ఉపయోగపడుతుంది. నత్రజని లోపించినప్పుడు మొక్క ఎదుగుదల తగ్గి పసుపు పచ్చగా మారుతుంది. క్రింది ఆకులు ఎండిపోతాయి. నత్రజని ఎక్కువైతే పైరు ఏవుగా పెరిగి రోగ నిరోధక శక్తి తగ్గి పురుగులు, తెగుళ్ళు ఆశిస్తాయి.

భూసార పరీక్షల అనుసరించి దాళ్ళాలో 48-72 కిలోల నత్రజనిని ఇచ్చే ఎరువులను వేసుకోవాలి. ఈ నత్రజని ఎరువులను పైరు కీలక దశలోనే వేయాలి. వేయవలసిన నత్రజనిలో 1/3 వ వంతు ఆఖరి దమ్ముతో లేదా నాటే సమయంలోను, 1/3 వ వంతు పిలకతొడిగి దుబ్బు చేసే సమయంలోను (నాటిన 20-25 రోజుల లోపు) మిగిలిన 1/3వ వంతు అంకురం ఏర్పడే దశలో (40-45 రోజులలో) వేసుకోవాలి.

“చీడపీడలపై మీ సందేహాలను 8331056153 కు వాట్సప్ ఫోటో పంపండి. వాటిని నివృత్తి చేసుకోండి.”

భాస్వరం :

భాస్వరం లోపిస్తే ఆకులు ముదురు ఆకుపచ్చ లేదా నీలంతో కూడిన ఆకుపచ్చ రంగు కలిగి, క్రమేపి ఊదా రంగుకు మారుతాయి. ముదురాకుల అంచులు గోధుమ రంగులో ఉండి, పైరు అతి తక్కువగా పిలకలు చేస్తుంది. కావున భాస్వరపు లోప నివారణకు భూసార పరీక్ష మేరకు భాస్వరం ఎరువును వేయాలి. సాధారణంగా దాశ్వాలో 36 కిలోలు భాస్వరం నిచ్చు ఎరువులను (సూపర్ ఫాస్ఫేట్ 225 కిలోలు లేదా డి.ఎ.పి. 78 కిలోలు) దమ్ములోనే వేసుకోవాలి. చలి ఎక్కువగా వుండే ప్రాంతాలలో 30 శాతం అదనపు మోతాదును పెంచుకోవచ్చు. అవసరానికి మించి ఎక్కువ భాస్వరం వేస్తే భూమిలో వున్న జింకు వరి మొక్కలకు అందకుండా అడ్డుకుంటుంది కనక జింకు లోపాలు వచ్చే అవకాశం వుంది.

పోటాషియం :

పోటాషియం వలన వరి పైరు పడిపోదు. చీడ పీడల తాకిడిని తట్టుకునే నిరోధక శక్తిని కలిగి వుంటుంది. గింజ పూర్తిగా నిండేటట్లు చేస్తుంది. అంతే కాకుండా పోటాష్ వినియోగం వలన తాలుగింజల సంఖ్య తగ్గుతుంది. పోటాష్ లోపించుట వలన సన్నగా, చిన్నవిగా వుండే వృద్ధి చెందని నల్లని వేర్లు, ఆకులు ముదురు ఆకుపచ్చగా వుండి వాటి మీద తుప్పు రంగు మచ్చలు ఏర్పడతాయి.

పోటాషియం లోపం వలన అగ్గి తెగులు, ఆకుమచ్చ తెగులు, సుడిదోమ ఉధృతమవుతుంది. భూసార పరీక్షలను అనుసరించి ఎకరాకు 24 కిలోల పోటాషియంను ఇచ్చే ఎరువులను వేసుకోవాలి. అదే తేలికపాటి నేలల్లో అయితే ఎకరాకు 30 కిలోల పోటాష్ ను మ్యూరేట్ ఆఫ్ పోటాష్ రూపంలో గాని, పోటాషియం సల్ఫేట్ రూపంలో గాని ఆఖరి దమ్ముకు ముందు వేయాలి.

జింకు :

ముఖ్యంగా క్షార భూములు, సున్నం అధికంగా వుండే నేలలు, ఒండ్రు నేలలైన నల్లరేగడి నేలలు, వరుసగా వరి తర్వాత వరిని సాగు చేసే భూములలో జింకు ధాతు లోపం ఎక్కువగా కనిపిస్తుంది. సార్యా వరి కంటే దాశ్వాలో జింకు లోపం ఎక్కువగా కనిపిస్తుంది.

నాటిన 2 వారాలకు పల్లపు ప్రాంతాలలో వలయాకారంగా జింకులోపలక్షణాలు కనిపిస్తాయి. ఆకు మధ్య ఈనె హరితం కోల్పోయి పసుపు వర్ణంలోకి మారుతుంది. ఈ లక్షణం పై నుండి 3 లేదా 4 ఆకులో స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. నల్లరేగడి నేలల్లో ముదురు ఆకులు పసుపు రంగులో కనిపిస్తాయి. అదే ఎర్రనేలల్లో ముదురాకులు తుప్పు పట్టినట్లు వుంటాయి. ఆకులు పెళుసుగా

మారి వంచగానే శబ్దం చేస్తూ విరిగిపోతాయి. కొత్తగా వచ్చే ఆకులు చిన్నవిగా వుంటాయి. వారి పిలకలు వేయడం కూడా తగ్గుతుంది.

నాట్లు వేసిన 2-5 వారాల మధ్య జింకు లోపాలు గమనిస్తే పొలంలో పాత నీటిని తీసివేసి కొత్త నీటిని పొలంలోకి పెట్టాలి. వారం రోజుల వ్యవధిలో 3 సార్లు జింకు సల్ఫేట్ ను లీటరు నాటికి 2 గ్రాముల చొప్పున పిచికారీ చేయాలి. ప్రతీ రెండు వరి పంటలకు ఎకరాకు 20 కిలోల జింకు సల్ఫేట్ ను ఆఖరి దమ్ముకు ముందు వేసి బాగా కలియదున్నాలి. చౌడు భూముల్లో జింకు మోతాదును రెట్టింపు వేయాలి (40 కి.మీ/ఎకరం). జింకును భాస్వరం ఎరువులతో కలిపి ఎట్టి పరిస్థితులలో వేయకూడదు. రెండింటికి మధ్య కనీసం 1-2 రోజుల తేడా ఉండేటట్లుగా జాగ్రత్త వహించాలి.

ఇనుము :

మొక్కలోని అన్ని ప్రక్రియల్లోనూ ఇనుము ప్రత్యక్షంగానీ, పరోక్షంగానీ పాత్ర వహిస్తుంది. ఇనుము లోపించినప్పుడు ఆకు అంతా పచ్చదనం కోల్పోతుంది. అంతేకాకుండా మొక్క పోటాష్ ను ఈనెల నుండి తీసుకోనివ్వకుండా నిరోధిస్తుంది. లేత చిగురాకులు తెల్లగా మారి ఉదృతి ఎక్కువగా వున్నప్పుడు ఇటుక రంగు మచ్చలు ఏర్పడి ఆకులు నిర్జీవమవుతాయి.

ఇనపధాతు లోప నివారణకు లీటరు నీటికి 20 గ్రాములు అన్నభేది మరియు 2 గ్రాములు నిమ్మ ఉప్పు కలిపి పిచికారీ చేయాలి. ఆకులు మామూలు ఆకుపచ్చ రంగుకు మారే వరకు 4-5 రోజుల వ్యవధిలో 3-4 సార్లు పిచికారీ చేయాలి.

ఈ విధంగా రైతు సోదరులు నాట్లును సకాలంలో, సరైన కుదుళ్ళ సంఖ్యతో పాటు సమగ్ర యాజమాన్యాన్ని పాటిస్తూ ఎరువులను కావాల్సిన మోతాదులో వరిపంటకు సకాలంలో అందించగలిగితే వరిలో ఆశించిన దిగుబడులను పొందవచ్చు.

రబీలో చిరుధాన్యాల సాగుకు సూచనలు

డా. ఎల్. మాధవలత, సీనియర్ శాస్త్రవేత్త, ప్యూసాయి పరిశోధనా స్థానం, పెరుమాళ్ళపల్లి, చిత్తూరు జిల్లా

చిరుధాన్య పంటలను ఇటీవల కాలంలో ప్రధాన పంటలుగా ఆంధ్రప్రదేశ్ లో సాగుచేస్తున్నారు. మనరాష్ట్రంలో జొన్న, సజ్జ, రాగి, కొర్ర, సామ, ఊద, ఆరిక, వరిగ మరియు అండుకొర్ర వంటి చిరుధాన్యపు పంటలు సాగులో ఉన్నాయి. జొన్న, సజ్జ, రాగి, కొర్ర పంటలు మినహా మిగిలిన పంటలను ఎక్కువగా గిరిజన ప్రాంతాలలో వర్షాధారంగా సాగు చేస్తూవుంటారు. చిరుధాన్యపు పంటలను తక్కువ నీటివసతితో పండించడం, తక్కువ చీడపీడలు ఆశించడం మరియు తక్కువ రసాయన మందులు వాడటం వలన సాగు ఖర్చు తక్కువగా ఉంటుంది. ఈ పంటలలో ఉత్తమ యాజమాన్య పద్ధతులను రబీ కాలంలో కొద్దిపాటి నీటి వసతి కింద పండించడం వలన అధిక దిగుబడులను పొందవచ్చును.

జొన్న

జొన్న రకాలు: ఎన్.టి.జె.-2, సి.ఎస్.వి.-18, సి.ఎస్.వి.-22, సి.ఎస్.వి.-216 ఆర్, ఎన్.టి.జె.-4, ఎన్.టి.జె.-5, ఎన్.-15 (పచ్చ జొన్నరకం) మరియు సి.ఎస్.వి.-14 ఆర్ రబీ లేదా వేసవి కాలానికి అనూకూలమైనవి. ఈ రకాలు ఎకరాకు 10-12 క్వంటాళ్ళు దిగుబడిస్తాయి. కాల పరిమితి 105-115 రోజులు. అధిక చొప్పు దిగుబడి, గింజ నాణ్యత ఉన్న రకాలు.

జొన్న హైబ్రిడ్స్: రబీ లేదా వేసవి కాలానికి సి.ఎస్.హెచ్.-16, సి.ఎస్.హెచ్.-15 ఆర్, సి.ఎస్.హెచ్.-19 ఆర్, సి.ఎస్.హెచ్.-13 ఆర్, సి.ఎస్.హెచ్.-14 అనువైన హైబ్రిడ్స్. వీటి దిగుబడి ఎకరానికి 14-15 క్వంటాళ్ళు. కాల పరిమితి 100-110 రోజులు. అధిక చొప్పు దిగుబడి కల్గి ఉంటాయి. ఈ రకాలు ఆకుమచ్చ తెగుళ్ళు, గింజబూజు తెగులు నల్లకాండం కుళ్ళు తెగులును తట్టుకొంటాయి.

విత్తకాలము, విత్త పద్ధతి: రబీలో అక్టోబర్ మరియు నవంబరు, వేసవిలో జనవరి మాసంలో విత్తుకోవాలి. ఎకరాకు 4 కిలోలు విత్తనం సరిపోతుంది. కిలో విత్తనానికి 3 గ్రాముల డైరమ్ లేదా కాప్టాన్ మందును కలిపి విత్తనశుద్ధి చేసిన విత్తనాన్ని విత్తుకోవాలి.

మొవ్వు ఈగను నివారించుకోవడానికి థయోమిథాగ్లమ్ మందును (3 గ్రా/కిలో విత్తనానికి) కలిపి విత్తన శుద్ధి చేయాలి. విత్తనాన్ని వరుసల మధ్య 45 సెం.మీ. మొక్కల మధ్య 10-12 సెం.మీ. దూరం ఉండేలా విత్తుకోవాలి.

ఎరువులు: పశువుల ఎరువు ఎకరానికి 4 టన్నులు వేసి ఆఖరి దుక్కిలో కలియదున్నాలి. నీటి వసతి కింద 32 కిలోల నత్రజని, 24 కిలోల భాస్వరం, 16 కిలోల పొటాష్ నిచ్చే ఎరువుల్ని వేయాలి. భాస్వరం, పొటాష్ ఎరువులను ఆఖరి దుక్కిలో వేసి కలియదున్నాలి. నత్రజని ఎరువును 2 సమద్రావణంగా విత్తేప్పుడు, మోకాలు ఎత్తు పైరు దశలో వేయాలి.

కలుపు నివారణ మరియు అంతర కృషి : విత్తిన రెండు వారాలలోపుగా ఒత్తు మొక్కలను తీసివేయాలి. కలుపును నివారించేందుకు అట్రాజిన్ 50% పొడి మందును ఎకరాకు 800 గ్రా|| చొప్పున 250 లీటర్ల నీటిలో కలిపి విత్తిన వెంటనే లేదా 2 రోజుల్లోపు తడి నేలపై పిచికారి చేయాలి. విత్తిన 30 రోజులకు గుంటక లేదా దంతితో అంతరకృషి చేసి తర్వాత వచ్చే కలుపును నివారించుకోవాలి.

నీటి యాజమాన్యం: పంటలో నున్నత దశలైన పిలకల దశ, చిరుపొట్ట దశ, పూత దశ మరియు గింజ గట్టిపడే దశలలో నీరును పెట్టాలి.

చీడపీడలు

మొవ్వు తొలుచు ఈగ: పురుగు ఆశించిన మొవ్వు ఎండిపోయి చనిపోతుంది. మొవ్వుని లాగినప్పుడు సులువుగా వచ్చి కుళ్ళిపోయిన వాసనకల్గి ఉంటుంది. పిలకలు అధికంగా వస్తాయి. మొలకెత్తిన మొదటి 30 రోజుల వరకు మాత్రమే ఈ పురుగు ఆశిస్తుంది. దీని నివారణకు కార్బోఫ్యూరాన్ 3జి గుళికలను మీటరు సాలుకు 2 గ్రా|| (8 కి||ఎకరానికి) వంతున విత్తేటప్పుడు సాళ్ళలో వేయాలి. క్లోరిపైరిఫాస్ 2.5 మి.లీ లేదా థయోడికార్బ్ 1.5 గ్రా||లేదా లామ్ దాసైహెలోత్రిన్ 2.0 మి.లీ లీటరు నీటికి కలిపి మొక్క మొలచిన 7, 14 మరియు 21 రోజుల్లో పిచికారి చేయాలి.

కత్తెర పురుగు : ఈ పురుగు జొన్న, సజ్జ, రాగి పంటలను ఆశిస్తుంది. లద్దెపురుగులు ఆకులను, కాండంను మరియు కండెలను ఆశించి నష్టపరుస్తాయి. లద్దె పురుగులు పత్ర హరితాన్ని

“చీడపీడలపై మీ సందేహాలను 8331056154 కు వాట్సాప్ ఫోటో పంపండి. వాటిని నివృత్తి చేసుకోండి.”

గోకి తింటాయి. 2, 3వ దశలలో లద్దెపురుగులు ఆకు సుడిలో ఉండి, రంధ్రాలు చేసుకుంటూ తినడం వల్ల అవి పెరుగుతున్నకొద్ది ఆకులు చివరల నుండి తింటూ ఆకులను కత్తిరించి, పూర్తిగా తినివేస్తాయి. కొన్ని సందర్భాలలో మొవ్వను పూర్తిగా తినివేస్తాయి. దీని నివారణకు గుడ్ల సముదాయాలను, పిల్ల పురుగులతో ఉన్న ఆకులను, సుడులలో కండెలమీద ఉన్న చిన్న పెద్ద పురుగులను ఏరి నాశనం చేయాలి. నేపియర్ గడ్డిని పొలం చుట్టూ వేసి దీని ఉధృతిని కొంత వరకు తగ్గించుకోవచ్చు. ఎకరానికి 10 లింగాకర్షక బుట్టలను ఏర్పరచుకోవాలి. మొదటి దశ లార్వాలను నివారించుటకు క్లోరిఫైరిఫాస్ 25 ఇ.సి. 400 మి.లీ. మందును 200 లీటర్ల నీటిలో కలిపి మొక్కల పైన సుడిలో పిచికారి చేయాలి. పురుగు ఉధృతి ఎక్కువగా ఉంటే ఎకరాకు ఇమామెక్టీన్ బెంజోయేట్ 5 ఎస్.జి. 80 గ్రా||లు లేదా స్పైనోసాడ్ 45 ఎస్.ఇ. 60 మి.లీ. 200 లీటర్ల నీటితో కలిపి పిచికారీ చేయాలి. పెద్ద పురుగును నివారించడానికి మొక్క గడులలో విషపు ఎరను (10 కిలోల తాడు, 2 కిలోల బెల్లంను 2 లీటర్ల నీటిలో కలిపి 24 గంటల పాటు వులియ బెట్టి ఉంచిన తరువాత 100 గ్రా||లు థయోడికార్బ్ను కలుపుకొని) సాయంత్రం వేళల్లో మొక్కల సుడిలో వేయాలి.

సజ్జ

సజ్జ కాంపోజిట్ రకాలు : ఐ.సి.ఎం.వి.-221, ఐ.సి.టి.పి-8203, రాజ్-171, ఎ.బి.వి.-04 అను రకాలు 80-90 రోజులలో కోతకు వస్తాయి. వీటి దిగుబడి ఎకరాకు 8-10 క్వింటాళ్లు. వెరికంకి తెగులును మరియు బెట్టను తట్టుకొంటాయి.

సజ్జ హైబ్రిడ్ రకాలు: హెచ్.హెచ్.బి.-67, ఐ.సి.ఎం.హెచ్.-356, ఆర్.హెచ్.బి.-121, పి.హెచ్.బి.3 అను హైబ్రిడ్ రకాలు 75-85 రోజులలో కోతకు వస్తాయి. వీటి దిగుబడి ఎకరాకు 12-14 క్వింటాళ్లు. వెరికంకి తెగులును మరియు బెట్టను తట్టుకొంటాయి. అన్ని ప్రాంతాలకు అనుకూలమైన రకాలు.

విత్త కాలం: రబీలో సెప్టెంబరు-అక్టోబరు వరకు, వేసవిలో జనవరి మాసంలో విత్తాలి.

విత్తన మోతాదు, విత్తన శుద్ధి మరియు విత్తు విధానం: ఎకరాకు 1.6 కిలోల విత్తనం సరిపోతుంది. కిలో విత్తనానికి 3 గ్రా|| చొప్పున థైరమ్ను కలిపి విత్తనాన్ని శుద్ధి చేయాలి. విత్తనాన్ని నేరుగా చాళ్ళ మధ్య 45 సెం.మీ. ఎడంగాను మరియు చాళ్ళలో మొక్కల మధ్య 10 నుండి 15 సెం.మీ. దూరంగా ఉండునట్లు విత్తుకోవాలి. నారు పోసి నాట్లు వేసే పరిస్థితులలో 1.6 కిలోల విత్తనంను 4 సెంట్ల నారుమడిలో వేసి 18 రోజుల వయసు గల నారును తీసి నాటుకోవాలి. నాట్లు వేసేటప్పుడు సాళ్ళ మధ్య 45 సెం.మీ. ఎడం మరియు సాళ్ళలో మొక్కల మధ్య 10-15 సెం.మీ. ఎడంతో నాటుకోవాలి.

ఎరువుల వాడకం: నీటి వసతి పంటకు ఎకరాకు 32 కిలోల నత్రజని, 16 కిలోల భాస్వరం, 12 కిలోల పొటాష్ను ఇచ్చు ఎరువులు వేయాలి. మొత్తం పొటాష్ మరియు భాస్వరం ఎరువులను విత్తేటప్పుడు / నాట్లు వేసేటప్పుడు వేయాలి. నత్రజని ఎరువును సగభాగం విత్తేటప్పుడు మరల విత్తిన 25-30 రోజుల వయస్సు మొక్కలకు మిగిలిన సగభాగం పైపాటుగా వేయాలి.

అంతర కృషి మరియు కలుపు నివారణ: విత్తిన 15 రోజులలోపు మొక్కల మధ్య 10 సెం.మీ. దూరం వుండేలా చూస్తూ ఒత్తుగా ఉన్న మొక్కలను తీసివేయాలి. విత్తిన రెండు రోజులలోగా అట్రాజిన్ 50% పొడి మందును ఎకరాకు 600 గ్రా|| చొప్పున 200 లీటర్ల నీటిలో కలిపి తడినేలపై పిచికారి చేస్తే కలుపు మొక్కలను నివారించవచ్చును.

నీటి యాజమాన్యం: పంటలో సున్నిత దశలైన పిలకల దశ, చిరుపొట్ట దశ, పూత దశ మరియు గింజ గట్టిపడే దశలలో నీరును పెట్టాలి.

చీడపీడలు

వెరికెగులు: వాతావరణంలో తేమ అధికంగా ఉన్నప్పుడు లేత మొక్కల ఆకుల అడుగుభాగాన తెల్లని బూజు పెరుగుదల కన్పించి తెగులు తీవ్రత ఎక్కువై మొక్కలు గిడసబారి చనిపోతాయి. కంకి పూర్తిగా ఆకుపచ్చని ఆకులుగా మారి గింజ ఏర్పడదు. దీని నివారణకై కిలో విత్తనానికి 3 గ్రా|| మెటలాక్సిల్ మందును కలిపి విత్తనశుద్ధి చేసి విత్తుకోవాలి. తెగులు సోకిన మొక్కలను పీకి కాల్చివేయాలి. పంటలో తెగులు తీవ్రత ఎక్కువగా వున్నప్పుడు 2 గ్రా|| మెటలాక్సిల్ మందును లీటరు నీటికి చొప్పున కలిపి పంటపై పిచికారి చేసుకోవాలి. విత్తిన 21 రోజుల తర్వాత లీటరు నీటికి 1 గ్రా|| రిడోమిల్ మందును కలిపి పిచికారి చేయాలి.

“సాగులో సందేహమా? 155251 కు ఫోన్ చేయండి. ఒక్కఫోన్ కాలేతో అన్నదాతల సందేహాల నివృత్తి”

బొప్పాయిలో సస్యరక్షణ

డా. జి. చిట్టిబాబు, శాస్త్రవేత్త (సస్యరక్షణ), కృషి విజ్ఞాన కేంద్రం, ఆముదాలవలస, శ్రీకాకుళం జిల్లా

మన దేశంలో బొప్పాయి సాగు విస్తీర్ణం లక్షా ఎనభైవేల ఎకరాలు, ఉత్పత్తిలో సుమారుగా 25 లక్షల టన్నులు. మన రాష్ట్రంలో బొప్పాయి. సుమారు 30 వేల ఎకరాలలో సాగులో ఉంది. ఎకరాకు 50 టన్నుల చొప్పున దిగుబడి వస్తుంది. రాయలసీమ జిల్లాలతోపాటు, కోస్తా జిల్లాలలో కూడా బొప్పాయి సాగులో ఉంది. కాని బొప్పాయిని రకరకాల తెగుళ్ళు ఆశించి వాటి దిగుబడిని తగ్గిస్తాయి. సకాలంలో రైతులు తెగుళ్ళు యాజమాన్యం చేపట్టుకుంటే నష్టం కొంతవరకు తగ్గుతుంది.

బొప్పాయిని ఆశించే వివిధ రకాల తెగుళ్ళు నష్ట లక్షణాలు యాజమాన్యం:

1. కాండం మొదలు కుళ్ళు :

ఈ తెగులు నర్సరీలో ఎక్కువ నష్టాన్ని కలిగిస్తుంది. తెగులు ఆశించిన మొక్కల వేర్లు, మొదలు మెత్తగా మారి కుళ్ళిపోతాయి. అలాగే కాయ దశలో కూడా ఈ తెగులు ఆశించే ప్రమాదముంది. కాయలున్న చెట్లకు తెగులు ఆశించినపుడు నష్టం అధికంగా వుంటుంది.

నివారణ : మొక్క మొదలు దగ్గర నీరు నిల్వకుండా చూడాలి. మురుగు నీటి పారుదల సౌకర్యం కలిగించాలి. బోర్డో మిశ్రమము 1 శాతం మందుతో కాండం పైన, కాండం చుట్టూ నేలను తడపాలి లేదా మెటలాక్విల్ + మాంకోజెబ్ లేదా క్లోరోథలోనిల్ 2 గ్రా లీటరు నీటికి కలిపి మొదలు తడపాలి. వారం రోజుల వ్యవధితో 2-3 సార్లు తడపాలి.

2. బూడిద తెగులు :

బూడిద తెగులు ఆశించిన మొక్కల ఆకులపైన, కాడలపైన మరియు కొత్త చిగుర్ల పైన తెల్లటి బూడిదలాంటి శిలీంధ్రపు పెరుగుదల ఏర్పడుతుంది. తెగులు ముదిరినప్పుడు ఆకులన్నీ తెలుపు రంగు వర్ణంలో కనిపిస్తాయి.

నివారణ : నీటిలో కరిగే గంధకము 3 గ్రా లేదా 1 మి.లీ. కెరాఫేన్ లేదా హెక్సాక్సానజోల్ 2 మి.లీ. లీటరు నీటికి కలిపి పిచికారి చేసిన సమర్థవంతంగా నివారించవచ్చును.

3. కాండం కుళ్ళు :

వర్షాకాలంలో ఈ తెగులు ఉధృతి ఎక్కువగా ఉంటుంది. తెగులు ఆశించిన మొక్కల కాండం మొదలు కుళ్ళిపోయి మొక్కలు వాలిపోతాయి. మొదలు నుండి జిగురు లాంటి ద్రవం కారుతుంది.

నివారణ : మొక్కలు మొదలు దగ్గర నీరు నిల్వకుండా చూడాలి. మురుగు నీటి పారుదల సౌకర్యం కలిగించాలి. నివారణకు ఒక కిలో టైకోడెర్మా విరిడి శిలీంధ్రము + 90 కిలోల పశువుల ఎరువు + 10 కిలోల వేప పిండి + 1 కిలో బెల్లం నీటిని 10 రోజులు ముందే కట్టి చెట్ల పాదుల్లో వేయాలి. తెగులు ఉధృతి ఎక్కువగా వున్నపుడు లీటరు నీటికి 2 గ్రా. మెటలాక్విల్ + మాంకోజెబ్ (రిడోమిల్ యమ్-జెడ్) లేదా లీటరు నీటికి 3 గ్రా. కాపర్ ఆక్సి క్లోరైడ్ కలిపి చెట్ల మొదళ్ళలో మరియు కాండాన్ని తడుపుతూ మందును పోయాలి.

4. మొజాయిక్ :

ఇది వైరస్ వలన కలుగుతుంది. పేనుబంక/తామర పురుగుల వలన ఈ తెగులు కలుగచేసే వైరస్ వ్యాప్తి చెందుతుంది. తెగులు ఆశించిన మొక్కల ఆకులపైన పసుపువర్ణం, ఆకుపచ్చ వర్ణం కలిగిన కణజాలం తయారయి మొజాయిక్ లక్షణాలు కనపడతాయి. కాడలు కిందికి వంగి చివరకు మొక్కలు చనిపోతాయి. కాయ పరిమాణం తగ్గి నాణ్యత కోల్పోతుంది.

5. బొప్పాయి రింగ్ స్పాట్ వైరస్ :

ఇది పేనుబంక ద్వారా వ్యాప్తి చెందుతుంది. బొప్పాయి అన్ని దశల్లో ఈ తెగులు ఆశించే అవకాశం ఉంటుంది. ఆకులు, కాయలు, కాండంపై ఈ తెగులు లక్షణాలు కనిపిస్తాయి. వైరస్ ఆశించిన తొలిదశలో లేత ఆకులు పత్రహారాన్ని కోల్పోతాయి. ఈనెల పసుపు రంగులోకి మారి ఆకులపై పసుపురంగు మచ్చలు కనిపిస్తాయి. ఈనెల మధ్య భాగంపైకి ఉబ్బినట్లు కనిపిస్తుంది. ఆకులు పచ్చదనం, పరిమాణం తగ్గి, ఆకారం కోల్పోయి ఈనెలగా

“చీడపీడలపై మీ సందేహాలను 8331056028 కు వాట్సాప్ ఫోటో వంపండి. వాటిని నివృత్తి చేసుకోండి.”

ఏర్పడుతాయి. వైరస్ ఆశించిన మొక్కల్లో తెగులు లక్షణాలు బయటపడటానికి వాతావరణ పరిస్థితులను బట్టి 9-39 రోజులు పడుతుంది. చలికాలంలో అయితే 6 వారాలు పడుతుంది. ముదిరిన కాయలపై గుండ్రంగా, వృత్తాకారంలో ఉండే రింగులు 10-150 వరకు ఏర్పడతాయి. కాయలపై ఎండ పడే వైపు ఈ రింగులు ఎక్కువగా ఉంటాయి. తెగులు సోకిన కాయలు ఆకారం కోల్పోయి, నాణ్యత తగ్గుతుంది.

6. ఆకుముడత :

ఇది తెల్లదోమల ద్వారా వ్యాప్తి చెందుతుంది. ఉష్ణోగ్రతలో వ్యత్యాసం కారణంగా గాలిలో తేమ పెరిగే కొద్ది ఈ తెగులు ఉధృతి పెరుగుతుంది. ఈ వైరస్ కలుపు మొక్కలను సైతం ఆశించి, వాటి ద్వారా పంటకు సోకే అవకాశం ఉంటుంది. ఈ తెగులు ప్రధానంగా మార్చి నుంచి జూన్ లో ఎక్కువగా ఉంటుంది. తెగులు ఆశించిన మొక్కల ఆకులు ముడుచుకునివంకర్ల తిరుగుతాయి. ఆకుల పరిమాణం తగ్గుతుంది. ఈనెలు పాలిపోతాయి. ఆకులు మందపు తోలులా మారుతాయి. ఆకులు, కాడలు వంపులు తిరిగి కాండం చివరిలో గుంపుగా ఉంటాయి. ఈ వైరస్ సోకిన మొక్కల్లో పెరుగుదల మందగిస్తుంది. పూలు ఏర్పడవు పూత కాయగా మారదు.

నివారణ : మొక్కలను రసంపీల్చే పురుగులు చొరబడని 60-80 సైలు కలిగిన నైలాన్ మెష్ (వల) లోపల పెంచాలి. పంట తొలి దశలోనే వైరస్ సోకిన మొక్కలను, కలుపు మొక్కలను తొలగించి కాల్చేయాలి. బొప్పాయి సాగుకు ముందే తోట చుట్టూ రెండు వరుసలు అవిశ, ఆముదం, మొక్కజొన్న పంటలను సాగుచేసి ఈ తెగులు వ్యాప్తిని తగ్గించవచ్చు. తెల్లదోమ ఉధృతిని గమనించడానికి పసుపురంగు జిగురు అట్టలను ఎకరాకు 15 చొప్పున మూడు అడుగుల ఎత్తులో అమర్చాలి. తెల్లదోమ వీటి నివారణకు అంతర్జాతీయ క్రిమిసంహారక మందులైన డైమిథోయేట్ లేదా మిథైల్ డెమటాన్ లేదా ఫిప్రోనిల్ లీటరు నీటికి 2 మి.లీ. లేదా ఇమిడాక్లోప్రిడ్ 0.3 మి.లీ. లీటరు నీటికి కలిపి పిచికారీ చేయాలి. రసాయన మందులతో పాటు మధ్యలో వేపనూనె లీటరు నీటికి 5 మి.లీ. కలిపి పిచికారీ చేస్తే మంచిది.

7. అంత్రకోన్ తెగులు :

ఈ తెగులు లక్షణాలు పక్షానికి వచ్చి పండుతున్న కాయలపై ప్రస్ఫుటంగా కనిపిస్తాయి. ఈ తెగులు మొదట గోధుమ రంగు

ప్రదేశాలుగా ఏర్పడి క్రమేపి వృత్తాకారంలో కొద్దిగా కృంగిన నీటి మచ్చలుగా కనపడతాయి. పెరుగుతున్న మచ్చల అంచులు ముదురు రంగులో మధ్య భాగం మాత్రం గోధుమ లేక నలుపు రంగులో ఉంటుంది. అంచుల వద్ద శిలీంధ్రపు తెల్లని పెరుగుదల గమనించవచ్చు. తేమ కలిగిన వాతావరణంలో మచ్చలు గులాబీ రంగులో ఉన్న శిలీంధ్రపు బీజాల సముదాయం కలిగి ఉంటాయి. అట్టి ప్రదేశాలు పండుబారటం వల్ల తేలికగా వేరుచాయ వస్తుంది. తెగులు తీవ్రంగా ఉన్న సందర్భాల్లో పండ్లు గోధుమ రంగుకు మారి కుళ్ళిపోతాయి.

నివారణ చర్యలు : ప్రథమంగా తోటలో తెగులు సోకిన భాగాలను సేకరించి తగలబెట్టాలి. మొక్కలపై లీటరు నీటికి 3 గ్రా. కాపర్ ఆక్సీక్లోరైడ్ లేదా 1 గ్రా, కార్బండిజిమ్ వంతున కలిపి మందుని మార్చుతూ అవసరాన్ని బట్టి 2 నుండి 8 సార్లు పిచికారీ చేయాలి. లీటరు నీటికి 1 గ్రా. థయోఫినేట్ మిథైల్ 15 రోజుల వ్యవధిలో పిచికారీ చేస్తే సమర్థవంతంగా తెగులు నివారించబడుతుంది.

తోటల యాజమాన్యం:

కొత్తగా సాగుచేసే తోటలను, తెగులుండే ప్రాంతాలకు దూరం సాగుచేయాలి. తోటల చుట్టూ రెండు వరుసలు అవిశ, ఆముదం, మొక్కజొన్న పంటలను సాగుచేసి ఈ తెగులు వ్యాప్తిని తగ్గించవచ్చు. అంతర కృషి చేసేటప్పుడు వేర్లు దెబ్బతినకుండా జాగ్రత్తపడాలి. తెగులు సోకిన మొక్కలను గమనించిన వెంటనే పీచి కాల్చేయాలి. లేదంటే తోటంతా వ్యాపిస్తుంది. రసం పీల్చు పురుగుల ఉధృతి అదుపు చేయడానికి పసుపు, నీలి రంగు జిగురు ఆకర్షక ఎరలు ఎకరాకు 10-15 చొప్పున అమర్చాలి. పేనుబంక నివారణకు అంతర్జాతీయ క్రిమిసంహారక మందులైన డైమిథోయేట్ లేదా మిథైల్ డెమటాన్ లేదా ఫిప్రోనిల్ లీటరు నీటికి 2 మి.లీ. లేదా ఇమిడాక్లోప్రిడ్ 0.3 మి.లీ. లీటరు నీటికి కలిపి పిచికారీ చేయాలి.

కొబ్బరిలో జీవ నియంత్రణ పద్ధతిలో పురుగుల యాజమాన్యం

డా. వైఎస్ఆర్ హెచ్ఐయూ కొబ్బరి సంవత్సరం 2020-21

డా. బి. శ్రీనివాసులు, విస్తరణ సంచాలకులు

సహజ సిద్ధంగా ప్రకృతిలోని పరాన్న జీవులు, పరాన్న భుక్కులు మరియు కొన్ని రకాల వైరస్, బాక్టీరియా, శిలీంధ్రాలు మొదలైనవి కూడా పంటలపై వచ్చే చీడపురుగులను ఆశించి వాటిని అదుపులో ఉంచుటకు తమ వంతు పాత్రను నిర్వహిస్తూ ఉంటాయి. ఇటువంటి సహజ శత్రువులను సస్యరక్షణలో ఒక అంశంగా వినియోగించుకుంటూ చీడపీడల ఉధృతిని తగ్గించుకోవడాన్ని “జీవనియంత్రణ” అని చెప్పవచ్చు.

కొబ్బరిలో జీవనియంత్రణ వలన అనేక లాభాలు కలవు. గరిష్ట విషప్రభావం గల పురుగు మందులను విచక్షణా రహితంగా వాడటం వలన మనకు మిత్ర పురుగులైనటువంటి పరాన్నజీవులు మరియు పరాన్నభుక్కులు పూర్తిగా నాశనమవుతున్నాయి. అంతేకాక, చీడ పురుగులు క్రమంగా ఈ మందులకు తట్టుకునే శక్తిని సంతరించుకొంటున్నాయి. పురుగు మందుల అవశేషాలు లేకుండా సేంద్రియ పద్ధతుల ద్వారా పండించిన ఉత్పత్తులకు పెరుగుతున్న ఆదరణ దృష్ట్యా జీవనియంత్రణ పద్ధతుల ప్రాముఖ్యత మరింత పెరిగింది. జీవనియంత్రణ పద్ధతులను రసాయన మందులు ప్రత్యామ్నాయంగా వాడటం వలన పర్యావరణ సమతుల్యత కూడా పాటించబడుతుంది. బహువార్షిక పంట అయిన కొబ్బరిలో జీవనియంత్రణ పాత్ర ముఖ్యమైనది. ప్రతి నెల గెల వచ్చే ఈ వన్య తోటపంటలలో మరియు అనుదినం వాడే కొబ్బరికాయలలో రసాయన అవశేషాల ప్రభావం ఉండడం ఆరోగ్యానికి శ్రేయస్కరం కాదు. అంతేకాక, కొబ్బరి తోటలలో పిచికారీ చేయడం కష్టంతో కూడుకున్నది. కనుక సమగ్ర సస్యరక్షణలో జీవ నియంత్రణను ఒక అంశంగా వినియోగించి ఈ పురుగులను అదుపులో ఉంచవచ్చు.

1. నల్లముట్టె పురుగు : ఈ పురుగు తాకిడి సంవత్సరం పొడవునా కనిపించడమే కాక తీవ్రత వేసవిలో అధికంగా నమోదవుతుంది. నల్లముట్టె పురుగు నివారణ తోటలలో సుమారుగా 20 మిత్ర పురుగు బ్రాకాన్ హెబిటర్లను లేక గోనియోజన్

నెఫాంటిడిస్ 10 మిత్ర పురుగులు ఒక చెట్టుకి విడుదల చేయాలి. విడుదల చేయుటకు ముందు నల్లముట్టె పురుగు స్థితిని మరియు దశను గమనించాలి.

2. కొమ్ము పురుగు : ఈ పురుగు యొక్క తాకిడి సంవత్సరం పొడవునా వుంటుంది. కొమ్ము పురుగును అరి కట్టుటలో గ్రీన్ మస్కార్డెన్ ఫంగస్ (మెటారైజియమ్ అనిసోప్లియే) 5x10” శిలీంధ్ర బీజములుండేలా మూడు ఘనపుటడుగులకు ఒక లీటరు ద్రావణము చొప్పున పెంటకుప్పలపై చల్లాలి.

3. ఇరియోఫిడ్ నల్లి : (అసెరియా గెరిరోనిస్) : కొబ్బరి నల్లి సంవత్సరం పొడవునా కొబ్బరిని ఆశిస్తుంది. ముఖ్యముగా పొడి లేదా వేసవికాలము అనగా మార్చి నుండి మే మాసాలలో వీటి ఉధృతి ఎక్కువగా ఉంటుంది. మిత్రపురుగులైన నియోసీలస్ బరాకీ, నియోసీలస్ పాస్పాతిపోరస్ మరియు డెల్టాజాతుల నల్లులు కూడా కొబ్బరి నల్లిని తింటాయి. అలాగే నల్లిని ఆశించే శిలింధ్రాలలో కూడా హిర్నుటెల్లా థాంపోసిని అనేది ప్రధానమైనది. 20 గ్రా|| శిలీంధ్రాన్ని ఒక లీటరు నీటికి గెలలపై పిచికారీ చేయాలి.

4. ఆకుతేలు : ఆకుతేలు తాకిడి వేసవి కాలంలోను మరియు తొలకరి వర్షాల తరువాత నెలలో ఎక్కువగా ఉంటుంది. ఈ పురుగు నివారణకు పెడోబియస్ అనే మిత్ర పురుగును ఎకరానికి 600 బదనికలు చొప్పున 15 రోజులకొకసారి విడుదల చేసుకోవాలి.

5. తెల్లదోమ : సర్పిలాకార తెల్లదోమను నివారించడానికి ఎన్కార్పియా గ్వడేలోపే అనే బదనిక సహజ సిద్ధంగా ఉపయోగపడుతుంది. మరొక మిత్ర పురుగు అయిన సూడోమల్లాడ యాస్టర్ గ్రుడ్లను ఎకరానికి 3000 చొప్పున తెల్లదోమ ఆశించిన చెట్ల ఆకులను క్లిప్పింగ్ చేయాలి. పిచికారీకి అనుకూలంగా ఉన్న తోటలలో ఇసారియా వ్యుమసోరోసియా 5 గ్రా|| ఒక లీటరు నీటికి కలిపి పిచికారీ చేసుకోవాలి.

“చీడపీడలపై మీ సందేహాలను 8331056149 కు వాట్సాప్ ఫోటో పంపండి. వాటిని నివృత్తి చేసుకోండి.”

మిరపలో పురుగుల సమగ్ర యాజమాన్యం

డా॥ వడ్లమూడి విజయ భాస్కర్, ప్రధాన శాస్త్రవేత్త (హార్టికల్చర్), సమీకృత రైతు సమాచార కేంద్రం, గన్నవరం, కృష్ణా జిల్లా.

మిరప పంటను పురుగులు మరియు తెగుళ్లు ఆశించడం వలన కాయ నాణ్యత మరియు దిగుబడులలో గణనీయ తరుగుదలను గమనించవచ్చును. వీటి ఉధృతి అధికంగా ఉన్నట్లైతే దిగుబడులు మరియు నాణ్యత పూర్తిగా పడిపోతాయి. మిరప పంట పెరుగుదల వివిధ దశలలో ఆశించే కీటకాలు మరియు తెగుళ్ళను సమగ్ర యాజమాన్య పద్ధతులను పాటించడం ద్వారా నాణ్యమైన అధిక దిగుబడులను సాధించవచ్చును.

సమగ్ర పురుగుల యజమాన్యం:

పైముడత: మిరప పంటను ఆశించే చీడలలో పైముడత ప్రధానమైనది. తామర పురుగుల వలన ఈ చీడ ఆశిస్తుంది. మిరప పంటను విత్తిన నాటి నుంచి ఆఖరి కోత వరకు తామర పురుగులు పైరును ఆశించి రసాన్ని పీలుస్తాయి. వీటి తల్లి మరియు పిల్ల పురుగులు గోధుమ వర్ణంలో ఉండి ఆకు అడుగు భాగాన గుంపులు గుంపులుగా చేరి రసాన్ని పీలుస్తాయి. దీని వలన ఆకులపై బొబ్బలు ఏర్పడి ఆకు అంచులు పైకి ముడుచుకు పోతాయి. అందువలన దీనిని పైముడత అంటారు. ఈ పురుగుల ఉధృతి సాధారణ స్థాయిలో ఉంటే ముఖ్యంగా పంట తొలి దశలలో ఉన్నప్పుడు లీటరు నీటికి 2 మిల్లీ లీటర్ల మోనోక్రోటోఫాస్ లేదా 2 మిల్లీ లీటర్ల ఫాసలోన్ (జోలోన్) మందులలో ఏదో ఒక దానిని పిచికారి చేయాలి. పురుగుల ఉధృతి అధిక స్థాయిలో ఉంటే గనక లీటరు నీటికి 2 మిల్లీ లీటర్ల ఫిప్రోనిల్ (రీజెంట్) లేదా 1.25 గ్రాముల ఎసిఫెట్ మందులలో ఏదో ఒక దానిని అవసరాన్ని బట్టి పిచికారి చేయాలి. వ్యాధి ఉధృతి బాగా ఎక్కువగా ఉన్నట్లయితే లీటరు నీటికి 0.2 గ్రాముల ఎసిటామిప్రిడ్ లేదా లీటరు నీటికి 1.5 గ్రాముల డైఫెంథూరాన్ లేదా 0.4 మిల్లీ లీటర్ల సైసోనాడ్ అనే కీటక నాశినిని పిచికారి చేయడం ద్వారా పైముడత

ఉధృతిని అరికట్టవచ్చును. అలాగే పొలంలో నీలం రంగు జిగురు అట్టలను పంటపై ఒక అడుగు ఎత్తులో అమర్చడం ద్వారా తామర పురుగులు జిగురు అట్టలకు అంటుకోవడంతో కొంతవరకు పురుగుల ఉధృతిని అరికట్టవచ్చును.

రసాయన మరియు సేంద్రీయ ఎరువుల సమతుల్యతను పాటించాలి. మిరపలో పై ముడత తోపాటు క్రింది ముడత (తెల్ల నల్లి) కూడా ఉన్నట్లయితే ఎసిఫెట్ మరియు సైసోనాడ్ మందులను వాడరాదు.

క్రింది ముడత: తెల్ల నల్లి అనే కీటకాలు పత్రాలపై రసం పీల్చడం ద్వారా మిరపలో క్రింది ముడత ఆశిస్తుంది. పురుగు ఆశించిన మొక్కల ఆకులు క్రిందికి ముడుచుకొని తిరగబడిన పడవ ఆకారంలో కనబడతాయి. ఆకు కాడలు సాగి ముదురు ఆకుపచ్చగా మారతాయి. మొక్కల పెరుగుదల ఆగిపోయి లేత ఆకులు ముద్ద కడతాయి. దీని నివారణ కొరకు లీటరు నీటికి 5 మిల్లీ లీటర్ల డైకోఫాల్ లేదా 3 గ్రాముల నీటిలో కరిగే గంధకం పొడిని కలిపి చెట్టంతా బాగా తడిచేలా పిచికారి చేయాలి. సింథటిక్ పైరిథ్రాయిడ్ పురుగు మందులను పిచికారి చేయరాదు. నత్రజని ఎరువుల వాడకాన్ని క్రమబద్ధీకరించాలి. మిరపలో పైముడత మరియు క్రింది ముడత ఉధృతిని ఒకేసారి గమనించినట్లయితే లీటరు నీటికి 2 మిల్లీ లీటర్ల ఫాసలోన్ లేదా 1.5 గ్రాముల డైఫెంథూరాన్ లేదా 2 మిల్లీ లీటర్ల ఇంట్రీపిడ్ మందులను పిచికారి చేసుకోవాలి.

పేనుబంక: తల్లి మరియు పిల్ల పేనుబంక పురుగులు లేత ఆకులు మరియు కొమ్మల అడుగు భాగాన చేరి రసం పీల్చడం వలన మొక్కల పెరుగుదల తగ్గుతుంది. పురుగులు తియ్యటి పదార్థాన్ని వినర్షించడం వలన చీమలు ఆకర్షితమవుతాయి. ఆకులు మరియు కాయలపై నల్లటి మసి పూసినట్లుగా మారిపోతాయి. ఈ కీటకాలను నివారించుట కొరకు లీటరు నీటికి 2 మిల్లీ లీటర్లు మిథైల్ డెమటాన్ లేదా 1.5 గ్రాముల ఎసిఫెట్ లను వారం రోజుల వ్యవధిలో పిచికారి చేయాలి.

పూత పురుగులు: పూత పురుగులు దోమ జాతికి చెందినవి. అక్టోబరు - నవంబరు మాసాలలో ఉధృతి అధికంగా ఉంటుంది.

“సాగులో సందేహమా? 155251 కు ఫోన్ చేయండి. ఒక్కఫోన్ కాలేతో అన్నదాతల సందేహాల నివృత్తి”

పిల్ల పురుగులు మొగ్గలు, పూత మరియు పిందెలను ఆశించి నష్టపరుస్తాయి. పురుగు సోకిన పూత అండాశయం తెల్లగా ఉబ్బుతుంది. అండాశయాన్ని తొలచి చూస్తే ఈ ఈగ యొక్క పిల్ల పురుగులను మరియు ప్యూపాలను గమనించవచ్చును. ఈ పురుగు ఉధృతి అధికంగా ఉన్నట్లయితే దాదాపు 40 శాతం వరకు మిరప పూత రాలిపోతుంది. ఈ పురుగు సోకినట్లయితే పూత ఎండి రాలిపోవడం వలన కాయలు ఏర్పడవు. కాయలు ఏర్పడినా గిడనబారి, ఆకృతి మారిపోయి, వంకరలు తిరిగి ఉండడం వలన కాయలు నాణ్యతను కోల్పోతాయి. తద్వారా దిగుబడులు తగ్గడమే కాకుండా మిరప కాయల నాణ్యత బాగా దెబ్బతినడం తోపాటు మార్కెట్లో కాయలకు ధర పలకాడు. ఈ పురుగు ఉధృతి మిరపలో పూత మొదలైనప్పటి నుంచి ఆశిస్తుంది. తయారైన పూమొగ్గలు, లేత కాయలను ఆశించడం వలన పూలు పెద్దవిగా తయారై వాటి నుంచి కాయలు రాక ముందే పూలు రాలిపోవడం జరుగుతుంది. అందుకే ఈ పురుగును గండు ఈగ (Gall Midge) అని కూడా అంటారు. ఈ పురుగు ద్వారా జరిగే నష్టాన్ని రైతులు కుష్టు కాయలని పిలవడం జరుగుతోంది. ఈ పురుగు నివారణ కోసం లీటరు నీటికి 2.0 మిల్లీ లీటర్ల బ్రెయిజోఫాస్ అనే మందులు పిచ్చికారి చేసి వారం రోజుల తర్వాత మరలా లీటరు నీటికి 2.0 మిల్లీ లీటర్ల క్లోర్ పైరిఫాస్ మందును పిచ్చికారి చేసుకోవడము ద్వారా ఈ పురుగు ఉధృతిని అదుపులో ఉంచవచ్చును.

కాయ తొలచు పురుగులు: మిరప పంటను ఆశించే కాయ తొలచు పురుగులలో పొగాకు లద్దె పురుగు, శనగ పచ్చపురుగు మరియు పచ్చ రబ్బరు పురుగు ప్రధానమైనవి. మిరపలో లద్దె పురుగులు మొదటి దశలో ఆకులను నష్టపరచి తర్వాత కాయలలో చేరి గింజలను తినివేస్తాయి. పంటకు విపరీతమైన నష్టం వాటిల్లుతుంది. వీటి నివారణకు లీటరు నీటికి 0.4 గ్రాముల ఇమామెక్సిన్ బెంజోయేట్ లేదా 1.25 గ్రాముల థయోడికార్బ్ లేదా 1.5 గ్రాముల ఎసిఫెట్ లేదా 2.5 మిల్లీ లీటర్ల క్లోర్ పైరిఫాస్ లేదా 0.4 మిల్లీ లీటర్ల స్పైనోసాడ్ లేదా 2 మిల్లీ లీటర్ల క్విన్సాల్ ఫాస్ మందులలో ఏదో ఒక దానిని మార్చి మార్చి పిచ్చికారి చేయాలి. సమగ్ర సస్య

రక్షణ పద్ధతులను పాటించాలి. లీటరు నీటికి 0.75 మిల్లీ లీటర్ల నోవాల్యూరాన్ లేదా 1 గ్రాము డైప్లూబెంజూరాన్ లాంటి మందులను పిచ్చికారి చేయడం ద్వారా అప్పుడే గ్రుడ్ల నుండి బయటకు వచ్చిన పిల్ల పురుగులను అరికట్టవచ్చును.

తవుడు, బెల్లం మరియు కీటకనాశినిని కలిపిన ఎరలను ఉపయోగించి బాగా ఎదిగిన లద్దెపురుగులను నివారించవచ్చును. విషపు ఎరను 5 కిలోల తవుడు, 500 గ్రాముల బెల్లం మరియు 500 మిల్లీ లీటర్ల క్లోర్ పైరిఫాస్ మందులను కలిపి తయారుచేసుకోవాలి. ఈ ఎరను చిన్న చిన్న గుళికలుగా చేసుకొని సాయంత్రం వేళల్లో పొలమంతటా సమానంగా చల్లడం ద్వారా నేలలో లేదా గడ్డిలో దాగి ఉన్న లద్దె పురుగులు రాత్రి వేళల్లో బయటికి వచ్చి విషపు ఎరలను తినడం వలన లద్దె పురుగులు చనిపోతాయి.

కాయ తొలచు పురుగు ఉనికి మరియు ఉధృతిని గుర్తించడానికి ఎకరానికి 4 లింగాకర్షణ బుట్టలను అమర్చాలి. ప్రతి మూడు వారాలకొకసారి లింగాకర్షక ఎరలను మార్చాలి. వేసవిలో లోతు దుక్కులు చేసి కోశస్థ దశలలో నున్న కీటకాల లద్దె పురుగులను వేసవి వేడిమికి బహిర్గత పరచి నాశనం చేయాలి. విచక్షణా రహితంగా పురుగు మందులను వాడరాదు. కీటకాల ఆకర్షణ పైర్లుగా బంటి, ఆముదం లాంటి మొక్కలను మిరపతో కలిపి నాటుకోవాలి. జీవ నియంత్రణ పద్ధతుల ద్వారా శనగ పచ్చ పురుగు (హెచ్. ఎన్. పి. వి.) మరియు పొగాకు లద్దె పురుగు (ఎస్. ఎన్. పి. వి.) లను నివారించాలి.

వేరు పురుగు: మిరపలో వేరు పురుగు ఉధృతిని నివారించుటకు పంట మార్పిడి విధానాన్ని అవలంబించాలి. వేసవిలో లోతు దుక్కులు చేయడం ద్వారా కోశస్థ దశలలో నున్న కీటకాల లద్దె పురుగులను వేసవి వేడిమికి బహిర్గత పరచి నాశనం చేయాలి. పంట నాటుకునేటపుడు లేదా నాటిని 10 రోజుల వ్యవధి లోపల ఎకరానికి 10-12 కిలోల చొప్పున కార్బోఫ్యూరాన్ 3జి గుళికలను పాలంలో వెదజల్లాలి.

శీతాకాలంలో పట్టుపురుగుల సున్నపుకట్టు రోగ నియంత్రణ

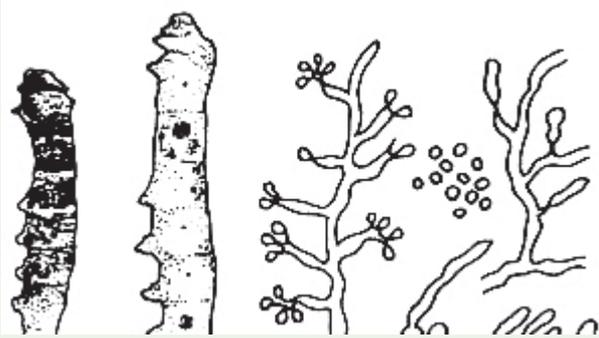
వై. ఉమా మహేశ్వర రావు, సహాయ సంచాలకులు, పట్టుపరిశ్రమ శాఖ, తడకలపల్లి, మడకశిర మండలం, అనంతపురం జిల్లా

ఉపోద్ఘాతం:

పట్టు పురుగులకు వచ్చే వ్యాధులలో వర్షా కాలం మరియు శీతాకాలం లో సాధారణంగా వచ్చే వ్యాధి సున్నపు కట్టు రోగం / సుద్దకట్టు రోగం. ఇది శిలీంధ్ర వ్యాధి. మసూరైన్ వ్యాధి లేక సున్నపు కట్టు వ్యాధి అత్యంత వేగంగా వ్యాపిస్తూ పట్టు పురుగు పంటను ఎక్కువ నష్ట పరుస్తుంది. సున్నపు కట్టు వ్యాధి లో తెలుపు సున్నపు కట్టు, ఆకుపచ్చ సున్నపు కట్టు మరియు ఎరుపు సున్నపు కట్టు వ్యాధి అని మూడు రకాలు ఉన్నాయి. కానీ వీటిలో తెలుపు సున్నపు కట్టు(వైట్ మసూరైన్)వ్యాధి సర్వ సాధారణం. ఇది బవేరియా బాసియానా అనే శిలీంధ్రం వల్ల వస్తుంది.

ఇది మల్బరీ పట్టు పురుగులకే కాకుండా 400 రకాల ఇతర కీటకాలకు కూడ సంక్రమిస్తుంది. ఇది మల్బరీ కీటకాలైన ఆకుచుట్టు పురుగులు, గొంగళిపురుగులపై ఆశించినప్పుడు, వాటి నుండి ఆకు మేత ద్వారా పట్టు పురుగులకు సంక్రమిస్తుంది. అంతేకాక, పట్టుపురుగుల గదిలోను మరియు పడకలపైన ఎక్కువ తేమ నిల్వ అయినచో ఈ వ్యాధి అతిత్వరగా వ్యాపిస్తుంది.

సంక్రమణ విధానం:

మైసీలియం విస్తరించు విధానం

- ఇది వ్యాధిగ్రస్త పట్టు పురుగు నుండి ఆరోగ్య పట్టు పురుగుకు అత్యంత వేగంగా వ్యాపిస్తుంది.
- ఇది గాలి ద్వారా వ్యాపించే శిలీంధ్ర (బూజు) వ్యాధి. ఇది గాలి, నీరు, పరికరాలు, మల్బరీ తోటలలోని కీటకాల ద్వారా కూడా వ్యాపిస్తుంది.
- ఈ వ్యాధి పట్టుపురుగులకు ఏ దశలోనైనా సంక్రమిస్తుంది. గూళ్ళు ఆల్టేడశలో కూడ వ్యాధిసోకే అపాయముంది.

- రోగగ్రస్తమైన పురుగు గట్టి పడి బూజు పట్టి నప్పుడు దానిలో కొన్ని శిలీంధ్ర కొనీడియాలు గుండ్రముగా తేలికగా వుండి గాలి ద్వారా విస్తరించి రోగాలను సంక్రమింపజేస్తాయి.
- రోగము సోకిన పురుగులు తొలుత మేతను తగ్గిస్తాయి. తర్వాత పురుగులు మెత్తబడి చనిపోయి, చివరిగా గట్టిపడి చాక్ పీస్ లేక సున్నపు కట్టీల లాగా తయారౌతాయి.
- ప్రతి ఒక కొనిడియా ఒక పట్టుపురుగుకు రోగాన్ని కలుగజేయగలదు. కొనిడియా ముందుగా పట్టుపురుగు శరీరం పై చేరి, 6 నుండి 8 గంటలలో మొలకెత్తి, నాళము పురుగు చర్మంలోనికి ప్రవేశిస్తుంది.

- 3 - 5 రో||లలో మైసీలియం పెరిగి పట్టుపురుగు చనిపోయి గట్టి పడుతుంది. ఇది

చాక్ పీస్ లాగ తయారవుతుంది. సాధారణంగా గట్టి పడిన లార్వాలు తెల్లగా ఉన్నప్పటికీ కొన్ని సమయాలలో శిలీంధ్ర రకాలను బట్టి గోధుమ రంగులో లేక ఊదారంగులో కూడా ఉండవచ్చును.

- శిలీంధ్రం పట్టు పురుగు శరీరాన్ని పొడి తెలుపు కోనిడియాతో నింపి గట్టి పడుతుంది. ఆక్సలేట్ స్ఫటికాల కారణంగా శిలీంధ్రం పొర కఠినంగా ఉంటుంది మరియు పూసా కు సోకినప్పుడు, పూసా గట్టి పడి మమ్మీ గా మారుస్తుంది, కుంచించుకుపోయి ముడతలు పడుతుంది. పట్టు చిలుకలో శరీరం గట్టిపడుతుంది మరియు రెక్కలు పడిపోతాయి.

- సంక్రమణ సమయంలో, శిలీంధ్రం పట్టు పురుగు నుండి నీరు మరియు పోషకాలను గ్రహిస్తుంది, పట్టు పురుగు యొక్క హిమో లింఫ్ ను స్పటికీకరిస్తుంది. ఇది సాధారణంగా విషాన్ని ఉత్పత్తి చేస్తుంది. ఇది పట్టు

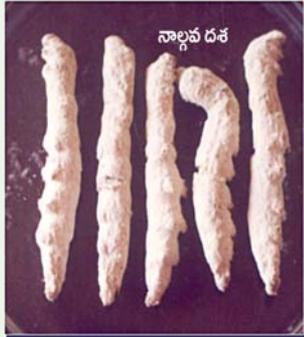

“సాగులో సందేహమా? 155251 కు ఫోన్ చేయండి. ఒక్కఫోన్ కాల్తో అన్నదాతల సందేహాల నివృత్తి”

పురుగు ను చంపిన తరువాత, పట్టు పురుగు శరీరం నుండి నీటిని పీల్చుకుంటూనే ఉంటుంది, దీనివల్ల అది మరింత గట్టిపడుతుంది.

- గూళ్ళు అల్లు దశలో ఈ వ్యాధి సోకినచో చివరగా పూపాలు గట్టిపడి శిలీంధ్రముచే కప్పబడి ఉంటాయి. తద్వారా గూళ్ళ మెల్లింగ్ శాతము పెరిగి, గూళ్ళ దిగుబడి తగ్గుతుంది.
- విత్తనపు గూళ్ళ పంట అయినచో, ఎక్కువ శాతము మెల్లింగ్ జరిగి పూపాల సంఖ్య తగ్గడం వల్ల గూళ్ళు విత్తనానికి పనికిరావు.
- వేరే వ్యాధులలాగా కాకుండా ఈ వ్యాధి శరీరంలోని అన్ని భాగాలకు వ్యాప్తి చెందుతుంది. శిలీంధ్రము తన జీవిత చక్రాన్ని 3 నుండి 4 రోజులలో పూర్తి చేయగలగడం వలన చాలా తొందరగా ఈ వ్యాధి విస్తరించి అపారనష్టమును కలుగజేస్తుంది.

ముందుగా ఆరబెట్టకుండా ఎప్పుడూ పచ్చి ఆకులు ఉండి, గదిలో గాలి ఆడని పరిస్థితులలో ఈ వ్యాధి తీవ్రమై త్వరితంగా వ్యాపిస్తుంది.

- ఈ సున్నపుకట్టు వ్యాధి, గాలి ద్వారా కూడా వ్యాపిస్తుంది. కావున రోగ గ్రస్తమైన పురుగులను, పడకలలోని పదార్థాలను అజాగ్రత్తగా, గది చుట్టు ప్రక్కల, వీధిలో పడవేసినచో, ఈ వ్యాధి తొందరగా ఆ పరిసరాలలో, గాలి ద్వారా అన్ని పంటలకు సోకుతుంది.

రోగ నివారణ:

- తోటలలోని కీటకాలద్వారా రోగ క్రిములు సంక్రమించకుండా వర్షాకాలం, శీతాకాలాలలో సిఫారసు చేసిన కీటక నాశని మందులను పిచికారి చేయాలి.
- ఈ వ్యాధి కారకాలకు ఆతిథ్యమిచ్చే మొక్కలు తోట పరిసరాలలో లేకుండా జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి.
- పెంపకపు గదులలో పగటి వేళల్లో కిటికీలు తెరచి, గాలి ఎక్కువగా ప్రసరించి తద్వారా గదిలో తేమ తగ్గేలా చేయాలి.
- రాత్రి వేళల్లో పెంపకగదులలో కుంపట్లు లేదా హీటర్స్ ఉపయోగించి, గది ఉష్ణోగ్రత 22 నుండి 25 డిగ్రీ సెంటీగ్రేడ్ ఉండేలా చూడాలి.
- పడకలలో మేతకు మేతకు మధ్య ఆకు మిగులకుండా జాగ్రత్త పడాలి.
- ప్రతిదశలో పురుగులు జ్వరంలో కూర్చున్నప్పుడు కాల్చిన సున్నం పొడిని చల్లాలి. తేమ ఎక్కువగా ఉన్నచో నేలపై కూడా చల్లాలి.
- సిఫారసు చేసిన మోతాదులో పడకలపై చల్లు మందులను వాడాలి.

పట్టుపురుగుల పడకలపై వాడే మందులు:

- ప్రతి దశలోను పురుగులు జ్వరంనుండి లేచి ఆకు వేయుటకు ఆరగంట ముందుగా విజేత లేదా అంకుక్ లేదా విజేతా గ్రీన్ లేదా వేరే సిఫారసు చేసిన మందులను చల్లాలి.
- సున్నపు కట్టు సోకినప్పుడు వీటితో పాటు అదనంగా 4వ దశలో 3వ రోజు మరియు 5వ దశలో 2 మరియు 6వ రోజులలో విజేత నప్లిమెంట్ లేదా 2 శాతం కాప్టాన్, సున్నము (20 గ్రాముల కాప్టాన్, 1 కిలో కాల్చిన సున్నం) లేదా 2 శాతము డైథేన్ ఎం-45, కేవోలిన్పొడి (20 గ్రాముల డైథేన్ ఎం-45, కిలో కేవోలిన్ పొడి) మిశ్రమాలను చదరపు అడుగుకు 5 గ్రాముల చొప్పున చల్లాలి.

ముందు జాగ్రత్తలు:

- పెంపకగదిలో 60 శాతం కంటే ఎక్కువ తేమ, 20-22 సెంటీగ్రేడ్ కంటే ఎక్కువ ఉష్ణోగ్రత దీర్ఘ కాలంపాటు నెలకొని ఉన్నచో ఈ శిలీంధ్రం వేగంగా వృద్ధి చెంది, దీని తీవ్రత ఎక్కువగా వుంటుంది. ప్రతి రోజు పడకలను మేతకు

“చీడపీడలపై మీ సందేహాలను 8331056152 కు వాట్సప్ ఫోటో వంపండి. వాటిని నివృత్తి చేసుకోండి.”

మన దేశంలో ముఖ్యమైన గేదె జాతులు

డా. పి. ఆశాలత, అసోసియేట్ ప్రోఫెసర్, యల్.పి.యమ్, యన్.టి.ఆర్ పశువైద్య కళాశాల, గన్నవరం.

ప్రపంచంలో ఆవులు, గేదెలు 989 మిలియన్లు ఉన్నాయి. మన భారతదేశంలో ఆవులు మరియు గేదెలు 302.3 మిలియన్లు ఉన్నాయి. మన భారతదేశం ప్రపంచ స్థాయిలో ఆవుల, గేదెల సంఖ్యలో రెండవ స్థానంలో ఉంది. మన భారతదేశంలో ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్రం 6 వ స్థానంలో ఉంది. మన రాష్ట్రములో పాల ఉత్పత్తికి గేదెల ముఖ్యముగా ఉన్నాయి. గేదెలు ఈనగానే వాటిని గ్రామాలను నుండి పట్టణాలకు తరలించటం అది వట్టిపోగానే కబేళాలకి పంపించివేయటం వలన గేదె పాల ఉత్పత్తిశక్తి తగ్గిపోతుంది. ప్రపంచంలో ప్రసిద్ధిచెందిన ముర్రా జాతి గేదెలు మన రాష్ట్రములో ఉన్నాయి. వాటి దున్ను పోతుల వీర్యాన్ని ఉపయోగించి మనదేశవాళి గేదెలలో పాల ఉత్పత్తి శక్తి పెంచడానికి కృషి జరుగుతుంది. మన రాష్ట్రములో కృష్ణ గోదావరి జిల్లాలలో గోదావరి జాతి గేదెలు, ముర్రా దేశవాళి గేదెల ద్వారా వచ్చినవే.

గేదె జాతులను 5 వర్గాలుగా విభజించారు.

1. ముర్రా గ్రూపు
2. గుజరాత్ గ్రూపు
3. ఉత్తర ప్రదేశ్ గ్రూపు
4. మధ్య భారత గ్రూపు
5. దక్షిణ భారత గ్రూపు

1. ముర్రా గ్రూపు :

ముర్రా గేదె : పాడి పరిశ్రమ లోనే ప్రతి ఒక్కరికి దీనిమీద ఎంతో అభిమానం, ఆదరణ ఉన్న పాల ఉత్పత్తిలో ప్రపంచ ప్రఖ్యాతి గాంచిన జాతి. ముర్రా అంటే

చక్రంవలె ఉన్న కొమ్ములు కలది అని అర్థం. దీనిని ఢిల్లీ గేదె అనికూడా అంటారు. దీని మాతృభూమి హర్యానా, పంజాబ్, ఢిల్లీ ప్రాంతం. దీని శరీర రంగు కాటుక నలుపు. తోక కుచ్చు తెల్లగా ఉంటుంది. కొమ్ములు చింత కాయల్లా వంపు తిరిగి ఉంటాయి. గేదె శరీరంలో వెనుక భాగం వెడల్పుగా ఉంటుంది. మంచి పోషకతో కంటికి ఇంపుగా కనిపిస్తుంది. ఇవి పాలు చారగల జాతి. ముర్రా పాడి గేదెలు సుమారు 450 కిలోల బరువుంటాయి. గేదెలల్లో ఒక పాడి కాలంలో 1400-2300 కిలోల పాల దిగుబడి ఉంటుంది. వెన్న శాతం (7%) ఉంటుంది. ముర్రా జాతి దున్నులు సుమారు 570 కిలోల బరువు ఉంటాయి.

నీలి రావి : ఈ జాతి గేదెలు సబ్జేక్ట్ నది ప్రాంతంలో వుట్టాయి. ఇండియా - పాకిస్తాన్ సరిహద్దు ప్రాంతం, పంజాబ్ లోను ఇవి

విరివిగా ఉన్నాయి. ఈ జాతి గేదెలు సైజులో ముర్రా కంటే పెద్దవిగా ఉంటాయి. వీటి శరీర రంగు నీలిగా గాని లేదా గోధుమగా గాని ఉంటుంది. నుదురు మీద, ముట్టే, కాళ్ళు, తోక కుచ్చు మాత్రం తెల్లగా ఉంటాయి. పొడుగు మీద తేలిక మచ్చలుంటాయి. సాధారణంగా గవ్వ కన్నులుంటాయి. పాల దిగుబడి 1600 కిలోలు ఉంటుంది.

2. గుజరాత్ గ్రూపు :

సూర్తి గేదె : ఇవి గుజరాత్ రాష్ట్రంలోని బరోడా, కైరా జిల్లా ప్రాంతాలకు చెందినవి వీటిని గుజరాతి గేదెలని కూడా

అంటారు ఇవి నలుపు లేదా గోధుమ రంగులో ఉంటాయి. మోకాళ్ళ క్రింద తేలిక గచ్చకాయ రంగు ఉంటుంది. తోక కుచ్చు తెల్లగా ఉంటుంది. ఈ లక్షణాలున్న గేదెలను శ్రేష్టమైనదిగా ఎంచుతారు. దీని కొమ్ములు కొంచం పొడవుగా ఉండి అర్ధ చంద్రాకారంలో కింది నుండి పైకి కొంచం రింగు తిరిగి ఉంటాయి బరువు 500-600 కేజీలు ఉంటుంది. పాల దిగుబడి 1700 కేజీలు ఉంటుంది. పాలలో వెన్న శాతం (8%) ఉంటుంది.

వెంపాసాస గేదె :

గుజరాత్ రాష్ట్రంలో మహాసాస జిల్లాలో, మహారాష్ట్ర చుట్టు ప్రక్కల ఉంటాయి. ఈ జాతి సూర్తి మరియు ముర్రా గేదెలకు

మధ్యస్థంగా ఉంటుంది. కొమ్ములు నడివడి ఉంటాయి. ఇవి నలుపు, పౌన్ గ్రే రంగులో ఉంటాయి. ముఖం కాళ్ళు తోక చివర తెల్ల గుర్తులు ఉంటాయి. ఇవి త్వరగా యుక్త వయస్సుకు వస్తాయి. పునరుత్పత్తి సక్రమంగా ఉంటుంది. పాల ఉత్పత్తి నిలకడగా ఉంటుంది. సైజు మధ్యస్థంగా ఉంటుంది. మేపు ఖర్చు తక్కువ. గేదెలు 500 కిలోలు, దున్నులు 600 కిలోలు బరువు ఉంటాయి. పాల దిగుబడి 1800 కిలోల నుంచి 2300 కిలోలు. వెన్నశాతం 7%.

“సాగులో సందేహమా? 155251 కు ఫోన్ చేయండి. ఒక్కఫోన్ కాలేతో అన్నదాతల సందేహాల నివృత్తి”

జప్రాబాది : ఈ జాతి గేదెలు పెద్దగా ఉంటాయి ఇది కథియవార్లోని గిర్ అడవిలో మరియు గుజరాత్ రాష్ట్రంలోని సౌరాష్ట్ర ప్రాంతం, జప్రాబాద్ పక్కన ప్రాంతాల్లో కనబడతాయి. తల ముందుభాగం చాలా పెద్దదిగా ఉంటుంది. కొమ్ములు మెడకు రెండువైపులా వేలాడుతూ ఉంటాయి సాధారణంగా నలుపు రంగులో ఉంటాయి. ఈ జాతి సగటు గేదె బరువు 600 కిలోలు దున్న బరువు 800 నుంచి 900 కిలోలు ఉంటాయి. కళ్ళు తలముందు బాగానికి క్రింద అతుక్కుని ఉన్నట్లు కనబడతాయి. తోక పొడవుగా నేలకు అనుకునేట్లు ఉంటుంది. పాడి కాలంలో పాల దిగుబడి 2000 - 2200 కిలోలు ఉంటుంది.

3. ఉత్తర ప్రదేశ్ గ్రూప్ :

భధవారి గేదె : ఉత్తరప్రదేశ్ లోని ఆగ్రా మరియు ఇలువా జిల్లాలలో ఈ గేదెను ఎక్కువ పాల దిగుబడి కోరకు పెంచుతారు. దున్నలు 475 కేజీలు గేదెలు 425 కేజీల బరువు ఉండును. ఈ గేదెలలో వెన్నె శాతం 6-12% ఉంటుంది. ఇవి ఎక్కువగా కాపర్ రంగులో ఉంటాయి. వ్యాధి నిరోధక శక్తి ఎక్కువగా కలిగి ఉంటాయి. గేదెలు 810 కేజీల పాలను 272 రోజులలో ఇస్తాయి.

4. మధ్య భారత గ్రూప్ :

నాగపూరి : ఈ జాతి గేదెలు నాగపూర్, వార్ధ, బీహార్ జిల్లాల్లోనూ హైదరాబాదు, మధ్యప్రదేశ్ మహారాష్ట్ర సరిహద్దు ప్రాంతాల్లోనూ ఉన్నాయి. వీటిని మరట్వాడా గేదెలని కూడా అంటారు. శరీరపు రంగు నలుపు ముఖము మీద, కాళ్ళ మీద, తోక కుచ్చు మీద మాత్రం తెల్లని మచ్చలు వుండును. కొమ్ములు బాగా పొడవుగా ఉండి భుజాల వరకు విస్తరించి ఉంటాయి. పాలలో వెన్న 10% శాతం ఉంటుంది. పాల దిగుబడి 1100 కిలోలు.

పర్లాకిమిడి : ఈ జాతి గేదెలు ఒరిస్సా రాష్ట్రంలోని గంజాం, మనరాష్ట్రంలోని విశాఖపట్నం ఉభయగోదావరి జిల్లాలలో కూడా వ్యాపించి ఉన్నాయి. ఇవి గోధుమరంగు కలిగిన చిన్న సైజు గేదెలు ఎండలో కూడా బాగా పనిచేస్తాయి.

జీరంగి : మన రాష్ట్రంలోని విశాఖపట్నం, ఒరిస్సాలోని గంజాం జిల్లాలోను కనిపిస్తాయి. కలహంది జాతి ఒరిస్సా లోని కలహంది, సంబల్పూర్లోను ఉన్నాయి. ఇవన్నీ ఒరిస్సా నుంచి మన రాష్ట్రంలోనే కృష్ణ గుంటూరు ప్రాంతాల వరకు వ్యాపించి ఉన్నాయి. మన నాటు గేదెలలో ఇవి మేలైనవి ఎరువు, గచ్చకాయ రంగు, తెలుపు రంగులో ఉండి సైజులో చిన్నవిగాను మధ్య రకంగానూ ఉంటాయి. ఈ జాతి దున్నలు వ్యవసాయానికి, బండి లాగడానికి పనికి వస్తాయి.

పండరిపురి గేదె :

ఈ గేదెలు దక్షిణ మహారాష్ట్రలో ఉంటాయి ఇవి నాగపూరిలానే ఉంటాయి.

కొమ్ములు ఇంకొంచెం పొడవుంటాయి కర్ణాటకలో వీటిని దార్వారి గేదెలు అంటారు.

5. దక్షిణ భారత గ్రూప్:

తోడా : ఈ జాతి గేదెల మాతృభూమి తమిళనాడు లోని నీలగిరి ప్రాంతం. ఇది బరద గేదెను పోలి ఉంటుంది. దీని వెంట్రుకలు బాగా బిరుసుగా ఉంటాయి.

కొమ్ములు ఎడంగా పెద్దగా ఉంటాయి పండుగ సమయంలో ఉత్సవాల సమయంలోనూ పండాలకు వీటిని ఎక్కువగా వాడతారు.

గోదావరి : ఏ జాతికి చెందని గేదెలను ముర్రా జాతి వీర్యంతో అప్ గ్రేడ్ అనే సంతానోత్పత్తి ద్వారా ఉత్పత్తి చేస్తారు. ఈ జాతి ముఖ్యంగా తూర్పు, పశ్చిమ గోదావరి, కృష్ణాజిల్లాలలో ఎక్కువగా ఉంటాయి. ఈ జాతి పశువులు నలుపు వర్ణంలో ఉంటాయి. సన్నటి తల, కుంభాకారలో ఉన్ననుదురు, ప్రకాశవంతమైన కళ్ళు కలిగి ఉంటాయి. కొమ్ములు పొట్టిగా చదునుగా కొంచెం మెలితిరిగి ఉంటాయి. మొట్టమొదట ఈతకు వచ్చు వయసు 44 నెలలు, దూడ విరామం 570 రోజులు, 305 రోజులు పాలిస్తుంది. అతి ఎక్కువ పాల దిగుబడి 27 లీటర్లు రోజుకి. ఒక ఈతలో 2050 కిలోల పాల దిగుబడి ఇస్తుంది వెన్న శాతం 7-8% ఉంటుంది.

విత్తన పొట్టెలు ఎంపిక - యాజమాన్యం

డా.మాదిన ప్రసాదరావు, ఉప సంచాలకులు (.అ.వి) వెటెర్నరీ పోలి క్లినిక్, శ్రీకాకుళం

జీవాల పెంపకంలో నాణ్యమైన విత్తనం పొట్టెళ్ళు ఎంపికలోను, వాటి పోషణలోను శ్రద్ధ వహిస్తేనే గొర్రెల మందలో పునరుత్పత్తి సక్రమంగా వుండి మంద త్వరితంగా అభివృద్ధి చెంది లాభదాయకంగా వుంటుంది. విత్తన పొట్టెలు పైనే మంద అభివృద్ధి 50% ఆధారపడి వుంటుంది. కనుకనే విత్తనపోతును మందకు సగం బలం అంటారు. ఒక విత్తనపు పొట్టెలుతో సంవత్సర కాలంలో 30-50 పిల్లలు జన్మించే అవకాశం ఉంటుంది. కాబట్టి నాణ్యమైన గొర్రెపోతు లేదా మేకపోతు ఎంపికపైనా, పోషణపైనా, మందలో వాటి నిర్వహణపై శాస్త్రీయమైన అవగాహన కలిగి ఉండాలి.

త్వరితంగా అభివృద్ధి చెందుతుంది.

శ్రేష్టమైన పొట్టెలు/పోతు జాతి లక్షణాలు ఎలా ఉండాలి?

విత్తనపు పొట్టెలు శ్రేష్టమైన జాతి లక్షణాలు, జీవకళతో చురుకుగా, బలిష్ఠంగా, మగతనం ఉట్టిపడేలా ఉండి, లైంగిక ఆసక్తి కలిగి ఉండాలి. దృఢంగా, పుష్టిగా, కళ్ళు మెరుస్తూ ఉండాలి. కాళ్ళుబలంగా, గిట్టులు చక్కగా ఉండాలి. ముఖ భాగంపై వెంట్రుకలు ఉండకూడదు. రెండు వృషణాలు ఒకే పరిమాణంలో ఉండి, వెనుక కాళ్ళ మధ్యలో సరిసమానంగా ఇమిడి ఉండి, శరీరానికి దగ్గరగా ఉండాలి. వృషణాలు పొట్ట లోపల దాగి వున్న లేదా వేలాడుతూ వున్నా అలాంటి పొట్టెలును ఎంపిక చేయకూడదు.

ఎలాంటి పొట్టెలు/పోతుల ఎంపిక ఎలా చేసుకోవాలి?

మందలో పుట్టిన మగ పోతు పిల్లలను ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ విత్తన పొట్టెలుగా ఎంచుకోకూడదు. మాతృ రక్త సంబంధం నుండి పుట్టిన పిల్లలు, బలహీనంగా, సంతానోత్పత్తికి పనికిరాకుండా, జన్మపరమైన లోపాలతో ఉంటాయి. కాబట్టి పొట్టెలును వేరే మంద నుండి, వేరే ప్రాంతం నుండి తెచ్చుకోవాలి.

తమ ప్రాంతానికి అనువైన గొర్రెలు/మేకల జాతి ఎన్నుకోవాలి. 2-4 పళ్ళు వేసిన పోతును మాత్రమే ఎంపిక చేసుకోవాలి. కవల పిల్లలు కనే సంతతి నుండి పుట్టిన పొట్టెళ్ళను కొనేందుకు ప్రయత్నించాలి. 'విట్రియోసిస్, బ్రూసెల్స్ సిస్,

శ్రేష్టమైన పొట్టెలు / పోతు మందలో ఉంటే...

శ్రేష్టమైన జాతి లక్షణాలు కలిగిన పిల్లలు జన్మిస్తాయి. పుట్టిన పిల్లలు అధిక బరువుతో దృఢంగా, ఆరోగ్యంగా ఉండి సంవత్సరానికి 2-3 కిలోల బరువు అధికంగా పెరగడం వలన జీవాల పెంపకదారులు ఆర్థికంగా లాభపడతారు. జన్మపరమైన లోపాలు లేకుండా అధికజాతి లక్షణాలతో పిల్లలు పుట్టి మంద

"సాగులో సందేహమా? 155251 కు ఫోన్ చేయండి. ఒక్కఫోన్ కాలేతో అన్నదాతల సందేహాల నివృత్తి"

లెప్టోస్పైరోసిస్' మొదలైన వ్యాధులు లేని పోతులను ఎంపిక చేసుకోవాలి. మందలో ప్రవేశపెట్టే ముందు రక్త పరీక్షలు చేయించాలి.

మందలో పొట్టేళ్ళు/పోతుల నిర్వహణ ఎలా వుండాలి?

ప్రతి 100 జీవాలకు, కనీసం 4 విత్తన పోతులకు తక్కువ కాకుండా మందలో ఉండేలా జాగ్రత్త వహించాలి. పొట్టేళ్ళును ప్రతి రెండేళ్ళకొకసారి మార్చాలి. ఇలా చేయకుంటే గొర్రెలమంద నాణ్యత జన్యుపరంగా క్షీణిస్తుంది. పొట్టేళ్ళు ఒక సంవత్సరము వయస్సు వచ్చేసరికి సంపర్కానికి తయారవుతాయి. కాని ఈ వయస్సులో వాటి శరీరం పూర్తిగా పరిపక్వతకు రాదు. అందువల్ల రెండు సంవత్సరముల వయస్సు దాటిన తర్వాత పోతును దాటేందుకు వినియోగించాలి.

మందలోని పొట్టేళ్ళు పోట్లాడుకోకుండా జాగ్రత్త వహించాలి. పొట్టేళ్ళు/పోతును జీవాలు ఎదకు వచ్చే కాలంలో మందతో కలిపి పంపిస్తే, ఎదలోని జీవాల్ని దాతుంటాయి. విత్తన పొట్టేళ్ళును ఎల్లప్పుడూ గొర్రెలతో పాటు మందలోనే ఉంచి పోషించడం మంచి పద్ధతి కాదు. ఈ పద్ధతిలో పొట్టేళ్ళు ఎదకు (ఋతువుకు) వచ్చిన గొర్రెలపై ఒకటి రెండు రోజుల వరకు దినమంతా అవకసార్లు

జతకలవడం వలన పొట్టేళ్ళు వీర్యం వృధా అయ్యి వాటి శరీర శక్తిని, లైంగిక ఆనక్తిని కోల్పోయి, వటుత్వంతో పాటు ఉపయోగపడే జీవితకాలం కూడా తగ్గుతుంది. అలాగే ఎల్లప్పుడూ మందలో ఉంచితే, ఆడగొర్రెలను ఆటపట్టిస్తూ మేపు సరిగ్గా తీసుకోనివ్వవు. చూడి జీవాల్ని పొడుస్తుంటాయి. కాబట్టి పొట్టేళ్ళు/పోతును విడిగా ఉంచడం మంచిది.

విత్తన పొట్టేళ్ళును 5-6 సంవత్సరముల వయస్సుకు మించి వాడకూడదు. విత్తనపు పొట్టేళ్ళు/పోతులకు వ్యాధులుంటే, మందలోని జీవాలు ఈసుకుని పోయే ప్రమాదం ఉంటుంది. కాబట్టి ప్రతి ఆరు మాసాలకొకసారి గర్భస్థ వ్యాధుల నిర్ధారణకు రక్త పరీక్షలు చేయించాలి. జత కలిపే కాలంలో పోతులకు అదనంగా 500 గ్రాముల దాణాతో పాటు 20 గ్రాముల ఖనిజ లవణ మిశ్రమం ఇవ్వాలి.

విత్తనం పొట్టేళ్ళును ఒక ప్రత్యేక పాకలో ఉంచి పోషించాలి. వానెక్టమీ చేసిన ఒకటి రెండు పొట్టేళ్ళును మందలో వదిలితే అవి ఎదకు వచ్చిన గొర్రెలను గుర్తిస్తాయి. ఎదకు వచ్చిన గొర్రెలపై వాటి రక్త సంబంధం లేని పొట్టేళ్ళును వదిలి, సంపర్కానికి ఒకటి రెండు సార్లు దాటగానే వేరుచేసి తిగిరి పొట్టేళ్ళును వాటికి కేటాయించిన ప్రత్యేక పాకలోకి పంపించాలి. ఈ పద్ధతిలో వంశ క్రమ పట్టికలు (Pedigree Records) తయారు చేయడానికి వీలు ఉంటుంది.

కావున పొట్టేళ్ళును మంద నుండి వేరుచేసి పోషించి, అవసరాన్ని బట్టి జతకలవడం ఉత్తమం. లైంగిక వ్యాధులు అరికట్టబడతాయి. ప్రతి వంద గొర్రెలకు నాలుగు లేదా ఐదు రక్త సంబంధం లేని పొట్టేళ్ళు వున్నట్లయితే ఎలాంటి జన్యుపరమైన లోపాలు లేని దృఢమైన అధిక బరువుతో, ఆరోగ్యమైన పిల్లలను పొందవచ్చును.

“చీడపీడలపై మీ సందేహాలను 8331056154 కు వాట్సప్ ఫోటో పంపండి. వాటిని నివృత్తి చేసుకోండి.”

కోవిడ్-19 నివారణకు రోగనిరోధక శక్తిని పెంపొందించే ఆహార పదార్థాలు-వాటి ప్రాముఖ్యత

డా. కె. సుధారాణి, గృహవిజ్ఞాన శాస్త్రవేత్త, కృషి విజ్ఞాన కేంద్రం, రెడ్డిపల్లి, అనంతపురం జిల్లా

కరోనావైరస్ (Coronavirus) విజృంభిస్తున్న ప్రస్తుత తరుణంలో ముఖ్యంగా వర్షాకాలం (monsoon) కూడా ప్రారంభమైంది. ఈ కాలంలో మనకు కొంత ఉల్లాసంగా ఉన్నా సీజనల్ వ్యాధులు మనల్ని నిద్రపోకుండా చేస్తాయి. ఈ కాలంలో సరైన ఆహార పదార్థాలను తీసుకోకపోతే.. పూర్తి ఆరోగ్యంగా ఉన్న వారు కూడా సీజనల్ వ్యాధుల బారిన పడి అనారోగ్యానికి గురవుతారు. కరోనావైరస్ విజృంభిస్తున్న ప్రస్తుత తరుణంలో ఆరోగ్యంపై శ్రద్ధ వహించకపోతే.. అనారోగ్యం బారినపడే ప్రమాదం ఎక్కువగా ఉంది. అదే కానీ జరిగితే ఆ తర్వాత కరోనావైరస్ ఇన్ ఫెక్షన్ సైతం ఈజీగా ఎటాక్ చేస్తుంది. అంతకంటే ముందుగానే మనం కోవిడ్-19 (COVID-19) బారినపడకుండా మన ఆరోగ్యాన్ని కాపాడుకోవడానికి మనం చేయాల్సిందల్లా ఒక్కటే.. నిత్యం మనం తీసుకునే ఆహారంలో విటమిన్-సి కలిగిన ఫుడ్స్ (C Vitamin foods) ఉంటున్నాయా లేదా అనేది చెక్ చేసుకోవడమే.

రోగ నిరోధక శక్తి లేనివారిలో కరోనా ప్రభావం కూడా మరి ఎక్కువగా ఉంటుందంటున్నారు పోషక ఆహార నిపుణులు. ఈ కష్టాలన్నింటి నుంచి గట్టెక్కాలంటే.. విటమిన్ సి ఫుడ్ తప్పనిసరి అని ఇంకా వేరేగా చెప్పుకోవాల్సిన అవసరం లేదు. మరి ఇంతకీ ఏయే ఫుడ్స్ లో విటమిన్ సి ఉంటుందో తెలుసుకోవాలి.

విటమిన్-సి ఎక్కువగా ఉండే ఆహార పదార్థాల్లో ముఖ్యంగా నిమ్మ, బిల్వాయి,టమాట, ఉసిరి, నారింజ, కమలా పండు, కివీ పండ్లలోనూ విటమిన్ సి అధికంగా ఉంటుంది. వీటిని నిత్యం తీసుకునే ఆహారంలో ఓ భాగంగా చేసుకోవాలి. ఉదయం ఖాళీ కడుపుతో తీసుకునే హెల్త్ ఫుడ్ ఒంటికి నేరుగా చేరేలా చేస్తుందంటున్నారు న్యూట్రిషన్ ఎక్స్ పర్ట్ రోగనిరోధక శక్తిని పెంచే ఆహారాన్ని ఇంట్లో తయారు చేసుకోని తినడం వల్ల కరోనా వైరస్ మహమ్మారి, సీజనల్ వ్యాధులను దాదాపు మన దరికి చేరకుండా చేసుకోవచ్చు. వర్షాకాలంలో రోగనిరోధక శక్తిని పెంచడంలో ఈ ఆహార దినుసులు, కూరగాయలు ఎంతమేర మనకు దోహద పడతాయో తెలుసుకుందాం.

అల్లం-వెల్లుల్లి

ప్రతి సీజన్ లో అల్లం-వెల్లుల్లి ఆరోగ్యవంతంగా ఉండటానికి ఔషధంలా పనిచేస్తాయి. ఇది పరిశోధనలో కూడా తేలింది. వర్షాకాలంలో వీటిని తినడం వల్ల ప్రతీ ఒక్కరూ సీజనల్ వ్యాధులతో

పోరాడే శక్తి ఉంటుంది అయితే వెల్లుల్లి ముఖ్యంగా అంటువ్యాధులతో పోరాడటానికి, మంటను తగ్గించడానికి, ఆక్సిడేటివ్ స్ట్రెస్ (ఆక్సికరణ ఒత్తిడి)ని తగ్గించడానికి మంచి ఔషధంగా పనిచేస్తుంది. వ్యాధినిరోధక శక్తి పెంచడంలో వెల్లుల్లి పవర్ ఫుల్ గా పనిచేస్తుంది. వెల్లుల్లి లో జింక్, సల్ఫర్, సెలీనియమ్, విటమిన్ ఏ, ఈ పుష్కలంగా ఉంటాయి. వీటితో పాటు యాంటీ బాక్టీరియల్, యాంటీ ఫంగల్, యాంటీ వైరల్ వంటి గుణాలు కూడా ఉంటాయి. వీటివల్ల రోగనిరోధక శక్తి పెరుగుతుంది. ముఖ్యంగా జీర్ణాశయంలో పుండ్లు, క్యాన్సర్ కు కారణమయ్యే బ్యాక్టీరియాను వెల్లుల్లి బాగా ఎదుర్కొంటుంది. కాబట్టి రోజుకి ఒక పచ్చి వెల్లుల్లి రెబ్బని తినడం వల్ల జలుబు మరియు దగ్గును దరి చేరనివ్వదు. అల్లం గొంతును ఉపశమనం చేస్తుంది, మరియు ఛాతీ రద్దీని తగ్గిస్తుంది. అల్లం మన శరీరానికి అవసరమైన రోగనిరోధక శక్తికి అందిస్తుంది. అయితే అల్లాన్ని నిత్యం పచ్చిగా తినడం అలవాటు చేసుకోవాలి. దీంతో శరీర రోగ నిరోధక శక్తి పెరుగుతుంది. అలాగే ఇన్ ఫెక్షన్లు రాకుండా ఉంటాయి.

నిమ్మ

పైన తెలిపిన విధంగా అనారోగ్య సమస్యల నుంచి బయటపడటానికి విటమిన్ సి చాలా అవసరం. అంతేకాదు.. వైరస్, బ్యాక్టీరియా నుంచి కూడా కాపాడటానికి విటమిన్ సి చాలా అవసరం. సాధారణ జలుబును దూరంగా ఉంచడానికి సిట్రస్ అమ్మతాలు చేయవచ్చు. ఇది తప్పని సరిగా యాంటీ ఫంగల్ మరియు క్రిమినాశిని.

నిమ్మకాయలో అధికంగా లభించే విటమిన్ సి కంటెంట్ రోగనిరోధక శక్తిని పెంపొందిస్తుంది.

“సాగులో సందేహమా? 155251 కు ఫోన్ చేయండి. ఒక్క ఫోన్ కాల్ తో అన్నదాతల సందేహాల నివృత్తి”

పసుపు

వనువు వల్ల రోగనిరోధక శక్తి కూడా పెరుగుతుంది. పసుపును క్రమం తప్పకుండా ఆహారంలో, పాలతో తీసుకోవడం ద్వారా జ్ఞాపకశక్తి మెరుగుపడటంతోపాటు.. మానసిక స్థితిని అదుపులో ఉండేలా చేస్తుంది..

నల్ల మిరియాలు

నల్ల మిరియాలను కాలి మిర్చి అని పిలుస్తారు. అయితే నల్ల మిరియాలు రుచి కోసమే కాకుండా ఆరోగ్యాన్ని కూడా అందిస్తాయి. ఘాటుగా ఉండే నల్ల మిరియాలను రోజూ భోజనంలో తీసుకుంటే అనేక లాభాలున్నాయి. ఇవి సహజంగా రోగనిరోధక శక్తిని పెంచడంలో సహాయపడుతుంది. మసాలాలో సహజంగా విటమిన్ సి అధికంగా ఉంటుంది. మిరియాలలో యాంటీ బ్యాక్టీరియల్, యాంటీ ఆక్సిడెంట్, రోగనిరోధక శక్తిని పెంచే గుణాలు ఎక్కువగా ఉన్నాయి

హెర్బల్ టీ, కషాయాలు

వర్షా కాలంలో మీ రోగనిరోధక శక్తిని మరింత శక్తివంతంగా మెరుగుపర్చుకోవడానికి హెర్బల్ టీ లేదా కషాయాలను క్రమం తప్పకుండా తాగాలి. దీనికోసం పసుపు, తులసి, అల్లం, వెల్లుల్లి, దాల్చినచెక్క, నల్ల ఉప్పును నీటిలో వేసి బాగా మరిగించాలి. ఆ తర్వాత దానిలో నిమ్మరసం, తేనె కలుపుకోని తాగితే చాలా రకాల వ్యాధులను అరికట్టవచ్చు. ముక్యంగా కోవిడ్-19 లాంటి పరిస్థితులలో

తేనె

తేనె కలిగి ఉన్న మంచితనాన్ని ఎంత వివరించిన తక్కువే. ఆయుర్వేదం ప్రకారం తేనెలో అద్భుతమైన ఔషధ గుణాలున్నాయి. వ్యాధులను తగ్గించే గుణాలు కూడా పుష్కలంగా ఉన్నాయి. శరీరంలోని సూక్ష్మ క్రిములను నాశనం చేసే శక్తి తేనెకి ఉంది. తేనెలో హైడ్రోజన్ పెరాక్సైడ్ మరియు పుప్రోడి ఉన్నాయి, ఇవి క్రిమినాశక మందులుగా తయారవుతాయి మరియు కాలానుగుణ అలెర్జిక్ నుండి ఉపశమనం

పొందుతాయి.

పెరుగు/మజ్జిగ

ప్రతీ రోజూ ఒక కప్పు తాజా పెరుగు తీసుకుంటే అది

జీర్ణాశయంలో వ్యాధులకు కారణమయ్యే బాక్టీరియాను అరికడుతుంది. మన జీర్ణవ్యవస్థకు మేలు చేసే బాక్టీరియాను ఉత్పత్తి చేస్తుంది శరీరం లోని

వేడిని నియంత్రిస్తుంది. జలుబు, జ్వరం ఇన్ఫెక్షన్లను రాకుండా నివారిస్తుంది కడుపులో మంటను, అసిడిటీ లను తగ్గిస్తుంది ఎముకలను, చర్మాన్ని సంరక్షిస్తుంది రోగ నిరోధక శక్తి ని పెంచుతుంది. ఆకుకూరలు

పాలకూర, బచ్చలికూర లాంటి ఆకుకూరలు రోగనిరోధక శక్తిని ఇంప్రూవ్ చేయడానికి దోహదపడతాయి. ఆకు కూరలు తినడం వల్ల తరచూ అనారోగ్యానికి గురికాకుండా మనల్ని మనం కాపాడుకోవచ్చు.

విటమిన్ ఈ:

జలుబును నివారించడానికి మరియు పొరాడటానికి విటమిన్ ఇ, విటమిన్ సి కి వెనుక సీటు తీసుకుంటుంది. అయితే, విటమిన్ ఇ ఆరోగ్యకరమైన రోగనిరోధక వ్యవస్థకు కీలకం. ఇది కొవ్వులో కరిగే విటమిన్. మన శరీరం లో రోగనిరోధక శక్తి వ్యవస్థను నియంత్రించి మరియు మెరుగుపరచడానికి విటమిన్ ఈ అధికంగా వున్న ఆహారం ఎంతో అవసరం విటమిన్ ఈ ఉన్న ఆహారపదార్థాలు

పొద్దుతిరుగుడు విత్తనాలలో ఫాస్ఫరస్, మెగ్నీషియం మరియు విటమిన్ బి -6 వంటి పోషకాలు ఉన్నాయి. ఇవి శక్తివంతమైన యాంటీఆక్సిడెంట్ అయిన విటమిన్ ఈ కూడా చాలా ఎక్కువ లభిస్తాయి బాదం వంటి గింజల్లో విటమిన్ ఈ నిండి ఉంటుంది మరియు ఆరోగ్యకరమైన కొవ్వులు కూడా ఉంటాయి. ఆహారమే అనేక రోగాలకు ఔషధం కాబట్టి ఆహారాన్ని సరిగ్గా తీసుకుంటే ఎలాంటి ఆరోగ్య సమస్యలు తలెత్తవు. రోగనిరోధక వ్యవస్థ పనితీరు సక్రమంగా ఉంటే.. ఎలాంటి అనారోగ్య సమస్యలు తలెత్తవు. కాబట్టి రోగనిరోధక వ్యవస్థకు కావాల్సిన శక్తిని అందించడం ఎంతైనా అవసరం.

రొయ్యల సాగుకు చెరువు సిద్ధం చేసుకొను పద్ధతులు

శ్రీ. పి. కోటేశ్వరరావు, అదనపు సంచాలకులు, మత్స్యశాఖ, SIFT, కాకినాడు

రొయ్యల సాగుకు చెరువు సిద్ధం చేసుకొను పద్ధతులు

రొయ్యల ఉత్పత్తి మరియు వ్యాధుల వ్యాప్తి నివారణకు చెరువు తయారీ ముఖ్య భూమిక పోషించును. అందువలన పంట తీసిన తరువాత మరల సీడు వేసుకొనే ముందు చెరువులను శాస్త్రీయ పద్ధతులను అవలంబించి సిద్ధం చేసుకొనుట ద్వారా ఒక పంట నుండి తరువాత పంటకు వ్యాధులు వ్యాప్తి కాకుండా చేయుటయే కాక రొయ్యల ఎదుగుదలకు అవసరమైన ఆరోగ్యకర వాతావరణం కల్పించవచ్చు. మట్టి మరియు నీటి నాణ్యత సరిగా లేకపోతే రొయ్యల మీద ఒత్తిడి పెరిగి వ్యాధులకు సులువుగా గురి అగును. అందువలన చెరువు మట్టి నాణ్యత కూడా ముఖ్యమైనది.

చెరువు ఎండబెట్టుట:

- పంట పట్టుబడి చేసిన చెరువులను బాగా బీటలు వారునట్లు 3-4 వారాలు ఎండబెట్టాలి.
- చెరువు అడుగు భాగం బీటలు పడునట్లు ఎండుట వలన సేంద్రీయ మట్టిని సుక్ష్మ జీవులు పొడిగా చేయడం తద్వారా సేంద్రీయ పదార్థములు (నత్రజని మరియు భాస్వరం) ఖనిజీకరణం చెందుతాయి.
- తెల్ల మచ్చల వ్యాధి సోకిన చెరువులలో సుమారు నెల రోజుల వరకు ఆ చెరువు మట్టిలో తెల్లమచ్చలు వైరస్ సజీవంగా ఉన్నట్లు అధ్యయనాలలో తెలిసినది. కాబట్టి తెల్ల మచ్చల వైరస్ సోకిన చెరువులను 30-45 రోజులు ఎండబెట్టుట మంచిది.
- అంతేకాక వ్యాధికారక తెగుళ్ళకు సంబంధించిన కారకాల ఉనికిని తెలుసుకొనుటకు చెరువు మట్టిని పరీక్షించుకొనుట ఉత్తమం (PCR test).
- ఎండబెట్టుటకు వీలుకాని చెరువులలో చెరువు అడుగున పేరుకున్న నల్లని మురుగును పంపు సహాయంతో తోడి వేయాలి.
- చెరువులో గల వ్యాధికారక క్రిముల నిర్మూలనకు స్వయం విచ్ఛేదన చెందగల (బయోడిగ్రేడబుల్) రసాయనాలైన విప్లవెక్కు 100 -150 పి.పి.యమ్ చొప్పున లేదా టీ సీడు కేకు 15-20 పి.పి.యమ్ లేదా క్లోరిన్ 20 పి.పి.యమ్ ను ఉపయోగించవచ్చు. ఈ విధంగా చేయడం వలన వ్యాధికారక క్రిములు మరియు వాటి అతిధేయులు నశించును.
- క్లోరినేషన్ చేసేటప్పుడు బ్లీచింగ్ పౌడరులో గల క్లోరిన్ శతం ననుసరించి క్లోరినేషన్ మోతాదును నిర్ధారించుకోవాలి.

దుక్కి దున్నుట: మురుగు తొలగించాక చెరువు అడుగు భాగమును 10-12 సె. మీ. లోతున దుక్కి దున్నించాలి. ఫలితంగా చెరువు మట్టికి బాగా సూర్యరశ్మి తగిలి ఆక్సిజన్ అందడం వల్ల సేంద్రీయ పదార్థాలు ఆక్సికరణం గావించబడతాయి. దుక్కి దున్నిన చెరువును 5-7 రోజులు ఎండబెట్టాలి. నీరు తీయుటకు వీలుకాని చెరువులలో నీరు నిలువ ఉన్న గుంటలలో ఎక్కువ మోతాదులలో సున్నం జల్లుకోవాలి.

- HDPE లైనింగ్ గల చెరువులలో నీటి అడుగుభాగంపై వేగంగా పంపు చేసి (Jetwash), అడుగుభాగాన్ని శుభ్రపరచుకోవాలి.

సున్నం చల్లుట:

- దుక్కి దున్నిన అనతరం నేల pH ని పరిశీలించాలి.
- దుక్కి దున్నిన ప్రక్రియ పూర్తికాగానే నేల pH ఆధారంగా సున్నంను వాడుకోవాలి.
- పూర్తిగా నీరు తోడి వేసిన చెరువు అడుగు భాగం పై కొద్దిగా తేమ ఉన్నప్పుడు సున్నం చల్లి 6-7 రోజులు బాగా ఎండనివ్వాలి.
- సున్నం గట్ల అంచుల వెంబడి కూడా చల్లాలి.

నీరు పెట్టుట :

- 60 నుండి 180 నెంబరు గల మేష్ బ్యాగులను ఉపయోగించి నీటిని 3 దశలలో వడకట్టి రిజర్వాయర్ చెరువులలోనికి పంపు చేసుకోవాలి.

“సాగులో సందేహమా? 15251 కు ఫోన్ చేయండి. ఒక్కఫోన్ కాల్తో అన్నదాతల సందేహాల నివృత్తి”

- రొయ్యలకు పి. హెచ్ స్థాయి 7.5 నుండి 8.5 అనువుగా ఉండును. పి. హెచ్ శాతం 7 కంటే తక్కువ ఉంటే కాల్చిన సున్నం చల్లి పి. హెచ్ స్థాయిని పెంచుకోవచ్చు. దిగువ పట్టికలో వివరాలు పొందుపరచడమైనది.

మట్టి పి. హెచ్ >7.5	సున్నం (కేజీలు/ హెక్టారుకు అంచనా) అవసరం లేదు
7.0 నుండి 7.5	500
6.5 నుండి 6.9	1000
6.0 నుండి 6.4	1500
5.5 నుండి 5.9	2000
5.0 నుండి 5.4	2500

క్లోరిన్ మోతాదు బట్టి బ్లీచింగ్ను వాడుట:

- సాధారణంగా ఒక హెక్టారు విస్తీర్ణం గల ఒక మీటరు లోతు ఉండే చెరువుకు 10 కేజీల బ్లీచింగ్ వాడితే 1 పిపియం గాడతగా నిర్ణయిస్తారు.

ఎరువుల వాడకం : సేంద్రీయ ఎరువులైన నూనె తీసిన చెక్క, మొలాసిస్ వంటివి మరియు తక్కువ మోతాదులో అవసరాన్ని బట్టి యూరియా, సూపర్ ఫాస్ఫేట్ లను వాడి నత్రజని, ఫాస్ఫరస్ నిష్పత్తి 15 : 1 గా ఉండే విధంగా నీటి యాజమాన్యం చేపట్టాలి.

నీటి పరీక్ష :

- నీటిలో ఎరువులు కలిపిన 4-5 వ రోజున ప్లవకాల సాంద్రత స్లాంక్ట్ నెట్ తో పరిశీలించుకోవాలి. నీటి గుణాల నాణ్యత పరీక్షలు నిర్వహించు కొన్ని రొయ్యపిల్లలు విడుదలకు సిద్ధమని నిర్ధారించుకోవాలి.

రొయ్యలు చెరువులలో అధిక సాంద్రతలో సాగు చేపట్టుట వలన నత్రజని సంబంధిత వ్యర్థాలు అమ్మోనియా నైట్రేట్ వాయువులు ఎక్కువగా ఉత్పత్తి జరిగి నీటి నాణ్యత క్షిణిస్తుంది. ఈ సమస్య నివారణకు కార్బన్ మూలాలు గల పులిసిన సేంద్రీయ రసాన్ని వాడటం వలన అది లాభదాయక బాక్టీరియా పెరుగుదలకు

ఒక మాధ్యమంగా పనిచేసి C:N నిష్పత్తి 20:1 స్థాయికి మెరుగుపరుస్తుంది. ఈ C:N నిష్పత్తిని ప్రతీ 15 రోజులకు ఒకసారి పరీక్ష చేయడం అవసరం.

జీవ భద్రతా చర్యలు (Bio security)

- చెరువు తయారీ
- పక్షులు చెరువులో వాలకుండా వల ఏర్పాటు (Bird scare)
- పీతలు ప్రవేశించకుండా ఫెన్సింగ్ (Crab Fence)
- SPF విత్తనం

చెరువు తయారీలో పాటించవలసిన జీవ భద్రత చర్యలు:

- చెరువులో పేరుకున్న మురుగు తొలగించి చెరువుకు దూరంగా పారవేయుట.
- మురుగు తొలగించుటకు వీలు కానీ చెరువులలో తడిగా ఉన్నప్పుడే దున్నుట.
- చెరువు అడుగుభాగం పై హెక్టారుకు 400-500 కేజీ సున్నం చల్లుకోవాలి (నేల pH ని బట్టి)
- నీటిని 60-180 మైక్రాన్ మేష్ గల పెద్ద పెద్ద బ్యాగులతో 3 దశలలో వడకట్టాలి.
- చెరువు నీటిని శుద్ధీకరణ చేయాలి.
- చెరువు నీటి లోతు 1.0 మీటరుకు తగ్గకూడదు.
- విత్తనం వేయుటకు సుమారు వారం రోజులు ముందుగానే చెరువు నీటిని తయారు చేసుకోవాలి.
- చెరువుల వద్ద టైర్ డిష్, హ్యాండ్ డిష్, ఫుట్ డిష్ ఏర్పాటు చేయాలి.
- ప్రతీ చెరువుకు వేరు వేరు ఉపకరణాలు (వలలు, మగ్గులు, ట్రే లు) ఏర్పాటు చేసుకోవాలి.

ఒక చెరువు వద్ద పని చేసే సిబ్బందిని వేరొక చెరువు వద్దకు వెళ్ళకుండా నివారించాలి.

పైన పేర్కొన్న విధంగా చెరువులను సిద్ధం చేసుకుంటే పంటకాలంలో చాలా వరకు వ్యాధుల నమన్యలను నివారించుకొని అధిక దిగుబడులు తద్వారా అధిక లాభాలు పొందవచ్చును.

“చీడపీడలపై మీ సందేహాలను 8331056149 కు వాట్సప్ ఫోటో పంపండి. వాటిని నివృత్తి చేసుకోండి.”

మందు మొక్కలు - ఉపయోగాలు

గుట్టపు తులసి

ఇతర పేర్లు : దక్షిణి, పొట్టబోలి

వరిచయము : నిటారుగా
సుమారు 100 సెం.మీ. ఎత్తు

వరకు పొలాల గుట్టపై బంజరు భూముల్లోను పెరిగే, ఉష్ణమండలపు ఏకవార్షికపు కలుపు మొక్క సముద్ర మట్టం నుండి 800 మీ. ఎత్తు వరకు పెరుగుతుంది. ప్రపంచమంతా కలుపు మొక్కగా విస్తరించినప్పటికీ ప్రస్తుతం మందు మొక్కగా చలామణిలో ఉంది.

ఉపయోగములు :

- పంటి నొప్పి వస్తే, దీన్ని గోరువెచ్చని సమూల కషాయంగా పదేపదే పుక్కిలిస్తే ఉపశమనం కలుగును. ప్రతిరోజూ క్రమంగా ఒక చెంచాడు రసం పరగడుపున 2 పూటలూ తీసుకుంటే మధుమేహం క్రమంగా అదుపులోకి వస్తుంది. రక్తహీనత, ఆల్బుమిన్ యూరియాలు గూడ తొలగిపోతాయి. రక్తపుపోటు కూడా నియంత్రణలోనికి వస్తుంది.
- శుభ్రపరచిన దక్షిణి వ్రేళ్ళు 30 గ్రాములకు, 10 గ్రాముల చక్కెర చేర్చి ఒక చెంచాడు మోతాదుగా 3 పూటలూ 3 రోజులు తీసుకుంటే రక్త విరేచనాలు, నీళ్ళ విరేచనాల నుండి ఉపశమనం కలుగును. వయసును, ఋతుధర్మాన్ని అనుసరించి ఆకురసం సేవిస్తే కడుపులోని పరాన్న జీవులు తొలగిపోతాయి.
- దీని ఆకుల కషాయం జ్వరాన్ని అదుపులో ఉంచుతుంది. దక్షిణి మొత్తం మొక్కను ముద్దచేసి, వడకట్టి ఒక చెంచా మోతాదుగా మూడుపూటలూ 3 రోజులు తీసుకుంటే జ్వరము నుండి ఉపశమనం కలుగుతుంది. వాపులు, నొప్పులు కూడా తగ్గుతాయి. ఇదే విధంగా చేయడం వలన మూత్రపిండాలలోని రాళ్ళు కరిగి బయటకు పోతాయి. ఇదేవిధంగా చేస్తే ఎటువంటి కారణం లేకుండా బయటకు పోయే శుక్ల నష్టం తగ్గుతుంది.
- దక్షిణి మొక్క కాండం సేకరించి, శుభ్రపరచి, ముద్దచేసి వడకట్టి 2 చెంచాల రసం 1 చెంచా తేనెతో సేవిస్తే స్త్రీల నెలసరి క్రమబద్ధం అవుతుంది. ఆకురసం, కాలేజి రోగాలను కణుతలు గడ్డలును కూడా అదుపులో ఉంచుతుంది.
- హెర్బ్ సింపిలెక్స్ వైరస్ను, మలేరియా వ్యాధిని కలిగించే పాస్టోడియం ఫాల్సికార్పమను, కేస్సర్ను అదుపు చేయగల శక్తి దీనికుందంటారు.

శ్రీ డి. శివకేశవరావు, బయోడైవర్సిటీ బోర్డు సభ్యులు, విజయనగరం జిల్లా

పొన్నగంటి కూర

పరిచయము : తేమగా ఉండి, సాగు చేస్తున్న పొలాల్లోను, బంజరు భూముల్లో లోతు తక్కువ, నీరున్నచోట బాగా

పెరుగుతుంది. చెఱకు, వరి పొలాల్లో పెరిగే కలుపు మొక్క కణుపుల నుండి వ్రేళ్ళు వస్తుంటాయి. పొడి నేలల్లో 1 మీటరు ఎత్తు వరకు, నీరున్న చోట సాగిలపడి పెరుగుతుంది.

ఉపయోగములు :

- ఆకులు, లేత కాడలు, ఆకుకూరగాను, రసంగాను వండుకొని తింటారు. కండ్లను చల్లబరుస్తుంది. 'రే' చీకటి నయం చేస్తుంది. ఆరోగ్యాన్ని ఇస్తుంది. వంధ్యత్వాన్ని పోగొడుతుంది.
- దీని వేరు రసాన్ని మూత్రకృచ్ఛము, జ్వరము, రక్త విరేచనాలుకు మందుగా ఉపయోగిస్తారు.
- మొత్తం మొక్క రసాన్ని జ్వరం, నీళ్ళవిరేచనాలు, రక్త విరేచనాలలో ఉపయోగిస్తారు. ఇది కాలేయానికి బలాన్నిస్తుంది.
- మూత్ర విసర్జనలో మంటను తొలగిస్తుంది. పచ్చకామెర్లను నయం చేస్తుంది. ప్రారంభ దశలో వాడితే మూలవ్యాధిని కూడా నయం చేస్తుంది. స్త్రీల (బట్టంటు రోగాలు) నివారణకు దీనిని ఆహారంగా తీసుకుంటారు. మూత్రము ద్వారా పోయే సుద్ధ తెల్లబట్ట రోగంలో దీని ఆకురసాన్ని ఉపయోగిస్తారు.
- నాడిమండల వ్యవస్థను క్రమబద్ధీకరణ చేస్తుంది. శరీర తాపాన్ని తగ్గిస్తుంది.
- బాలింతరాళ్ళు తగినన్ని చనుబాలకోసం, దీని ఆకుకూరను పప్పుతో కలిపి తింటారు. ముండ్లు లేదా నూది మొన తేలినవి గుచ్చకొని శరీరంలో ఉండిపోతే, దీని మెత్తని ముద్దను, గాయముపై పూతగా పూసి కట్టు వేస్తారు.
- తల జుట్టును ఒట్టుగా పెంచుతుంది. శరీర ఆరోగ్యస్థితిని మెరుగుపరుస్తుంది.
- ఆన్తమా, డయేరియా, రక్తపోటును తగ్గిస్తుంది. మూత్రపిండాలలో రాళ్ళను పోగొడుతుంది. తలనొప్పి, దగ్గు ఉపశమనానికి కూడా ఉపయోగిస్తారు.

"సాగులో సందేహమా? 155251 కు ఫోన్ చేయండి. ఒక్కఫోన్ కాలేతో అన్నదాతల సందేహాల నివృత్తి"

ఎరువుల వాడకంలో పాటించవలసిన మెళకువలు

చేయవలసినవి :

- భూసార పరీక్షా ఫలితాలను అనుసరించి ఎరువుల మోతాదు నిర్ధారించి వేసుకోవాలి.
- ఏ పంటలో నైనా సూక్ష్మ ధాతు లోపాలను వెంటనే సవరించాలి.
- వరిలో నత్రజని ఎరువును 3 సార్లు విభజించి భాస్వరం పూర్తి మోతాదు ఒకేసారి, పొటాష్ రెండుసార్లుగా విభజించి వేయాలి.
- యూరియా వేసినప్పుడు 36-48 గం||ల తరువాత నీరు పెట్టాలి.
- భాస్వర పోషకాన్ని సూపర్ ఫాస్ఫేట్ ద్వారా అందిస్తే అందులోని కాల్షియం, గంధకము కూడా ఉపయోగపడతాయి.
- సాధ్యమైనంత వరకు సూటి ఎరువులను వాడాలి.
- యూరియాకు వేప పిండి పట్టించి వేస్తే నత్రజని పైరుకు నిదానంగా అందుతుంది. యూరియా వృధా కాదు.
- పొటాష్ ఎరువులను రోగ నిరోధక శక్తి, నాణ్యత పెంచడానికి తప్పనిసరిగా వాడాలి.
- అధిక నాణ్యత కావలసిన పంటలలో మ్యూరేట్ ఆఫ్ పొటాష్ బదులుగా సల్ఫేట్ ఆఫ్ పొటాష్ వాడాలి.
- వేరుశనగ పంటలో ఊడలు దిగే సమయంలో ఎకరానికి 200 కిలోల జిప్సమ్ మొదళ్ళకు దగ్గరగా నేలలో పడేటట్లు వేసుకోవాలి.
- పైర్లకు సిఫార్సు చేసిన నత్రజనిలో 20-30 శాతం సేంద్రియ ఎరువుల రూపంలో వేయడం మంచిది.

- వేరుశనగ మరియు పప్పుధాన్యపు పైర్లకు రైజోబియం కల్చర్ను తప్పక వాడాలి.
- మొక్కజొన్నలో జింక్ లోపం సవరించి తెల్లమొగ్గ రోగం రాకుండా చూడాలి.
- పంటకు ప్రత్యేకించిన రైజోబియం కల్చర్ను మాత్రమే ఉపయోగించాలి.
- మెట్ట పంట సాగులో సాధారణంగా సగం మోతాదు నత్రజని, పూర్తి భాస్వరము, పొటాష్ ఎరువులను విత్తనంతోపాటు వేయాలి.

చేయకూడనివి :

- ఎట్టి పరిస్థితులలో పొలంలో నిలిచి ఉన్న నీటిలో ఎరువులు వేయకూడదు.
- సూక్ష్మ ధాతు పోషకాలు సూచించిన మోతాదు కంటే ఎక్కువ వేయకూడదు.
- నత్రజని వేసిన తరువాత పొలాన్ని ఆరగట్టకూడదు.
- సూచించిన మోతాదు కంటే భాస్వరం ఎక్కువగా వేయకూడదు. ఇది జింక్ లోపానికి దారితీస్తుంది.
- తెగుళ్ళు తీవ్రంగా సోకినప్పుడు వాటిని నియంత్రించే వరకు నత్రజనిని వేయడం ఆపివేయాలి.
- భాస్వరం, జింక్ ఎరువులను ఒకేసారి వేయరాదు., రెండు మూడు రోజుల తేడాతో వేయాలి.
- మ్యూరేట్ ఆఫ్ పొటాష్ను పాలచౌడు నేలలకు వేయకూడదు.
- జీవన ఎరువులు పురుగు మందులతోను, రసాయన ఎరువులతోను కలిపి వాడకూడదు.
- గడువు దాటిని జీవన ఎరువులను వాడకూడదు.
- ఏ ఒక్క సూక్ష్మపోషక లోపం లేకుండా చూడాలి.
- పొగాకులో అమోనియం క్లోరైడ్, పొటాషియం క్లోరైడు వంటి ఎరువులు వాడకూడదు.
- జీవన ఎరువులను ఎండలో ఉంచకూడదు.
- సూపర్ ఫాస్ఫేట్ను ఆమ్లగుణం కల నేలలకు, సల్ఫైడ్ ఇంజ్యూరీ వచ్చే నేలలకు వేయరాదు.
- పైపాటుగా భాస్వరపు ఎరువులను వాడకూడదు.

“చీడపీడలపై మీ సందేహాలను 8331056150 కు వాట్సప్ ఫోటో వంపండి. వాటిని నివృత్తి చేసుకోండి.”

రాయితీపై శనగవిత్తనాల పంపిణీ

మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రతి ఏటా శనగ విత్తనాలను సకాలంలో రాయితీపై పంపిణీ చేస్తుంది. ఈ కార్యక్రమాన్ని ప్రతిష్ఠాత్మకంగా చేపడుతూ అన్నదాతల మన్ననలను పొందుతుంది. 2020-21 రబీ కాలానికి 30% రాయితీతో శనగ విత్తనాల పంపిణీకి ప్రభుత్వం శ్రీకారం చుట్టింది. ఈ విత్తనాలు ప్రభుత్వ ఆమోదంతో రైతు భరోసా కేంద్రాలలోను “డి-కృషి” యాప్ ద్వారా నిజమైన సాగుదారులకు అందుతున్నాయి. ఇంతవరకు రాష్ట్రంలో 1.39 లక్షల మంది రైతులకు రూ.29.00 కోట్లు విలువచేసే 1.28 లక్షల క్వింటాళ్ళ శనగ విత్తనాలను ప్రకాశం, కర్నూలు, వైఎస్ఆర్ కడప, అనంతపురం తదితర జిల్లాలకు పంపిణీ చేయడం జరిగింది. ప్రతీ రైతుకు 5 ఎకరాలకు సరిపడా మొత్తం 125 కిలోల వరకు ఈ శనగ విత్తనాలను రాయితీపై పొందే వీలుంది. ఈ విత్తనాలను కేవలం రైతు భరోసా కేంద్రాల వద్ద మాత్రమే పంపిణీ అవుతున్నాయి.

గ్రామాల్లో వ్యవసాయ సలహా మండళ్ల ఏర్పాటు

గ్రామ స్థాయిలో పంటల వాతావరణ పరిస్థితుల ఆధారంగా ప్రణాళిక, వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల మార్కెటింగ్ తదితర అంశాలపై రైతులకు సూచనలు, సలహాలు ఇచ్చేందుకు ప్రభుత్వం వ్యవసాయ సలహా మండళ్లను ఏర్పాటు చేయనుంది. డాక్టర్ వైఎస్సార్ రైతు భరోసా కేంద్రాల స్థాయిలోనే ఇవి పనిచేస్తాయి. ఈ మేరకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మంగళవారం ఉత్తర్వులు జారీచేసింది. 15 ఏళ్లుగా నిరంతరంగా వ్యవసాయం చేస్తున్న అదే గ్రామానికి చెందిన ఆదర్శ రైతు బోర్డుకు చైర్మన్ గా వ్యవహరిస్తారు. సమావేశాలకు అధ్యక్షత వహిస్తారు. గ్రామ సర్పంచ్ గౌరవాధ్యక్షుడిగా, గ్రామీణ వ్యవసాయ / ఉద్యాన / సెరికల్చర్ సహాయకుడు

మెంబర్ కన్వీనర్ గా ఉంటారు. గ్రామ పశు సంవర్ధక / మత్స్యశాఖ సహాయకుడు ఈ మండలిలో సభ్యుడిగా ఉంటారు. మరో ఆరుగురు ఆదర్శ రైతులు సభ్యులుగా నియమితులవుతారు. ఈ బోర్డు ప్రతి నెలా మొదటి శుక్రవారం విధిగా సమావేశం అవుతుంది.

బత్తాయికి సర్కారు ‘మద్దతు’

ధరలు లేక కొట్టుమిట్టాడుతున్న బత్తాయి (స్వీట్ లెమన్) రైతుల్ని ఆదుకోవాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ధరల స్థిరీకరణ నిధిని ఉపయోగించి బత్తాయిలు టన్ను రూ.10 వేల చొప్పున 10 వేల టన్నులను సేకరించేలా సోమవారం ఉత్తర్వులు జారీచేసింది. ఒక్కో రైతు నుండి గరిష్టంగా వెయ్యి క్వింటాళ్ల (100 టన్నులు) సేకరిస్తారు. రాష్ట్రంలో సుమారు 86వేల హెక్టార్లలో బత్తాయి రైతులు తీవ్ర ఇక్కట్లు ఎదుర్కొవడంతోపాటు కనీస మద్దతు ధర పొందలేక పోతున్నారు. ఈ నేపథ్యంలో వ్యవసాయ శాఖ ప్రత్యేక ప్రధానకార్యదర్శి చేసిన విజ్ఞప్తిని పరిశీలించిన మంత్రివర్గ బృందం ధరల స్థిరీకరణ నిధితో ప్రభుత్వమే కొనుగోలు చేస్తే బాగుంటుందని సిఫార్సు చేసింది. ఈ సిఫార్సును ఆమోదించిన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం బత్తాయి సేకరణకు మార్గదర్శకాలు విడుదల చేసింది.

‘పీతలు, పండుగప్ప’కు ప్రభుత్వ హేచరీస్

పీతలు, పండుగప్ప సాగును ప్రోత్సహించే దిశగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అడుగులు వేస్తోంది. ఇప్పటి వరకు దేశంలో పాండిచ్చేరి మినహా ఏ ప్రభుత్వం కూడా పండుగప్ప, పీతల సాగు ప్రోత్సాహానికి చర్యలు తీసుకోలేదు. మలేసియా, సింగపూర్ తోపాటు దేశంలోని స్థానిక మార్కెట్లలో డిమాండ్ అధికంగా ఉండటంతో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వీటి సాగు విస్తీర్ణం పెంచాలని నిర్ణయం తీసుకుంది. అయితే పండుగప్ప, పీతల సాగుకు అవసరమైన సీడ్ ను ఒకటి, రెండు ప్రైవేట్ హేచరీస్ మాత్రమే సరఫరా చేస్తున్నాయి. సీడ్ కొరత వల్ల సాగు విస్తీర్ణం పెరగడం లేదు. ఈ సమస్యను గుర్తించిన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వీటికి కూడా సీడ్ హేచరీస్ ఏర్పాటు చేయాలని నిర్ణయించింది. ఇందుకోసం రూ. 40 కోట్లు కేటాయించింది. ఈ నేపథ్యంలో గుంటూరు జిల్లా నిజాంపట్నం తీర ప్రాంతంలో 280 ఎకరాలను అధికారులు గుర్తించారు.

బహుళ సేవా కేంద్రాలుగా సహకార సంఘాలు

ప్రాథమిక వ్యవసాయ సహకార పరపతి పరపతి సంఘాల (పీవీసీఎస్ల) పని తీరును సమూలంగా మార్చేందుకు జాతీయ గ్రామీణాభివృద్ధి బ్యాంక్ (నాబార్డ్) నడుం కట్టింది. కేంద్రం ప్రకటించిన వ్యవసాయ మౌలిక వసతుల నిధిలో దీనిని ఒక అంశంగా పేర్కొంది. ఇప్పటివరకు కేవలం పరపతి సంఘాలుగా ఉన్న 35 వేలకు పైగా ప్రైమరీ పీవీసీఎస్లను రానున్న మూడేళ్లలో బహుళ సేవా కేంద్రాలుగా తీర్చిదిద్దాలని నాబార్డ్ లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. ఇందుకోసం నాబార్డ్తోపాటు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు, రాష్ట్ర సహకార బ్యాంకులు కలిసి పనిచేస్తాయి.

నారికేళం ... యూరప్ పయనం!

ఆంధ్రా నుంచి కొబ్బరి దిగుమతి చేసుకునేందుకు యూరోపియన్ యూనియన్ సభ్య దేశాలైన యునైటెడ్ కింగ్డమ్ (యూకే), బెల్జియం, నెదర్లాండ్స్, స్పెయిన్, జర్మనీ ఆసక్తి చూపుతున్నాయి. మన రాష్ట్రంలోన కొబ్బరి రైతులు, ఎగుమతిదారులతో చర్చలు జరిపేందుకు యూరోపియన్ వ్యాపారులు సిద్ధమయ్యారు. విశాఖపట్నం కేంద్రంగా డిసెంబర్లో ఓ సదస్సు నిర్వహించనున్నారు. అన్నీ అనుకూలస్తే ... మన రాష్ట్రం నుంచి కొబ్బరితో పాటు కోకో, అరటి, మిరియాల ఎగుమతులకు మార్గం సుగమం కానుంది. కొబ్బరి ముక్క, నీరు, నూనె, కొబ్బరి పాలు ఇతర ఉత్పత్తులు రోగ నిరోధక శక్తిని పెంచుతాయి. ఈ కారణంగా యూరప్ వాసుల ఆహారంలో కొబ్బరి వినియోగం పెరుగుతోంది. ఇప్పటికే మలేషియా, థాయ్ లాండ్ మన దేశంలోని కేరళ, తమిళనాడు రాష్ట్రాల నుంచి యూరప్ కు కొబ్బరి ఎగుమతి అవుతోంది. అవసరాలకు తగినట్లు దిగుమతులు లేకపోవడంతో ఆంధ్రా నుంచి కూడా దిగుమతి చేసుకోవాలని అక్కడి వ్యాపారులు నిర్ణయించారు.

మత్స్యరంగంలో ఎఫ్ఎఫ్పీవోలు

రాష్ట్రంలో మత్స్య రంగం ఆధారంగా చేసుకొని వ్యాపారాలు వ్యాపకాలు చేపట్టేలా ఎఫ్ఎఫ్పీవో (ఫిష్ ఫార్మర్స్ ప్రొడ్యూసర్స్ ఆర్గనైజేషన్స్) లను ఏర్పాటుచేసి ప్రోత్సహించేలా మత్స్యశాఖ కొత్త పథకాలను రూపొందించింది. కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రకటించిన ప్రధాన మంత్రి మత్స్య సంపద యోజన (పిఎం ఎమ్ఎస్వై) ద్వారా సముద్ర ద్వీప ప్రాంతాలు, ఆక్వాకల్చర్ కార్యకలాపాల కోసం రు. 12.340 కోట్లు వినియోగించనుండగా మత్స్యరంగంలో మౌలిక సదుపాయాల కోసం రు.7.710 కోట్లు ఖర్చు చేయనున్నారు. రాష్ట్రానికి దక్కే నిధులను ఎఫ్ఎఫ్పీవోలకు వినియోగించేలా మత్స్యశాఖ ప్రతిపాదనలు సిద్ధం చేసింది. దీనికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మరీకొన్ని నిధులను జోడించనుంది. సీడ్, ఫీడ్ ప్లాంట్లు, ప్రాసెసింగ్ యూనిట్లు, ఆక్వా హబ్స్, కేజ్ కల్చర్ తదితర పథకాలను ప్రారంభించనున్న ఎఫ్ఎఫ్పీవోలకు మొత్తం ప్రాజెక్టు విలువలో 30-40 శాతం వరకు రాయితీ లభించే అవకాశం ఉంది.

ఉప్పు రైతుకు మంచి రోజులు

సరైన ధర లభించక ఎప్పుడూ డీలా పండే ప్రకాశం జిల్లా ఉప్పు రైతులకు ఇన్నాళ్ళకు మంచి రోజులు వచ్చాయి. వాతావరణం అనుకూలించడంతో ఉప్పు ధరలు అనూహ్యంగా పెరిగాయి. జిల్లాలో చినగంజాం, కనపర్తి, పాకల, ఊళ్ళపాలెం, బింగినపల్లి పంచాయితీల్లో నాలుగు వేల ఎకరాల్లో ఉప్పును సాగు చేస్తున్నారు. వర్షాకాలంలో తప్ప మిగిలిన కాలాల్లో ఉప్పు సాగులో ఉంటుంది. ప్రతీ నెలా సుమారు 20 వేల టన్నుల వరకు ఉత్పత్తి అవుతోంది. ప్రస్తుతం 75 కిలోల ఉప్పు బస్తా నాణ్యతను బట్టి రూ.170 నుంచి రూ.225 వరకు పలుకుతోంది. గత 70 ఏళ్లలో ఇదే అత్యధిక ధర కావడంతో సాగుదారులు ఆనందం వ్యక్తం చేస్తున్నారు. గతంలో వ్యాపారుల సిండికేట్తోపాటు, వర్షాభావ పరిస్థితుల కారణంగా ధరలు లేక రైతులు తీవ్రంగా నష్టపోయారు. ఈ సంవత్సరం లాభదాయకంగా ఉంది.

“చీడపీడలపై మీ సందేహాలను 8331056152 కు వాట్సాప్ ఫోటో పంపండి. వాటిని నివృత్తి చేసుకోండి.”

సమీకృత రైతు సమాచార కేంద్రం టోల్ ఫ్రీ నంబరు 155251 కు రైతుల ప్రశ్నలు - సమాధానాలు

ఆహార పంటలు :

1) ఎన్.ఎల్.ఆర్-74 అనే వరి రకము పంట నాటి 15 రోజులైంది, ఈ వరి పొలంలో తుంగ, గరిక కలుపు ఉన్నది, వీటికి నివారణ తెలపండి?

రైతు పేరు: హనుమంత రావు, ఫోన్ నెం: 8897026431, ఉప్పలపాడు(గ్రా), అద్దంకి(మం), ప్రకాశం(జిల్లా).

జ) ఎకరాకు 8 గ్రా. ఆల్ మిక్స్ (క్లోరోయూరాన్, మెటాసల్ఫ్యూరాన్) ఎకరానికి 200 మి.లీ 1 లీటరు నీటికి కలిపి పిచికారి చేసుకోవాలి. ముఖ్యంగా లోపలి నీరు బయటికి, బయటి నీరు లోపలి రాకుండా చూసుకోవాలి.

2) మినుము PU-31 రకం వేసి 40 రోజులైన పైరులో మారుకా మచ్చల పురుగు ఆశించింది, దీని నివారణ తెలపండి?

రైతు పేరు: గంటా నరేష్ కుమార్, ఫోన్ నెం: 8500446054, గంటివారిగూడెం(గ్రా), నల్లజర్ల(మం), పశ్చిమ గోదావరి(జిల్లా).

జ) పురుగు ఉధృతి అధికంగా ఉంటే స్పైనోసాడ్ 0.3 మి. లీ లేదా ఇమావేక్టిన్ బెంజోయేట్ 0.4 గ్రా. లేదా క్లోరాంట్రానిలిప్రోల్ 0.3 మి.లీ లేదా ఫ్లూబెండమైడ్ 0.2 మి.లీ 1 లీటరు నీటికి కలిపి అవసరాన్ని బట్టి 15 రోజుల వ్యవధిలో మార్చి మార్చి పిచికారి చేయాలి.

వాణిజ్య పంటలు :

3) చెఱకు పంటలో ఎర్ర కుళ్ళు తెగులు ఉంది. దీని నివారణ చర్యలు తెలుపగలరు ?

యం. రాము, ఫోన్ నెం: 9491662966, కాశిమికోట (గ్రా) & (మం), విశాఖపట్నం (జిల్లా).

జ) ఈ తెగులు సోకిన మొదటి దశలో పైనుండి 3, 4 ఆకులు పసుపు పచ్చగా మారతాయి. ఈ తెగులు ఎక్కువ నీరు నిలువ ఉండటం వలన వస్తుంది. ఇది ఆశించిన చెఱకు గడలు

లోపల భాగం ఎర్రగా మారి అడ్డుగా అక్కడక్కడా తెల్లని అడ్డు చారలు కనబడతాయి. కొంత కాలానికి చెఱకు గడలు వడలి చనిపోతాయి. చెఱకు దిగుబడి మరియు నాణ్యత తగ్గుతుంది. దీని నివారణకు నీరు నిలవకుండా చేసుకోవాలి. తరువాత కార్బండిజిమ్ మందును 2 గ్రాములు 1 లీటరు నీటికి కలిపి ఆశించిన చెఱకు గడల మొదళ్లలో మరియు వాటి చుట్టుప్రక్కల తడిచేలా మందు ద్రావణాన్ని పోయాలి. తరువాత 15 రోజులకు ప్రోపికోనజోల్ 1 మి.లీ. లీటరు నీటికి కలిపి మరలా ఆశించిన గడలు మరియు వాటి చుట్టుప్రక్కల మొక్కల మొదళ్లు తడిచేలా మందు ద్రావణాన్ని పోయడం వలన తెగులును నియంత్రించవచ్చును.

4) ప్రత్తి పంటలో వడలు తెగులు వచ్చినది, దీనికి నివారణ తెలపండి?

రైతు పేరు: ఎల్లా రెడ్డి, ఫోన్ నెం: 9608107546, తురుపల్లి(గ్రా), మార్కాపురం(మం), ప్రకాశం(జిల్లా).

జ) వడలు తెగులు భూమిలోని శిలీంధ్రము వేరును ఆశించటం వలన వస్తుంది. దీని నివారణకు కాపర్ ఆక్సి క్లోరైడ్ 3 గ్రా. 1 లీటరు నీటికి కలిపి తెగులు ఆశించిన మొక్కల మొదళ్లలో పోయాలి, మరల 5 రోజుల తరువాత కార్బండిజిమ్ 2 గ్రా. లీటరు నీటికి కలిపి తెగులు ఆశించిన మొక్కల మొదళ్లలో పోయాలి.

ఉద్యాన పంటలు :

5) బీర పంటలో ఆకులు పసుపు వర్ణములోకి మారుతున్నాయి, దీనికి నివారణ తెలపండి?

రైతు పేరు: వై. ప్రశాంతి, ఫోన్ నెం: 9381143711, మూలపాడు(గ్రా), ఇందుకూరు(మం), నెల్లూరు(జిల్లా).

జ) ఇది బీరలో ఇనువధాతు లోపం, ఇది సహజంగా వర్షాకాలములో అధిక తేమ వలన ఈ లోపం కనిపిస్తుంది, దీని నివారణకు అగ్రోఫెర్ట్ 2 గ్రా. యూరియ 10 గ్రా. ల

ఈ మిశ్రమాన్ని 15 రోజుల వ్యవధిలో 2 సార్లు పిచికారి చేసుకోవాలి.

6) టమాటోలో మచ్చలు వస్తున్నాయి, దీనికి నివారణ తెలుపండి?

రైతు పేరు: ఎ. ఈశ్వర్ రెడ్డి, ఫోన్ నెం: 6304920563, చడమూరు(గ్రా), తోనకల్లు(మం), అనంతపురం(జిల్లా).

జ) కాపర్ ఆక్సి క్లోరైడ్ 30 గ్రా. 10 లీటర్ల నీటికి మరియు స్ట్రెప్టోసైక్లిన్ 1 గ్రా. 10 లీటర్ల నీటికి కలిపి 10 రోజుల వ్యవధిలో 2 సార్లు పిచికారి చేసుకోవాలి.

పశుసంవర్ధక రంగం :

7) కోళ్ళకి మొహం మీద, కాళ్ళకి నల్ల పొక్కులు వస్తున్నాయి, ఈ వ్యాధి ఏమిటి, దీనికి చికిత్స తెలుపగలరు?

రైతు పేరు: భువన, ఫోన్ నెం: 7815838117, తిమ్మరాజు పేట(గ్రా), మునగపాక(మం), విశాఖపట్నం(జిల్లా).

జ) ఈ వ్యాధిని ఫౌల్ పాక్స్ (Fowlpox) అని అంటారు. ఇది వైరల్ జబ్బు కనుక బ్యాక్టీరియా వలన రోగాలు రాకుండా దీని చికిత్సకు టెర్రామైసిన్ (Terramycin) లేదా బయో సల్ఫ పౌడర్ (Bio Sulpha Powder) 1 గ్రా. 1 లీటరు నీటిలో కలిపి ఆ నీటిని తాగించాలి. మరియు పైపూతగా వేపఆకులు, పసుపు పచ్చి కొమ్మని రుబ్బి దానిని పైపూతగా ఆ పొక్కుల మీద రాయాలి. వ్యాధి సోకిన కోళ్ళను వేరుగా ఉంచాలి.

మత్స్య రంగం :

8) రొయ్యలో సాఫ్ట్ షెల్ లక్షణాలు ఏంటి? మరియు నివారణకు ఏమి చెయ్యాలి?

రైతు పేరు: రమణ, ఫోన్ నెం: 9494045171, కోయలగూడెం (మం), పశ్చిమ గోదావరి(జిల్లా).

జ) సాఫ్ట్ షెల్ రోగ లక్షణాలు రొయ్య గుల్ల పలుచగా పేపర్ మాదిరిగా వదులుగా ఉండి గుల్లకు, కండరానికి మధ్య ఖాళీ ఏర్పడుతుంది పెరుగుదల మందకోడిగా ఉంటుంది రొయ్యల లో మరణాలు సంభవిస్తాయి నివారణా చర్యలు చెరువులో పేరుకున్న సేంద్రియ పదార్థాలను పూర్తిగా తొలగించాలి. నీటి నాణ్యత ప్రమాణాలు అదుపులో ఉండే విధంగా యాజమాన్యం చేపట్టాలి ముఖ్యంగా నీటిలో విష వాయువుల గాఢతను అదుపులో ఉంచుకోవాలి. ప్రోబయోటిక్స్ ను మేతలో విధిగా ఇవ్వడం ద్వారా ఈ వ్యాధిని అదుపులో ఉంచుకోవచ్చు.

9) చేపలలో డ్రాప్స్ (పొట్టు ఉబ్బు) వ్యాధి నివారణ గురించి తెలియజేయగలరు?

రైతు పేరు: రామకృష్ణ, ఫోన్ నెం: 9550807976, భీమడోలు(గ్రా), భీమడోలు(మం), పశ్చిమ గోదావరి(జిల్లా).

జ) చేపల లో డ్రాప్స్ (పొట్టు ఉబ్బు వ్యాధి) అనేది ఏరో మోనాస్ అనే బ్యాక్టీరియా వల్ల వస్తుంది లక్షణాలు చేప పొట్టు ఉబ్బిపోయి పొట్టలో పేగుల్లోకి నీరు చేరడం వలన, చేపలు మేతలు తీసుకోకపోవడం వలన చేపలలో మరణాలు సంభవిస్తాయి, దీని నివారణకు 4% సోడియం హైపోక్లోరైట్ డ్రావణం ను 1-1.5 లీటర్లు ఎండవేళ లో చెరువులో చల్లుకోవాలి లేదా డాక్సీ సైక్లిన్ 10% మందు లేదా OTC మందును 100 గ్రాములు 1 టన్ను చేపకు వరసగా 5 రోజులు మేతలో ఇవ్వాలి.

ప్రభుత్వ పథకాలు :

10) మాకు 2 ఎకరాల పొలం ఉంది, పట్టా పాస్ పుస్తకం ఉంది, మేము ఈ సీజన్ లో పంట వేయలేదు, ఈ-పంట నమోదు జరగలేదు, మాకు రైతు భరోసా పథకములో డబ్బులు వస్తాయా?

రైతు పేరు: నవీన్ కుమార్, ఫోన్ నెం: 9490144387, ప్రొద్దుటూరు(గ్రా) ప్రొద్దుటూరు (మం), కడప(జిల్లా).

జ) పంట భూమి ఉన్న ప్రతి రైతుకు నిభందనలకు లోబడి రైతు భరోసా పథకం వర్తిస్తుంది. పంట వేయకున్నా, ఈ-పంట నమోదు చెయ్యకపోయినా కూడా ఈపథకము వర్తిస్తుంది.

11) మేము గేదెలను పెంచుకోవాలని అనుకుంటున్నాము, కావున గేదెలు కొనడానికి ప్రభుత్వం తరపున రాయితీలు ఏమి ఉన్నాయో తెలుపగలరు?

రైతు పేరు: మల్లవరపు జ్యోతి బాబు, ఫోన్ నెం: 8096894769, దోసపాలెం(గ్రా) గుంటూరు(మం), గుంటూరు(జిల్లా).

జ) వై.యస్.ఆర్ చేయుత/ఆసరా పథకము క్రింద ప్రభుత్వం వారు 75,000 రూ.లు పూర్తి రాయితీతో ప్రక్క రాష్ట్రాల నుంచి గేదెను కొనుగోలు చేయుటకు అనుమతివ్వటం జరిగినది, వై.యస్.ఆర్ ఆసరా క్రింద 18,000 రూ.లు పొందిన డ్వాక్రా మహిళలు మాత్రమే దీనికి అర్హులు. కావున దగ్గర ఉన్న పశు వైద్య అధికారి గారిని సంప్రదించి తగిన వివరములు తెలుసుకోగలరు.

సమీకృత రైతు సమాచార కేంద్ర వాట్సాప్ నెంబర్లకు వచ్చిన రైతుల సందేహాలు - సమాధానాలు

83310 56028
83310 56149
83310 56150
83310 56152
83310 56153
83310 56154

1. రఘు ప్రసాద్ మల్లికార్జునపల్లి (గ్రా.), ఆలూరు (మం.), కర్నూలు జిల్లా. 8897917381

ప్ర. మిరపలో గడ్డి జాతి కలుపు వున్నది. నివారణకు గడ్డి మందు చెప్పండి?

జ. మిరపలో 25 రోజుల దశలో గడ్డిజాతి కలుపు నివారణకు క్విజాలోఫాప్ ఇథైల్ (టర్గా సూపర్) మందును... ఎకరానికి 400 ml పిచికారీ చేసుకోవడం ద్వారా అన్నిరకాల గడ్డి జాతి కలుపు నివారించుకోవచ్చు

2. జి. గోవిందరావు, పొన్నాం (గ్రా.), శ్రీకాకుళం (మం.), శ్రీకాకుళం జిల్లా 7569651240

ప్ర. వరిలో ఆకుల మీద గోధుమ మచ్చలు వచ్చినవి. ఏ మందులు వాడాలి?

జ. వరిలో గోధుమమచ్చ తెగులు నివారణకు డైతేన్ Z-78 అనే మందును ఎకరాకు 0.5 కిలో పిచికారీ చేసుకోవాలి.

3. బి. వంశీ కృష్ణ, రేపటి వలస (గ్రా.), సీతానగర్ (మం.), విజయనగరం. 9014145653

ప్ర. ఆయిల్ పామ్ లో ఆకు మచ్చ తెగులు వచ్చినది నివారణకు మందులు చెప్పండి?

జ. ఆయిల్ పామ్ లో ఆకు మచ్చ తెగులు నివారణకు మాంకోజెబ్ తెగులు మందు 2.5 గ్రాముల చొప్పున ఒక లీటర్ నీటికి కలిపి పిచికారీ చేసుకోవాలి

4. శ్రీ సునాయక్, కోలిమిమిట, బిడీకీ (మడీతాడు) (గ్రా.), సుండుపలే (మం.), కడప జిల్లా. 7995843549

ప్ర. వేరు శనగ లో ఆకు మచ్చ తెగులు వచ్చినది నివారణకు మందు చెప్పండి?

జ. వేరుశనగలో ఎర్లీ లీఫ్ స్పాట్ కు నివారణకు హెక్స్ కోనజోల్ - 400 మీ. లి/ ఎకరానికి లేదా టేబ్లెట్ కోనజోల్ 200మీ.లీ/ 200 లీటర్ల నీటికి కలుపుకొని పిచికారి చేసుకోవాలి మరొకసారి 15 రోజులు వ్యవధిలో పిచికారీ చేసుకోవాలి

5. అశోక్, నెల్లూరు (గ్రా.), నెల్లూరు (మం.), నెల్లూరు జిల్లా. 6301845255

ప్ర. మేక కాలి గిట్టల మధ్య లో పుండ్లు ఉన్నాయి నివారణ తెలుపండి?

జ. మేక కి నెక్రోటైజింగ్ ఫుట్ రాట్ వచ్చింది. నివారణకు తడి నేలలో తిరగనివ్వకూడదు. కాలి గాయాన్ని పొటాషియం పర్మాంగనేట్ తో శుభ్రం చేసి వాక్సిటో ఆయింటైంట్ ని పై పూతగా రాస్తూ ఎస్రోఫ్లాక్సిన్ యాంటిబయోటిక్స్ ని 5 రోజులు వాడాలి.

“సాగులో సందేహమా? 155251 కు ఫోన్ చేయండి. ఒక్కఫోన్ కాల్తో అన్నదాతల సందేహాల నివృత్తి”

6. భువన, తిమ్మరాజుపేట (గ్రా.), మునగపాక (మం.), విశాఖపట్నం జిల్లా. 7815838117

ప్ర. కోడి కళ్ళ కింద వుండ్లు వచ్చాయి మందులు చెప్పండి?

జ. కోళ్లలో ఫోల్ పాక్స్ తగ్గటానికి టెర్రామైసిన్ లేదా బయోసెల్ఫాపొడి ఒక గ్రామును ఒక లీటరు నీటిలో కలిపి తాగించాలి. అదే విధంగా వేప ఆకులను మరియు పచ్చి పసుపును కలిపి ముద్దగా చేసి వుండ్లు పైన రాయాలి.

7. వీరా రెడ్డి, గునకానపల్లి (గ్రా.), పులివెందుల (మం.), కడప జిల్లా. 9949738271

ప్ర. అరటిలో ఆకుల అంచులు నల్లబడి ఎండిపోతున్నాయి నివారణ తెలుపండి?

జ. అరటిలో సోడియం లోపం వలన వస్తుంది. నివారణకు సల్ఫేట్ ఆఫ్ పోటాష్ 10 గ్రాములు/ లీటర్ నీటికి కలిపి ఆకులు తడిచేలా పిచికారి చేయాలి. 10 రోజులలో 2 సార్లు పిచికారి చేయాలి. అంతే కాకుండా ప్రతి అరటి మొక్క మొదట్లో 100 గ్రాములు మ్యూరేట్ ఆఫ్ పోటాష్ ని వేసుకోవాలి.

8. ఆనంద్ బాబు, కాటివరం (గ్రా.), తెనాలి (మం.), గుంటూరు జిల్లా. 9492180468

ప్ర. బీర లో ఆకులు పసుపు రంగుకు మారి ముడుచుకు పోతున్నాయి నివారణ తెలుపండి?

జ. బీర లో మొజాయిక్ వైరస్ వచ్చింది. ఈ వైరస్ రసం పీల్చు పురుగుల ద్వారా వ్యాపిస్తుంది. నివారణకు ఎసిఫేట్ 1.5 గ్రా/లీటర్ నీటికి కలిపి పిచికారి చేయాలి. నాలుగు రోజుల తరువాత స్పైనోసాడ్ 0.4 ml / లీటర్ (ఎకరానికి 80 ml) నీటికి కలిపి పిచికారి చేయాలి.

9. వెంకటేశ్వర్లు దొండపాడు (గ్రా.), వినుకొండ (మం.), గుంటూరు జిల్లా. 9618107546

ప్ర. ప్రత్తిలో కాయలలో పురుగు ఉంది మరియు గుడ్డి ప్రత్తి అవుతుంది నివారణ తెలుపండి?

జ. ప్రత్తిలో గులాబి రంగు పురుగు నివారణకు ప్రత్తిని విప్పేటప్పుడు 5 వరసల్లో బీటీ కాని పత్తి విత్తనాలను విడిగా విత్తుకోవాలి ప్రత్తి పంట విత్తన 45 రోజుల నుండి గులాబి రంగు పురుగు ఉనికి గుర్తించటానికి ఎకరానికి నాలుగు నుండి ఎనిమిది లింగాకర్షక బుట్టలను అమర్చి పుట్టలను గమనించుకుంటూ ఉండవలెను ఎనిమిది తల్లి రెక్కల పురుగులను వరుసగా 4-5 రోజులు గమనించినట్లయితే వెంటనే సస్యరక్షణ చర్యలు చేపట్టాలి గులాబి రంగు

పురుగు ఉధృతిని బట్టి క్విన్సాల్ పాస్ 2 ml లేదా క్లోరిపైరిఫాస్ 2.5 ml ప్రోఫినోఫోస్ 2 ml, లేదా థయోధికార్బ్ 1.5 gms నీటికి కలిపి పిచికారి చేసుకోవాలి పంట ఆఖరి దశ కాలంలో ఒకటి లేదా రెండు సార్లు మాత్రమే సింథటిక్ పైరిత్రాయిడ్స్ మందులను పిచికారి చేసుకోవాలి.

10. శ్రీనివాసుల రెడ్డి, నూకినేనిపల్లి (గ్రా.), నందలూరు (మం.), వైఎస్ఆర్ కడప జిల్లా. 6305322619

ప్ర. మామిడి లో ఆకులు ఎండిపోతున్నాయి నివారణ తెలుపండి?

జ. మామిడి లో ఎండు తెగులు ఆశించినది. నివారణకు కాపర్ ఆక్సైడ్ 30 గ్రాములు + ఫ్టేప్టోసైక్లిన్ 1 గ్రాము / 10 లీటర్ నీటికి కలిపి పిచికారి చేయాలి.

“చీడపీడలపై మీ సందేహాలను 8331056154 కు వాట్సాప్ ఫోటో పంపండి. వాటిని నివృత్తి చేసుకోండి.”

TOLL FREE
NUMBER
155251

రైతు భరోసా కేంద్రము
వ్యవసాయ మరియు అనుబంధ చాబుల
సమీకృత రైతు సమాచార కేంద్రము
గన్నవరం

రైతుల స్పందన

నేను వరిలో తెగులు ఆశించడాన్ని గమనించి సమీకృత రైతు సమాచార కేంద్రాన్ని సంప్రదించి వారు అది అగ్ని తెగులుగా నిర్ధారించి, ట్రైసైక్లోజోల్ అనే తెగులు మందును ఎకరాకు 120 గ్రా. చొప్పున పిచికారి చేయమని సిఫార్సు చేస్తే నేను ఆచరించాను. నాకు ఆరు రోజుల్లోనే ఫలితం కనపడింది. ఈ విధంగా నా సమస్య తీరింది. వారికి నా ధన్యవాదాలు.

లింగారావు
9490723192
వినుకొండ గ్రా.,
వినుకొండ మం.,
గుంటూరు జిల్లా.

సిహెచ్. మనోహర్
8919785129
కనరాజుపురం గ్రా.,
రెడ్డిగూడెం మం.,
కృష్ణా జిల్లా.

నేను టమాటా పంటలో ఆకులమీద మచ్చలను గమనించి రైతు సమాచార కేంద్రాన్ని సంప్రదించి వారు దాన్ని అగ్ని లాంటి మచ్చ తెగులుగా నిర్ధారించి, క్లెరాన్తోలినిప్రోల్ అనే మందును లీటరు నీటికి 2 గ్రాముల చొప్పున పిచికారి చేయమని సిఫార్సు చేశారు. నాకు వారం రోజులలోనే ఫలితం కనపడింది. ఈ కాలే సెంటరు వారి పనితీరు బాగుంది.

వై. వరహాళు
9666144594
దొండవాక గ్రా.,
తుని మం.,
తూ.గో. జిల్లా

నేను పండించిన వంగ పంటలో ఆకులు బాగా గుబురుగా ఉండటం వలన రైతు సమాచార కేంద్రాన్ని సంప్రదించి లీటరు నీటికి 1.6 మి.లీ. మోనోక్రోటోఫాస్ మరియు 5 మి.లీ. వేపనూనె కలిపిన ద్రావణాన్ని రోజుకు రెండుసార్లు వారం రోజులపాటు పిచికారి చేయమని చెప్పారు. 5 రోజులలోనే ఈ జబ్బు తగ్గింది. వీరి సలహా నాకు తృప్తి నిచ్చింది.

కె. బ్రహ్మరెడ్డి
9398693851
రాళ్ళపల్లి గ్రా.,
వెలిగండ్ల మం.,
ప్రకాశం జిల్లా

నేను పండించిన నిమ్మతోటలో కలుపు విపరీతంగా ఉండటం వలన రైతు సమాచార కేంద్రం వారికి ఫోన్ చేసి సరైన కలుపు మందుల కోసం అడిగాను. వారు ఎకరాకు 1 లీటరు పారాక్వాట్ అనే మందును నేరుగా కలుపు మొక్కలపై పిచికారి చేయమని సలహా ఇచ్చారు. నా పొలంలో కలుపు మొక్కలు చాలా త్వరగానే నాశనం అయినందుకు నాకు చాలా సంతోషంగా ఉంది.

జె. మల్లేష్
9686525901
హెబ్బుటం గ్రా.,
హోలగొండ మం.,
కర్నూలు జిల్లా

నేను వేసిన మిరప పంటలో ఎరువుల యాజమాన్యం గురించి కాలేసెంటర్ వారిని సంప్రదించగా వారు ఎకరానికి ఒక కిలో పొటాషియం నైట్రేట్, ఒక కిలో ఫార్మూలా 6 మందును కలిపి ఆకులమీద నేరుగా పిచికారి చేయమని సలహా ఇచ్చారు. దీనివలన మిరప చేను చాలా బాగా ఎదిగింది. వారు ఇచ్చిన సలహా నాకు బాగా నచ్చింది.

యం. శివలక్ష్మయ్య
9502086285
జోలకల్లు గ్రా.,
పిడుగురాళ్ళ మం.,
గుంటూరు జిల్లా.

నా బొప్పాయి తోటలో లద్దె పురుగులను గమనించి గన్నవరంలోని రైతు సమాచార కేంద్రం వారికి ఫోన్ చేస్తే పొగాకు లద్దె పురుగుగా నిర్ధారించి ఎకరాకు 200 మి.లీ. నొవాల్యూరాన్ అనే మందును పిచికారి చేయమని సిఫార్సు చేశారు. ఫలితం నాకు 5 రోజులలోనే కనబడింది. వారికి నా కృతజ్ఞతలు.

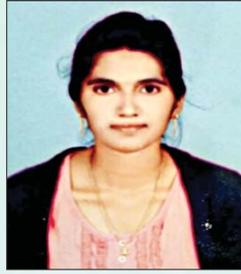
“సాగులో సందేహమా? 155251 కు ఫోన్ చేయండి. ఒక్కఫోన్ కాలేతో అన్నదాతల సందేహాల నివృత్తి”

ఉత్తమ సేవలందిస్తున్న ఆర్బికె సిబ్బంది

జి. ప్రసన్న కుమార్
గుడ్లవల్లేరు-1, గుడ్లవల్లేరు మం.,
కృష్ణా జిల్లా

ఎల్. యమున
నర్సింగపల్లి, తెక్కలి మం.,
శ్రీకాకుళం జిల్లా

వి. సంతోష్ కుమార్
దొంకినవలస, బాదంగి మం.,
విజయనగరం జిల్లా

ఎస్.కె. జుబెర్
వలేటివారిపాలెం, ఒంగోలు మం.,
ప్రకాశం జిల్లా

కె. లక్ష్మి భవాని
గునికుంట్ల, సంచేపల్లి మం.,
వై.ఎస్.ఆర్. కడప జిల్లా

పి. సునీష్ రత్నరాజ్
గైరాంపల్లి, కె.వి. పల్లి మం.,
చిత్తూరు జిల్లా

ఎన్. స్నేహ లేఖ
గంగవరం, కోవూరు మం.,
నెల్లూరు జిల్లా

కె. అరుణకుమారి
పుసులూరు, కల్లూరు మం.,
కర్నూలు జిల్లా

జె. ప్రసాద్
కారుమంచి, శావల్యాపురం మం.,
గుంటూరు జిల్లా

డి. భరత్ కుమార్
రామగిరి, రామగిరి మం.,
అనంతపురం జిల్లా

కె. సురేష్
జగపతి నగరం, కిర్లంపూడి మం.,
తూ.గో. జిల్లా

ఆల్ ప్రాదేడ్ జల్లి
ఉండి, ఉండి మం.,
ప.గో. జిల్లా

వి. సత్య రవిరాజ్
గనపర్తి, మునగపాక మం.,
విశాఖపట్నం జిల్లా

ముంపు ప్రాంతాల పర్యటనలో గౌ. ముఖ్యమంత్రి వర్యులు శ్రీ వైఎస్ జగన్మోహన్రెడ్డి గారు, వ్యవసాయ శాఖామాత్యులు శ్రీ కురసాల కన్నబాబు గారు, వ్యవసాయ కమిషనర్ శ్రీ హెచ్. అరుణ్ కుమార్ గారు మరియు కేంద్ర బృందాలకు పంట నష్టం వివరిస్తున్న టూ.గో. జిల్లా కలెక్టర్ శ్రీ డి. మురళీధర్ రెడ్డి గారు

